

إِلَّا أَنْ أُولِيَاءَ اللَّهِ الْأَخْيَارُ عَلَيْهِمُ وَالْأَهْمُ يَكُونُونَ

رسالة معصوميه

(سندي)

ترجمہ — از تصنیف

قبلة الأبدال والاولاد، مرجع الاقطاب، سلطان العارفين
عين العابدين، برهان الملة والدين، ملاذ العالمين، قيوم دوان
عروة الوثقى حضرت امام محمد معصوم رضی اللہ عنہ
ماترحم۔ صاحبزادہ حضرت حلی جلی خان محمد شاہ جاناں مجددی قدس سرہ

ترجیمہ

رسالہ مصروفیت

مجلد

حضرت قیوم الثانی مولانا محمد مصطفیٰ قاسمی مدظلہ العالی

مترجم سال ۱۹۶۲

جناب زمینیت مآب مولانا حافظ حاجی محمد ہاشم جان
مجلد قیوم اللہ سربراہ العزیز

بقلم

حکیم حافظ حاجی بشیر احمد ابرو عفا عنہ الہ تعالیٰ

دارالافتاء مجتہد قریہ خود قریب ذوقری ضلع

لاہور کاٹھ سندھ ۱۹۳۲-۵۰۵

به الر -

[illegible]

والله المستعان وعليه التكلان

بقلم حافظ حاجي بشير احمد ابرو

5.5.1982

تعارف - هي ڪتاب بنام ترجمہ رسالہ معصومہ حضرت قیوم ثانی خواجہ
محمد معصوم مجددی قدس سرہ جن جي ڪتاب جو سنڌي ۾ ترجمو آهي
جيڪو حضرت والا شفقت سائين حافظ محمد هاشم خان مجددی کي
والا پنهنجي حياتي ۾ ترجمہ جي رف ڪاپي فيئر ڪرا لا واسان تي رڻي ڏيا آهن
هڪڙي فيئر ڪاپي سندن حوالہ ڪئي وئي ۽ ٻي هئي ناظرين ڪرام جي حقن
پڻ آهي. پيش لفظ ساءِ حافظ صاحب جن جو ڪيٽل آهي ۽ اصل ڪتاب هڪ
کان شروع آهي فقط

پيش لفظ

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلوة والسلام
على سيدنا محمد وآله واصحابه اجمعين -

برادران اسلام — هن وقت هڪ مسلمان کي اسلامي زندگي گذارڻ
مشڪل ٿي پئي آهي، اهي مفلتون جيڪي هڪ مسلمان لاءِ باعث
عزت ۽ فخر هيون نه صرف ايترو ته اهن جو قدر نه رهيو آهي بلڪ اهو
کي معيوب سمجهيو وڃي ٿو ۽ اهن تي ٿوري ۽ مزاڻي ڪئي وڃي
ٿي عام خفا ايتري حد تائين مڪروه ٿي چڪي آهي جنهن ۾
نيز مفلتن جي قدر خفي نه رهڻ جيڪي عام طبيعتون هوندي
رخ ٿي غير شعوري طرح خود به خود برائي ۽ بي ديني ٿي وڃي
۽ وهي رهيون آهن خدا ترسي ملڪ مان نڪري وئي آهي
هڪ مسلمان کي ته اهو عقيدو رکڻو آهي ته مون کي هڪ ذڪر
الله پاڪ جي آڏو جواب ڏيڻو آهي اهو عقيدو پاڻ فرموده حياتي ۽
گرامت پسندي ليکيو وڃي ٿو يا جيڪڏهن زبان تي آهي ته ان جو
دل تي ڪو اثر ڪونهي حالانڪ عقيدو اهو آهي جنهن کي دل وسر
زبان مان اچارڻ جو نالو عقيدو ناهي جنهن جو دل تي ڪوبه اثر نه
هجي ان حالت ۾ اسلامي مفلتون جن تي انسانيت جو مدار آهي
سي ڪيئن فروغ وٺن ۽ اخلاق محموده جن تي اسلام جو بنياد رکيل
آهي سي ڪيئن ترقيءَ جون منزلون طئي ڪن ...

هڪ مسلم کي اسلامي زندگي گذارڻ وڌيڪ مشڪل آهي
جو هو اها واٽ هلڻ چاهي ٿو جنهن واٽ تي هلڻ لاءِ هن کي ڪو
نسگي ساٿي يا رفيق شفيق نه ٿو ملي رفاقت کان سواءِ معمولي سفر

به مشكلات کان حالي نه ٿو ٿئي هي ته پوري زندگي جو سفر آهي
مگر: جاء ان جي صورت حال هي آهي ته رفاقت ۽ همدردي ته
غنيو انهن جي راهه ۾ رڪاوٽون پيدا ڪيون ٿيون وڃن...
قدم قدم تي هن کي ڪنهن مان لڏهڻو پوي ٿو... خدا ترسي ۽ خدا
پرستيءَ جي تصور کان جڏهن زندگي حالي ٿيو وڃي تڏهن نه
صرف مسلمان لاءِ مشڪلاتون آهن بلڪ حقيقت هي آهي ته پوري
انساني زندگي تلخ ٿي وئي. اسلام جنهن امن ۽ سلامتيءَ جو سنجو
عالم کي سڻايو آهي تنهن جا اصول جڏهن ترڪ ڪيا وڃن تڏهن
ديا جنهن جو منور بڻجي وڃي. اڄ اهوئي نقش آئين جي آڌر
آهي ته پاڻ جو پاڻ تي اعتماد ڪونهي، ٻي ڏينهن جي پٺ تي ڀروسو
نه ٿو ڪري. ٻاهرين زندگي ته غنيو اندر گهرجي زندگي جتي انسان
کي ٻاهرين محنت ۽ مشقت کان پوءِ راحت ملڻ گهرجي اتي هن کي
ڇيڻ ۽ آرام لڌي ڪونهي. انهن تلخ حقيقتن کان پوءِ اڄ ته تاريخ
جا پراڻا ورق اٿلايون ۽ ڏسون ته انهن مصيبتن کان ڇو ٽڪاري لاءِ
تاريخ ڪهڙو علاج ٿي ڏسي.

تاريخ اهو علاج ڏسي ٿي ته جڏهن کان انسان خوش
سڀاليو آهي انهن ڏينهن کان وٺي هن ان بيماريءَ جي علاج ۾ هزارين
ڪوششون ڪيون ليڪن هر قسم جو علاج بي فائده ۽ هر قسم جي خوش
اجائي وئي آهي. مختلف زمينن ۾ مختلف تجربون ڪئي اصول ۽
قاعده ٺاهي نروار ٿيون ليڪن جنهن صورت ۾ انهن جو بنياد پنهن
جي ناقص سمجهه ۽ پنهنجي اوڙي عقل تي رکيل هيو ان ڪري اهي
سڀ ڪوششون ۽ تجربون ناڪام ثابت ٿيون آهن...

ڪنهن مشين جا ڀرڻا پاڻ پنهنجي مڙ تي نه ٿا ڪري سگهن
 حقيقت ۾ مشين جي اصلاح (هوئي) بهتر ذوق سان ڪري سگهي ٿو
 جنهن مشين جو ٿري آهي البته ٿا ماريخ اهو به ٻڌائي ٿي ته "عهد سعادت"
 ۾ دنيا تي بهشت جو مٿو ڪنهن دعوت بنايو ته هن جي ڪاميابي تي
 عالم متفق آهي ته اهڙو سوکھي دور، زماني جي آئين واري نه
 ٿو آهي.....
 (ان حافظ محمد هاشم مجددي)

(انهي کان اڳتي اڃا تائين لکڻ هين جو به صفحہ خالي ڇڏي آهين
 مگر هاڻي ته نه گل رهيو آهي نه ڪاستان ٿي ڪري فقط اهيئي لفظ
 اڪثافا ويا جيڪي مرڻو نه هيا)

بريڪٽ وارو الفاظ مون کي آهين -
 حافظ محمد هاشم
 4.5.82

آغاز -

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ والصلاة والسلام على سيد المرسلين سيدنا
محمد وآله واصحابه اجمعين -

اما بعد - هن رساله ۾ هڪ مقدمون ۽ ٻيو فصل آهن مقدمي ۾
ذڪر ڪرڻ تي شوق ڌار ڀريو ويو آهي ۽ حد يثن ۾ جيڪي ذڪر ڪرڻ
فضيلتون بيان ٿيل آهن سي ڏيکاريل آهن ۽ شريعت سڳوريءَ جي
حڪمن موافق طاعتن ۽ عبادتن جي اڌا ڪرڻ جي ترهين ڌن تي وڌي آهي
① پهرين فصل ۾ ذڪر جي درجن جو بيان آهي ۽ هر هڪ درجي
جي فضيلتن جو ذڪر آهي

② ٻئي فصل ۾ اهي دعائون يا ذڪر بيان ڪيل آهن جيڪي مسجد
۽ شام جي وقت سان مخصوص آهن ۽ سمجهڻ جي وقت جون دعائون
۽ آداب ڏسيل آهن.

③ ٽئين فصل ۾ نماز جون دعائون ۽ آداب ٻڌايل آهن

④ چوٿين فصل ۾ جماعت ۽ جمع جون فضيلتون ڏيکاريل آهن.

⑤ پنجين فصل ۾ اهي دعائون ۽ ذڪر آهن جيڪي ڪنهن خاص
وقت سان مخصوص ن آهن.

⑥ ڇهين فصل ۾ اهڙيون نصيحتون ۽ فائدي واريون ڳالهيون

سمجهائيل آهن جن جو پروڙڻ تمام منورجي آهي

” سمجهائي “

هن رساله ۾ جيڪي حد يثن بيان ڪيل آهن سي خاص طرح تلاش
ڪري حديث شريفي جي معتبر ڪتابن مان ورتل آهن جن جا نالا هيٺ
لکجن ٿا. جامع الاصول - مشكاة شريفي - حصن حصين -

نمايۃ العمال - ترغيب و ترهيب - جميع الجوامع - بعد ثين
 انهن صرشن تي كاه به جرح نه كئي آهي ۽ جيڪڏهن ڪئي ڪارج
 ڪئي آهي ته ان جو به بيان ڪيو ويندو - ته هن رساله جون سڀ
 ماهيتون پوري اعتماد ۽ پيروي ڪري هجن -

جنهن صورت ۾ هي رسالو مختصر جو ٿريو ويو آهي تڏهن به
 ڪري حدشن جو سنڌون ۽ ڪيڙن دعائن ۽ ذڪرن جون فضيلتون
 چئي ڏنل آهن اسان پنهنجي ٻئي رساله ۾ فضائل اعمال و
 ان ڪارنامي تفصيل سان لکيو آهي اهو رساله مملو ۽ وڏو آهي.
 جيڪڏهن تفصيل جي ڏسڻ جو اوهان تي شوق هجي ته پوءِ ان
 رسالي جو مطالعو ڪندا - انتهائي

(ان حضرت قيوم ثاني)

(عوام محمد مسموم ولد حضرت امام رباني)

(معبد الف ثاني قدس سرها)

مقدمون

جائڻ ۽ گهرجي ته بني آدم جي خلقت جو مقصد ئي اهو آهي ته هو پاڻهه ۽ بندگي جا سڀ لواڻا بچا آڻي ۽ پنهنجي عزت ۽ لائيتي احتياج ۽ عاجزي جو اظهار ڪندو رهجي عزت ۽ هستي وڌائي ۽ بي پرواهي اهي صفتون مالڪ ۽ معبود کي ڏيئون جڳاڻن جو انهي سان خاص آهن. اهو بندو جو پاڻ کي بندگي کان بي نياز ٿو سمجهي عزت ۽ وڌائي پنهنجي لاءِ ثابت ٿو ڪري ته حقيقت ۾ پنهنجي خلد واري جو دعويٰ آهي. پاڻهه جو ڪم پاڻهه آهي منهنجي خدائو بندگي ٿي سونهيون. ان جي ڪري جيتري قدر بندگي کان انهن کي عاجزي ۽ بندگي جي لواڻا مات جو اظهار زياده ٿيندو اوتري قدر مالڪ ۽ معبود جون عنايتون ۽ لطف ان تي وڌيڪ نازل ٿيندا رهندا. منتهي (جنهن سلوڪ کي انتهائين وڌايو آهي) کي به عبادت جي اوتري ضرورت آهي جيتري قدر معبودي (سيڪرٽ) کي آهي (هن پنهنجي کي نه لوازم بندگي جي ارڪرڻ کان سواءِ چارو آهي ۽ نه ڪنهن حال ۾ اهي ٻئي عبارت الاهيءَ کان بي نياز ٿي سگهن ٿا. اهل مڪر (مذبي جي ڪري جن جو هوش به جاڏ نه رهيو آهي) جيئن ٿيڪ (اهي حقيقت جي برخلاف آهن ۽ انهن جي ڪري ئي هو بندگي جي ڪمالات کان محروم رهندي ويندا آهن سي عذر وارن ليکبا ڇو ته هنن جو هوش به ڄاڻ نه آهي اهڙو جذبو يا اهڙي بي هوشي ڪو ڪمال ناهي ڪمال اهو آهي جيڪو نئين سگورن کي حاصل هيو ۽ خاص طرح اسان جي سائين ۽ سرشار خاتم الانبياء عليه الصلوٰه والسلام کي حاصل آهي جو ايڙي وڌي

درجي هوندي هو عاجزي، نيان ۾ ٻڌگي ۽ سڀني کان زياده
 اڳر هيا. هتي هڪڙو نڪتو سمجهڻ گهرجي ته ٻڌگي جنهن جو
 ايترو درجو آهي تنهن جي پرور ۾ گهڻو ڪري خالص عقل کان
 غلطي ٿيندي آهي ڇو ته جنهن جي خيال سان عقل ناقص جنهن
 ڳالهه تي عاجزي ۽ ٻڌگي ڪري سمجهندو آهي سا الله تعاليٰ جي
 حضور ۾ ٻڌگي ڪري نه ٿي ليکجي اهڙي ڪري ڌيان ڏئي سمجهڻ
 گهرجي ته حقيقت ۾ ٻڌگي اها آهي جنهن تي حضور اڪرم ﷺ
 اعظم صلي الله عليه وسلم ٻڌگي ڪري ليکيو آهي ۽ جنهن جي پاڻ
 تعليم فرمائي اٿن. ٻڌگي اها آهي جنهن ۾ جنهن جي نفس جو دخل
 نه هجي. باقي مشقت ۽ تڪليف وارون اهي رياضتون جيڪي شراعت
 مڪمل ڪري موافق نه آهن ۽ حضرت جن جي سنت جي برخلاف آهن
 سي هرگز مقبول نه آهن ۽ نه وري انهن مان ڪا وات ٻاهر ڪاهه لاهي
 ٿي ڪلي ٿي ان جو سبب هي آهي ته انهي صورت ۾ رهڻن نفس جو
 غلبو ٿو ٿئي ۽ ان جي سلطنت جو پايو اڍي ٿو پر شراعت سڳوري
 نفس اماره جو ڪنڌ ٿي ڪٽي ۽ نفسانيت ۽ خوريءَ جي چاٽ ٿي پٽي
 اوهين جيڪي طرح غور ڪري ڏسو ته نفس تي حضرت جن جي سنت
 ۽ شراعت سڳوري ڪجي پيروي ۽ متابعت کان وڌيڪ ٻي ڪابه شئي
 ڪري ۽ اهڙي نه آهي حقيقت ۾ اها آهي ته سنت نبوي صلي الله عليه
 وسلم تي عمل ڪرڻ کان وڌيڪ ڪابه رياضت نه آهي ۽ نفس جي
 فنايت جنهن جو سلوڪ ۾ وڏو مقام آهي) به انهيءَ پيروي ۾ ئي
 ڪري حاصل ٿئي ٿي حضرت بايزيد بسطامي قدس سره فرمايو آهي
 ته مون ٽيهه سال مجاهدن ۽ رياضتن ۾ ڪوشش ڪئي ۽ پير علم

۽ دست جي پس وٽي کان وڌيڪ گهري فائدي، واري شي هئي ته
 آهي حضرت عمر بن عبدالعزيز رضی اللہ تعالیٰ عنہ کان پڇيائون
 ته تصوف ۾ آهي ۽ وات فرمايائين ته امر ۽ نهی ۽ تي قائل ۽ نهی
 حضرت شيخ علي ابن ابي بکر قدس سره معارف الحادي
 ۾ فرمائي ٿو ته هي جو چيو وڃي ٿو ته الله اعالي ذاعن وانوت
 (وترون آهن جيتري قدر مقدس مخلوقات آهي) الطلوت
 (الو الله احد) والفاصل (المخلوقات) تنهن جو مطلب هي آهي
 ته سڀ طريقه ۽ سڀ واتون شراعت مڪوري آهي ۽ اُترهي اندر اچي وڃي
 ٿيون ۽ ڪنهن به سڌي وات ۽ نه پري طريقه تي حملي ڪرڻ
 رهڻ عالم صلي الله عليه وسلم جي پاڪ دست جي روشني ڪانواءِ
 هلي نه ٿو سگهي (دني مد جهادي هي آهي ته شراعت هڪ وٽ جي
 مثال آهي ۽ سڀا طريقه ان جهڙن ٻارون ۽ ٽارون سان وٺڻ ۽ ٽڌون
 پڻ ۽ مڪر ٿيڻ ۽ ڪل ۽ ڦل آهن جن کي هرگز ائين نه ڏسڻو سگهيو آهي
 نئون وٺڻ کان بدل آهن يا وٺڻ جي برخلاف آهن پاڪ آهي سڀ شيون
 وٺڻ جاجزا آهن ۽ وٺڻ (آهي) مجموعو جو نالو آهي ساڳي طرح
 شراعت مڪوري ۽ طريقن جي متعلق به سمجهڻ گهرجي .
 قسم آهي آهي ذات پاڪ جو جيڪو ٻي جو ٿو ٺهرڻ
 ڪندڙ آهي ۽ پيچان وجود ۾ روح ڦوڪيندڙ آهي ته شراعت محمد
 ۽ سنت نبوي صلي الله عليه وسلم کان سواءِ ڪوبه سوعه ورو ڪوئي
 نور ۽ روشني آهي ته آهي ۽ آهي تجل ۽ چمڪاڻ آهي ته اله
 ۾ آهي آهي کان سواءِ سڀ اوندڙ ۽ انڌاري تاريخي ۽ گمراهي
 آهي الله تعاليٰ جي الهن نشين ۽ سڌي ۽ وات کان سواءِ ...

(جڏهن حق ڏانهن اچي ٿي) ٻيا جيڪي به ٻي چڙا آهن سي ايلس
 ٿاين ٻه چڙا ٿا جن جو ٿو ٿر ٿر ٿي اهو. خواري ۽ خرابي آهي
 ٿرڪار ۽ ٿرڪار آهي. حق جي سواءِ ٻي ڪجهه ناهي آهي الله
 سبحانه و تعاليٰ برحق فرمايو آهي ته ”هي ٽي مهينن جي سنڌ ۾
 وٺ آهي ان ٽي هڪڙو ۽ ٻين ٻن چڙا ٽي هڪڙو ٿو ٿر ٿي اهو
 ته سنڌي وٺ چڙا ٿي نه وڃي“

چاڻ ٿي گهرجي - ته سڀني عبادتن ۾ افضل ۽ اعلى
 ۽ سڀني طاعتن ۾ پهرين درجہ ذڪر (الله) کي حاصل آهي
 ذڪر جي فضيلت ۾ تمام گهڻيون حدون ٿيون آيل آهن جن مان ڪجهه
 هيئن ڏجن ٿيون -

حديث شريف - الله تعاليٰ فرمائي ٿو ته مان پنهنجي بندن
 جي ميان وٽان آهيان. ٻيو جهڙو هن مون کي ياد ڪري ٿو ته مان
 ان مان سان آهيان ۽ جيڪڏهن هن مون کي پنهنجي نفس (دل)
 ۾ ياد ڪري ٿو ته مان به ان کي پنهنجي نفس ۾ ياد ڪريان ٿو ۽
 جيڪڏهن هن مون کي ڪنهن جماعت ۾ ياد ڪري ٿو ته مان به انهي
 کي اهڙي جماعت ۾ ياد ڪريان ٿو جيڪا ان جي خيرت کان گهڻو
 افندي آهي ۽ ٻيو جهڙو هن مون کي هڪٿي گراڻ وڌي ٿو ته ٿو
 مان ان کي هڪٿو هٿ وڌان ٿو ۽ قريب ٿيان ٿو ۽ هو ڪنهن
 هن کي وڌايندو آهي ٿو ته مان ان کي ٻوڙ ٿو اچان ٿو
 حديث شريف - حضور آلم صلي الله عليه وسلم جن فرمائين
 ٿا ته جيئن رات منهن جو مٿي ٿي هيو (ٽي منهن جو اهڙي تنهن
 تي گذر ٿو جنهن جي عزت اعظم جي نور ۾ جاءِ هئي مون پڇيا

ڪيئي ته هي شخص ملائڪ آهي؟ چيا ٿو ته نه! مون چيو ته ڇا
هي جو نبي آهي؟ چيا ٿو ته نه تنهن تي مون چيو ته ڇو ته هي
ڪير آهي، چيا ٿو ته هي اهو شخص آهي. جنهن جي زبان
دنيا ۾ الله تعاليٰ جي ذڪر سان تانري سرهندي هئي ۽ سندس
دل سدايڪ مسعود شريف سان اڌڪيل هئي ۽ هيءُ پنهنجي پيءُ
۽ ماءُ کي ڪڏهن به گھٽ وڌ ڳالهائڻ جو سبب نه بڻيو آهي...

حديث شريف - حضرت قنبر رضی اللہ علیہ وسلم فرمائن ٿا ته
ٿا ته ڇا مان اوهان تي نه ٻڌايان ته اوهان جي عمان ۾ سڀ کان وڌيڪ
ڀلو عمل ڪهڙو آهي؟ ۽ اوهانجي مالڪ وٽ سڀ کان وڌيڪ مستحق
۽ پسنديدار عمل ڪهڙو آهي؟ ۽ اوهان جي دهرجن ۾ سڀ کان وڌيڪ
ڪهڙي عمل جو درجو مٿاهون آهي. اهوئي عمل آهي جو سون
۽ چانديءَ کي جيڪڏهن الله جي واٽ ۾ لڻا سڃي ته ان کان به وڌيڪ
اوهان کي فائدو پهچائي اڃا پڌر ته جيڪڏهن دشمن جي مقابلي
۾ وڃي سڀني ڀڄي ڇڏي ۽ هڪ ٻئي جا ڪٽڻ ڪپيو ته انهن
کان به وڌيڪ اوهان جو درجو وڌائي ۽ نفعو پهچائي صعبان
سڳورن عرصن ڪيو ته اهڙو عمل اسان کي منور ڏيڻو پيارڻ فرمايائون.
ته اهو الله جو ذڪر آهي.

حديث شريف - حضرت قنبر رضی اللہ علیہ وسلم فرمائن ٿا ته سڀ ڪنهن شيءِ جي لاءِ
ڪا اهڙي شين به هوندي آهي جنهن سان ان کي ماضي صفا ڪري
۽ جيڪا سڃي غور سان پڙهڻ وٺڻ کي ماضي صفا ڪري ۽ جيڪا ڪنهن
الله تعاليٰ جو ذڪر آهي ۽ الله تعاليٰ جي عذاب کان چوڌاري ڏيندڙ
۽ ذڪر کان وڌيڪ ڪا شيءِ نه آهي. صعبان سڳورن عرصن ڪيو ته

يا رسول الله صلى الله عليه وسلم في قبيل الله عباد جو به اهو در جو نه
 آهي ۽ اها؟ وان ڪر امن فرمايو ته نه البته جيڪن هن قرار کي ايترو
 وهائي جو پوري پورن پورن پوري ته پوءِ وڪر جو مٿ تي سگهي ٿو
 حديث شريف - ته حضرت جن فرمايئن ٿا ته جيڪن شخص
 ساڙي رات جي اوجاڳي ۽ تڪليفن سميت کان عامن هجي ۽
 ايڏي دل به نه هجي جو پنهنجو سمورو مال الله جي راهه ۾ لٽائي
 جڏي ۽ ايتري هٿ به ڪانهين جو دشمن جي سامهون تي بيهي
 ۽ عباد ڪري ٿو ته الله تعاليٰ جو ذڪر ڪري ٿو کان گهڻو
 ڪندو رهي. (احاديث شريف انهن لفظن سان ابي ربيعه روايت
 ڪري آهي انهي حديث شريف جي سند ۾ ابو يحيى الثقفي کان
 سواءِ جيڪي به راوي آهن سي قابل هٿ آهن جن کان صحيح
 ۾ رهايتون ورتل آهن ۽ انهي حديث جي ساڳي سند سان بههقي
 به روايت ڪئي آهي منہ)

حديث شريف - حضرت جن فرمايئن ٿا ته جيڪي الله
 تعاليٰ جو ذڪر ڪندا رهن ٿا ۽ جيڪي ڪو نه ٿا ڪن انهن جي وچ ۾
 ايترو فرق آهي جيترو جهڙي ۽ مردي جي وچ ۾ فرق آهي
 حديث شريف - حضرت جن فرمايئن ٿا ته الله تعاليٰ
 جو ايترو ذڪر ڪريو جو مال ٿو. (اهان تي مڃڻون چوڻ -

حديث شريف - حضرت انس جي والده سگوريءَ عرض
 ڪيو ته يا رسول الله مني الله عليه وسلم مون کي ڪا وصييت ڪريو
 وان فرمايائون ته گناهن کان پري پيچ (هو خصلت الجهاد آهي
 ۽ الله تعاليٰ جو ذڪر ڪندو رهي ته الله تعاليٰ جي حضور

حدیث شریف - اے اللہ جاہا لھا اللہ تعالیٰ جو ذکر کرے عند کړو
قیامت اھا آڼي کي آڼي ...

حدیث شریف - اهو ذکر ٻين کي حفاظت ڪندڙ ملائڪ
نه ٿا ٻڌن سوا ٻئي ذکر کان وٺي پيرا وڌيڪ فضيلت رکي ٿو
جنهن کي اهي ملائڪ ٻڌن ٿا .

حدیث شریف - حضرت تميم فرمايو آهي ته اللہ تعالیٰ کي
ڏن ۾ پاد کړو ۽ هن کيو وڌيڪ ڪري ۽ طرح فرمايا ٿون ته ذکر
ڪري کړو

حدیث شریف - ذکر جي سڀني قسمن ۾ ذکر خفي سڀ کان
افضل آهي ۽ سڀني قسمن ۾ اهو پيو آهي جو ڪفايت
ڪندو هجي

حدیث شریف - اللہ تعالیٰ جو اڪيلو ذکر ڪرڻ اهو آهي
جيئن ڪو شخص اڪيلو ڪافرو سان جهنگ جو ٿئي .

حدیث شریف - حضرت تميم فرمايو ٿا ته صبح جي نماز کان
پوءِ صبح اڀرڻ تائين جو مان ڪنهن جماعت سان ويهي اللہ تعالیٰ جو
ذکر ڪريان سو مون کي ساري دنيا کان وڌيڪ پسند آهي . ۽ عيس
جي نماز کان پوءِ جو ڪنهن جماعت سان ويهي صبح ٿي تائين اللہ تعالیٰ
جو ذکر ڪريان سو مون کي ساري دنيا ۽ دنيا جي ٻين شي کان وڌيڪ
پسند آهي

حدیث شریف - جيڪو شخص اللہ تعالیٰ جي فرمان پرماري ۽ ڪو
سو تحقيق ته اللہ تعالیٰ جو ذکر ڪري رهيو آهي ٿو ٿري ته ان جون
مادون - روزا - تلاوت قرآن شريف ۽ ڪم هجي ۽ جيڪو شخص اللہ تعالیٰ

جي نافرمانی ۾ آهي سو الله تعالیٰ جو ذکر نه ڪري رهيو آهي
 ٿوري ان جون نمازون ، روزا ، ۽ قرآن شريف جي تلاوت گهڻي
 کان گهڻي هجي - (اهي حديث شريف جو حاشيه حضرت سائين حافظ
 صاحب جي قلم کان هن طرح آهي -

مطلب هي آهي ته هر هڪ مسلم کي پنهنجي اوري زندگي
 الله تعالیٰ جي حوالي ڪرڻ گهرجي اهو مسلم جو پنهنجي زندگي جا
 سڀ لمحا الله تعالیٰ جي فرمان ۽ رداري ۽ ۽ سڀ ڪري رهيو آهي اهو
 الله تعالیٰ جو ذکر ڪري رهيو آهي - پوءِ ته ذکر جي معنيٰ آهي ياد ڪري
 سو الله تعالیٰ جي اها ياد ئي آهي جنهن تي هن فرمان ۽ رداري جي
 ڪم ۾ مشغول ٿي آهي ان ڪري اها حقيقت آهي ته ان شخص جي
 جو سارو وقت ذکر ۾ گذري رهيو آهي پوءِ نمازون ، روزن ۽ تلاوت
 قرآن جي ٿوري انداز جي ڪري اهو مڃال نه ڪرڻ گهرجي ته انهيءَ
 شخص جو عبادت ۾ ذکر ۾ ٿورو وقت ٿو گذري پوءِ فرمان ۽ رداري
 واريون گهڻيون ۽ اهڙيون ئي عبادت ۾ ذکر جون گهڻيون آهن
 جيتري طرح هزار روزي ۽ تلاوت جون ساعتون . اهي ۽ شخص جي ته
 مڪمل زندگي عبادت آهي ۽ ذکر آهي ۽ اهو ماڻهو جو بظااهر نمازون
 گهڻيون ٿو ڏيڻ جي ۽ روزا ۽ گهڻا ٿو رکي قرآن مجيد جي تلاوت
 گهڻي ٿو ڪري پر باقي وقتن ۾ نافرمانی ڪري رهيو آهي تنهن لاءِ
 حضرت جن ڪهڙو نه حڪمت ڀريو ۽ مگر فرمايو آهي ته اهو شخص
 الله تعالیٰ کان غافل آهي ۽ انهيءَ جي دل ۾ الله تعالیٰ جي ياد نه آهي
 هو ته ان جي ڪري جو بغير صورت مٿين عبادتن کان بچيل وقت زندگي
 جون گهڻيون ساعتون اهي ڏيڻ جي هن نافرمانی ۾ گذاريون

۾ عبادت جي گھڻائي هوندي ۽ غفلت ۾ ناخبرائي جا وقت بچن
 صورت ۾ گھڻا ٿيا آهن. جيڪي ۾ مشيقت هئي الله تعاليٰ کي ياد
 نه ڪيو آهي ۽ غفلت ۾ نه رڳو تاف سڳي آهيون پر انهيءَ جڳ
 ۾ ٻارڙي ڏکيو ٿيو آهي ۽ آهي ته جيڪو شخص باقي وقت ۾ ناخبرائي
 ڪري رهيو آهي سو سڳو گھڻي ته مٿين عبادتن جي وقتن ۾ به
 الله تعاليٰ کي ياد نه ڪري رهيو آهي جيڪڏهن ان شخص جي ياد
 به موجب » اضر الصلوة لذكرى « صحيح هجي ها ته باقي وقت
 هن جا هرگز ناخبرائي نه ۾ به موجب » ان الصلوة تنصلي عن الفحشاء
 والمنكر « نه گذرن ها. انهيءَ منجهم حافظ بخاري (

حديث شريف - الله تعاليٰ جو ذکر مبارڪ سڌا آهي
 ۽ ماڻهن جو ذکر (يادگيري) پيماري آهي -

حديث شريف - اها اجائي ۽ گھڻي گفتگو مٿس ۾ الله تعاليٰ
 جو ذڪر هجي تن کان پر هينر ڪريو چو ته جيئن گھڻي گفتگو ۾ الله تعاليٰ
 جو ذڪر ڪونهي تنهن سان دل ڪنجي ٿي ۽ سخت ٿي ٿي ۽ الله تعاليٰ
 کان پري ٿيڪ اهي ماڻهو رهي آهن جن جون دليون سخت آهن -

حديث شريف - الله تعاليٰ فرمائيندو ته دوزخ جي ٻاهر مان
 انهن کي ڪڍو جن هڪڙي زمين ۾ به مون کي ياد ڪيو آهي يعني منهن
 جو ذڪر ڪيو آهي يا انهن متعارفي منهن جو خوف انهن جي راڻي ۾
 پڌرا ٿيو آهي

حديث شريف - حضرت موصلي عليه السلام عرض ڪيو ته اهو منهنجا
 رب منهن جي دل تي گھرجي هاڻوڪي سڃاڻان ۽ انهن سان
 محبت سان ڪان مٿس سان ٿورن پنهنجي ٻانهن ۾ محبت رکندو هجيون

الله تعالیٰ فرمایو ته اي موسى! منهن ٻانهي کي ڏسان جيڪو منهن جو
 ذڪر ۾ منهن جي يادگيري گهڻي ڪري ٿو ته پوءِ معافي وٺ ته منهن
 جي اُڏن ۾ گهر جيڪي ٿي هون منهن جي يادگيري ڪري ٿو ۽ مان هن
 سان محبت سان ٿو ۽ جنهن اهڙي ٻانهي کي ڏسان جو هو نه منهن
 جو ذڪر ڪري ٿو ۽ نه مون کي ياد ڪري ٿو ته پوءِ پر وڌي وڃ ته مون
 ان کي روڪيو آهي ۽ اهو پر نه وڃي مون وڌو آهي جو منهن جي
 يادگيري ڪونه ڪري ٿو ۽ تحقيق ته مان هن سان پنهنجي سان کان ٿو ...
 حديث شريف - حضرت موسىٰ عرض ڪيو ته اي منهن جو

رب جيڪڏهن تون ويجهو آهين ته پوءِ پنهنجي دل جو هوسيان ٿو ته
 اوريون ۽ بيڪڏهن تون پري آهين ته پوءِ واکاڻ ڪري ٿو کي ٻڪار ۾
 جو مان تنهن جي وڌيڪي آواز کي ٻڌان ته ٿو ڀڄي پر ٿو کي ڏسان اسرائيل
 ٿو هائي ٻڌا ته تون ڪٿي آهين الله تعالیٰ کيس فرمايو ته اي موسى
 مان تنهن جي پوڄا آهيان، مان تنهن جي آڳيان آهيان، مان تنهن جي
 سامهه پاسي آهيان، مان تنهن جي کاٻي پاسي آهيان - اي موسى
 مان پنهنجي انهيءَ ٻانهي جو اوقت هم نشي ساڻي ۽ جليس آهي
 جنهن وقت هو مون کي ياد ڪري ٿو، هو منهن جو ذڪر ڪري ٿو
 ۽ مان انهيءَ ٻانهي سان گڏ آهيان جيڪو مون کي سڏي ٿو ۽ مون کي
 ٻڪاري ٿو

حديث شريف - الله تعالیٰ حضرت موسىٰ ڏي وڃي موڪلي
 ته ڇا تون چاهين ٿو؟ ته مان ٿو سان گڏ جي تنهن جي گهر ۾ رهان
 حضرت موسىٰ مسجد ۾ ڪري پيو ۽ منهن ڪيائين ته يا الله تون
 مون سان منهن جي گهر ۾ ڪهڙي طرح رهندين؟ الله تعالیٰ فرمايو ته

آه اي موسى چا ٿي ڪي خبر نه آهي؟ ته جيڪو منهن جو ذڪر ڪري ٿو
تو منهن جو مان هم نشين آهيان ۽ جتي به منهن جو پاڻهو مون تي ڳوليندو
ته مون تي اتي لهندو -

تفسير: = اچي هرڻ هي روايت ابن شاهين ذڪر ڪري
ترغيب هي بيان ۾ حضرت هابري کان ڪئي آهي پر ان روايت ۾ هين
بن جعفر هي هڪ راوي آهي جنهن لاءِ امدون چيو آهي ته مان انهن
کان ڪڏهن به روايت نه ڪندس

فصل پھريون (

ذڪر هي هر هڪ دروي جي فضيلت هي بيان ۾

چا اڻ ٿو ڄاڻي ته ذڪر چا سڀ ڳالهه آهن پھريون سر جو هي آهي ته
الله تعاليٰ جي ياد ڪري انهن ڪلمن ۽ لفظن سان جن جي هڪم
شرافيت سگوريءَ ۾ ثابت آهي جنهي طرح تسبيح، تحميد،
تهليل، تڪبير، تمجيد، اصفاء، ۽ حاجات وغيره جا سڀ
جيڪي واره ٿيل آهن ۽ شين هر هڪ ذڪر هي قسم لاءِ جدا جدا
بشمار فضيلتون آهن جن جو بيان تفصيل سان بعد ۾ شرافيت جي
ڪتابن ۾ ٿيل آهي مختصر طرح انهن جو ڪجهه بيان انشاء الله اڳتي
ٿورو ٿورو ۽ اڪثر اهل الله سڀ کان زياده شوق ۽ رغبت ڪله
تهليل لا اله الا الله تي ڏيارين ٿا ڇو ته ڪله تهليل جا خاتمو هن رڳن
تمام گهڻا ٿيندا آهن ۽ اندر جي راکشانيءَ ۽ دل جي صفائيءَ لاءِ جيڪو
تائيس ان ڪله شرفي ۾ ٿورا ٽن سوس کان زياده آهي انجي ڪري
ته اهو ڪلهو شرفي سالڪ کي ڪشان ڪشان ماسوئي کان رهن

بچا ٿيندي مطلوب وٽ پهچائي ٿو ۽ طالب کي هنن بي محبي ٿو
 سان ٿيندي ٿيندي وڃيو محبوب سان ملائي ٿو لڳائي اهي
 دعوت وار دعوت مندي آهن جو انهن کلمه شريف هر هڪ پيش
 جي چوٽ سان هڪ خاص فنا جو ادراڪ ۽ پروثر پاڻ ۾ ڪندا آهن
 ۽ هر هڪ پيغام ۾ ڪيترن پيرا موت جو پياو پيڙا آهن مولانا ۾
 ڪمرو نه ڇڏو ڇيو آهي -

دسي صد بار در ياد تو ميرم

بدین بے طاقتی نام تو گنیرم

اينهي اي منهن جا محبوب هر هڪ پيغام ۾ سٺو پيلا ٿيندي ڏاڍا
 مرڻا ٿو ۽ اهڙي ئي طاقتي ۽ دستاڻي ۾ به ٿين جو نالو ۽ منجهس جو
 حديث شريف - ۽ آهي ته افضل ذڪر لا اله الا الله آهي
 حديث شريف - جڏهن وقت پاڻ هو لا اله الا الله چئي ٿو ته جو
 سڀ آسمان چيرهي ٿو ڦاٿن جو اهو کلمو مبارڪ وڃي ٿو ته
 جي حضور ۾ ٿي ٿو الله تعاليٰ ان کي چئي ٿو ته مير ڪري ٿو
 رک ڪلمو عرض ڪري ٿو ته ڪهڙي طرح مان مير ۾ رهان جو آهي ته
 ٿو اها منهن جي چونڊ ٿي ته ٻڌڻيو آهي ٿو ۽ الله تعاليٰ فرمايو
 ته پهرين جڏهن مون هن کي ٻڌڻيو آهي ته هن ته هن جي زبان
 تي (هو پلارو ڪلمو جاري ڪيو اٿر - اها حديث ٿيئي حضرت
 انس کان روايت ڪئي آهي -

حديث شريف - ۽ آهي ته حضرت مومنان عليہ السلام کي چيو
 ٿو رت ڪها ٿو ته هن الله تعاليٰ کان عرض ڪيائون ته يا الله مومنان
 ڪا دعا ڏسيو جنهن سان مان اوهان جي حضور ۾ نتيجا ڪرين

۱۰ بکار این (الله تعالیٰ امر کیوت لا اله الا الله جو درو بره وری
 عرض کیا میں ادا دعا نہ تھن جا سپ باخا گھر نہ رهن تا ۽ اهو کلمو پکارا
 تو اهریزا آھن مون کی طخاص دعا دسیو۔ مھن جو مطلب آھي تہ
 مھن مھنوس کلمہ سان مون کی نوازیو تھن آھي الله تعالیٰ فرمایو
 تہ ای مواسو جیکرھن سپ آسمان ۽ آسمان پر رھندہ مخلوق
 سپ دریاھ ۽ مینی دریاھن پر مچھکی کچھ موسود آھي مواسی مچھکی
 پلتری پر۔ مآجی ۽ لا اله الا الله پئی پلتری پر مآجی تہ تحقیق
 لا اله الا الله جو ورن گورو تیرو ۽ اھو پلترو مچھکی پوندو۔۔۔
 مھن حدیث شریف حضرت ابوسیدین خدری رضہ رضہ
 روایت کئی آھي

حدیث شریف پر آھي تہ سپ مھن شئی مینی کچھ پلتری
 آھي ۽ آسمان زمین مینی مچھکی لا اله الا الله جو چوٹ آھي
 اھم حدیث عقل من بسیار روایت مچھکی آھي۔
 حدیث شریف پر آھي تہ جیکو باھو لا اله الا الله سو
 پیرا پڑھدو رھي تو ان کی الله تعالیٰ قیامت دینھن اشری شان سان
 آثار فیدو ۽ ان جو مھن اھتر و اڑھونرو جیئن چو تھن آجو چندھونرو
 آھي ۽ ان دینھن مھن ہ بالھو جو عمل ان کی عمل کاف افضلہ لایو
 ویدو مگر اھو باھو مھن ایترا پیرا یا ان کان بہ زیارہ اھو کلمو شریف
 پڑھو مچھکی ان حدیث کی ابو شیخ ۽۔۔۔ ۽ حضرت ابو ذر رضہ
 کان روایت کن مار

حدیث شریف پر آھي تہ جیکو شخص لا اله الا الله پڑھی تو
 ۱۰ ان کلمی کی مچھکی تو تہ ان جا چار ہزار کبرہ گناہ مینھنی وین

وین تا - اہامد بن شریف ابن البخاری عن اہم حضرت اشی
کان روایت کئی آھی -

حدیث شریف - یہ آھی تہ جیسے کہ لا الہ الا اللہ
معلوم ہے سچائی مان جی تو تہ اہو بیشک جنت ۾ داخل تیندو ۔
عزیز کیا فو تہ یا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ان کلمی شریف جو
انخلاص ۾ آھی ؟ وارغ فرمایا فو تہ ان جو انخلاص ہی آھی تہ اہو
کلمو تو کی اللہ تعالیٰ جی سینی حرام کیل شین کان روایت
اہامد بن حکیم حضرت زید بن ارقم کان روایت
کئی آھی ۾ خطیب حضرت اس کان روایت تو کوری عنہن پر باہر
بی الفاظ آہن -

حدیث شریف یہ آھی تہ لا الہ الا اللہ برہن جی چونہ تہ
تو انوی دروازہ بلاش جا بند کوری جی تو جی ۾ نیرو دروازہ
۾ ہم جو آھی - اہامد بن شریف ابن عباس کان روایت کئی آھی
حدیث شریف یہ آھی تہ لا الہ الا اللہ ہمیشہ اللہ تہ
جی غضب کی مائٹن کان روایت ۾ ہندو جی تائین جو لہی ۾ رہی تہ
یوڈا نہ تھی جو دنیا جاکم جتھن متدیریل ہوندا تھن جت کی اکہ
جی ۾ راہ نہ ہوندی تہ انھن جی دنیا کی کیترو نقصان پھو آھی
اھری حالت ۾ جتھن اھو کلمون شریف پڑھتا تھن جت کی جیو
ونیزو تہ اوھین کوثر تا گالھو اوھین انھی کلمی جا اھل ۾ لائی
نہ آھی - اہامد بن شریف ابن البخاری حضرت زید بن ارقم
کان روایت کئی آھی (۾ مائٹہ حضرت سائین حافظ صاحب منظرہ لکین
آھی - حضرت جن جو اھو فرمودن زمانہ ۾ اسان مسلمانن لاء ویچر

جو ڳو آهي ته چيائڻ اسان جي حالت اها ته آهي ته جيڪا اهي
 آهي ساد نيا جي معاملن کي آهي اهي سو سڌريل جن باقي آڳي
 دين ۾ ڪا گهٽتائي ٿي رهي آهي ته پرواهه ناهي. ان تي ڪوا هٿو
 ته پاڻ نه ڦوڙو وڃي پوءِ صورت حال به اها آهي ته هر طرح جون
 مصيبتون به مسلمانن تي فازل ٿي رهيون آهن مثال الله اعاليٰ
 پنهنجي فضل سان مسلمانن کي اها معاف ٿي جو هو دين جو قدر
 سڃاڻن ته پوءِ هنن جو دين به سڌري ته دنيا به سڌري ۽ ڪلپ
 شريف به رڳو ساڻن جي عذاب کان راضي. ان معاف ٿي ()
 اٿس حافظ ايشي ۱۶۳۵-۵۰۵

ذڪر الاهی جو ٻيو درجو هي آهي

ته الله تعاليٰ جي پاڻ ڏيکري (ذڪر) سندس ڪلام جي پڙهڻ سان
 ڪجي جيڪا يا ڏيکري ڪلام الله جي پڙهڻ سان ڪجي ٿي ته ڪري
 ته الله تعاليٰ سان ڳوڙهي پوءِ معافيت ڏيڻا ٿي ٿي ڪلام الله
 ته الله تعاليٰ جي حقيقي ۽ انراي صفت آهي ۽ سندس اها سڃاڻ
 عنايت آهي جو انهي مهلام سان هن عالم کي نواز پو ائين ظاهر
 آهي ته هر هڪ صفت کي پنهنجي موصوف سان انتهائي قرب ۽
 اتحاد هوندو آهي ان مان اندازو (ڳاڻو) ڪري سگهجي ته جيڪي ان
 صفت جو رنگ ڀانءِ ۾ ٻڌا ڪندو تنهن جو نيت جو ڪم ٿي قرب جي
 صورت ۾ ظاهر ٿيندو

اندرنهن دوستن کي خواهائين ٿا
 تان بابت اوهان جو سڌو غم خوش نه غلام

مستور و بروب جي گفتگو ۾ وارش کي لکائيندس ته ان جي پيڻ تي
 ڇهه ٽيڻ ۽ وارش نه ته ٻيڪار بيان -

صديقه شريفه پر آهي ته ديوان ٽري پڙو جهڙن شخص
تي الله تعاليٰ جو اشتياق هجي تنهن کي گهرجي ته الله تعاليٰ جي
ڪلام پڙهي

حدیث شریف پر آہیۃ اہل القرآن اہل اللہ علیہ السلام
جا خاص جانفا آہت

سجديت شريف ۾ آهي ته سڀني ماڻهن ۾ وڌيڪ عبادت گذار
اهو آهي جيڪو ڪلام الله شريف جي وڌيڪ تلاوت ڪري ٿو.

حديث شريف پر آهي ته قرآن جي حامل کي اُهي نبي جو قرآن جو حامل نه آهي رهندي جيڪي قرآن پڙهن ٿا ۽ ان تي عمل ڪن ٿا اُن تي جيڪي قرآن پڙهن ٿا ۽ ان تي عمل ڪن ٿا ايتري فضيلت آهي جيئن فضيلت مخلوق تي حالها کي حاصل آهي .

حضرت شرفي ۾ آهي ته ماملين قرآن جي تعليم جو ذمہ
 سنڌ گورنمينٽ جيئن شخص انهن جي اعظمي ڪئي تنهن تحقيق ته
 الله تعاليٰ جي تعظيم ڪئي پر ڪن ٿا ٿي ڏوٽ ماملين قرآن جي عهدي
 ادا ڪرڻ ۾ هڙاڙ گهٽائي نه ڪريو ڇو ته الله تعاليٰ انهن جو وڏو
 شان ڪيو آهي - ماملين قرآن ٻين جي درمياني ويجهو ٿي
 پراڻن تي وصي نه لهندي آهي ان حضرت شرفي جي ... روايت ڪئي
 آهي

حدوت مشرف پر آهي ته جيتوڻيڪ اهو به چيو ويو آهي ته هر هڪ آيت جي پٺڀرڻ جو حق الله کي هجي.

دروجو بلڙو آهي مڪل آيتون، ڇهه هزار به شوموڻ آهن
 ۽ هڪڙي درجي کان ٻئي درجي تائين ايتري مسافت آهي
 جيتري قدر آسمان ۽ زمين جي وچ ۾ آهي تان جو زميني
 اعلى صديقن کي اندھا نٿي ٿي سمجهن جا ستر هزار يا قوت جا
 ٽپ آهن جن جي روحاني ڪيترن ذريعن ۽ طريقن جي دست
 کان ڏسي سگهجي ٿي، ان حد تائين شريف جي ... روايت ڪئي آهي
 صدر ايش شريف ۽ آهي ته جيڪو شخص قرآن مجيد
 پڙهي، توڻهن کي ڪمڙي بک آهي ۽ ادا ٿي اچي کان وڌيڪ ٻي
 ڪمڙي يا دولت حاصل ٿيندي.

حدیث شریف پہ آجیۃ ماملیتی قرآنی (فرہند شریعی ماملی)
(ولیا) (اللہ آجیۃ تحقیق) حریکی شعاع انہی سان دشتی مرآترو اھی
(اللہ تعالیٰ سان) دشتی تو مرآتی ۽ حریکی انہی سان دوستی مرآتی تو
اھی (اللہ تعالیٰ سان) دوستی مرآتی رہی آجیۃ ان حدیث شریف کی
سما مرآتی ۽ روایتی حریکی آجیۃ

مردمان شرعی پر آهی تہ (وہاں) مان جہنم مستحق
ہو اور ارادہ بھی تہ مان اللہ تعالیٰ مان کالہایان تہ قرآن شرعی
شرعی

حدیث شریف پر آھی تہ افضل ذکر تلاوت قرآن آھی
 مسیحائی . ہن حدیث شریف پر آھی تہ افضل ذکر تلاوت قرآن
 آھی پ آریل ہک حدیث پر آو آھی تہ افضل ذکر کلمہ طیبہ
 آھی دو چیکڑ ہن ہن حدیث مان ذکر جو مطلب اہو دینی تہ عفت
 دور کبی پ ماروٹی پو رہی ^{تاری} آھی پ عتین حدیث پر ذکر مان سرا

اها و نجي ته خاص لفظن ۽ ڪلامن سان الله تعالى کي ياد ڪبي ته پوءِ
ان صورت ۾ ڪنهن حد تائين ۾ ڪوبه اختلاف ڏسڻ ۾ نه ايندو (اها جي
ڳالهه ته بيان ۾ سڙاڻ گهرجي ته جيڪڏهن اهو عمل بهي معنيٰ انفع ڪري
و نجي ته پوءِ به ڪو اختلاف نه آهي ڇو ته ڪن ماڻهن لاءِ ڪلهه طيب
جو ذڪر وڌيڪ لغو ڏيندڙ آهي ۽ ڪن ماڻهن لاءِ قرآن شريف
جي تلاوت وڌيڪ خاڻدي واري آهي جنهن جو بيان آڳاٽي ايندو
انشاء الله -

۱. ذڪر الاهي جو ٽيون درجو جهيڪو مشين بهي درجن جو جامع آهي
سورن طرح آهي ته الله تعالى جي يادگيري لاءِ ادا ڪرڻ
سان ڪجي ان لاءِ ته نماز ۾ قرآن مجيد جي تلاوت به ٿئي سگهي
۽ بيان ذڪر اذڪار به ان ۾ اچي وڃي ٿا مثلاً: ته جيرون يا زڪريات
تسبيحات، ته هرات، تهليل، درود و صلوات اهي سڀ ذڪر نماز
۾ اچي وڃن ٿا ۽ انهن علاوہ دعا به نماز ۾ ڪئي وڃي ٿي جهيڪا
وڌيڪ عبادت مان آهي بيان ۽ اوتڙت ارب ۽ ٻانهن جي اظهار
پندگي لاءِ لازم آهي ۽ انسان بهي خلقت مان مقصود به اهو ئي آهي
تڏهن جو منظر ۾ به جهيڪي طرح نماز ۾ ٿئي ٿو (اوتڙو بهي ڪنهن
عبادت ۾ نه ٿو ٿئي ۽ نماز جي وڌيڪ خصوصيت اها آهي جو ان ۾
سجود ٿو ڪجي جو قرب بهي مقام ۾ هڪ اعلى مقام آهي جهيڪو طرح
جهيڪو شريف ۾ آهي ته ٻانهن الله پاڪ کي سڀ کان
وڌيڪ ويجهو ان حالت ۾ ٿئي ٿو جنهن هن هو سجود ڪري ٿو
سجدي جي فضيلت ۾ ٻيون به ڪيترائي حديتون وارد ٿيل آهن
جنهن ته سجود ڪندڙ الله جي قدم تي سجود ڪري رهيو آهي

تھن جي گهرجي ته پاڻجو پوري طرح ترغيب سان مسجد وڪرڻ ۾
الله تعاليٰ کان سوال پڻي -

حديث شريف ۾ آهي ته جيئن هن پاڻجو مسجد وڪندو
آهي ته ان جو مسجد وان جي پيشانيءَ هيٺان ستن زمينن تائين
ظاهر ٿيندو آهي ۽ نماز جي اها به فضيلت آهي ته نماز ۾ نمازيءَ
جو توجهه ۽ مهارت ڪعبه ڪريمه ڏانهن ٿئي ٿي ۽ خانه ڪعبه
اصل جي تصور سبي بابت آهي ۽ نماز جي اها به خاصيت آهي
ته نمازي آهي ته لاهو ۽ لعب کان بچيل رهي ٿو جيڪا اصل ۾ آهي
”ان السلواة تنفلي عن الضياء والمظلم“ بئڙي نماز بي سبب ٿي
جي، پاڻجو ۽ بچرائي جي ڪم کان روڪي ٿي -

نماز ۾ اها به صفت آهي جو نماز ۾ نمازي (مفوضه
تلاوت) يعني ڪاٺا پڙهڻ ۽ عبت کان روڪيل رهي ٿو جنهن جي ڪري
اهو وقت هوگويارو ٿي ۽ آهي - نماز ۾ اها به خوبی آهي ته نماز
جيڪري مسلمانن جو اجتماع نماز ٿيندو ٿي ٿو جنهن ۾ گهڻيون ڳڻتون
آهن ”يدا الله على الجماعة“ الله تعاليٰ جو هٿ جماعت تي آهي
۽ نماز ۾ اها به صفت آهي جو نماز جيڪي هر طرح جي ناڪامي
۽ ڏيڍريءَ کان انسان پري رهي ٿو ۽ نماز جيڪري مسجد شريفي
ڏانهن پير پئي ٻڌو ويو ٿي ٿو ۽ نماز ۾ قرآن جي تلاوت ٿي
سوڻن دو بالا ٿي ويو ٿي ۽ نماز ۾ ڏک جو تڏهن ٿي ٿرالو
آهي جنهن بابت عجب نتيجا ڏکڻ تان نماز ۾ جيڪي دعائون
پڙهجن ٿيون سي حلق قبول ٿين ٿيون خضوع و خشوع آڻڻ
۽ نياڻ جي مجموعو جو نالو نماز آهي تنهن جي هدايت به نماز ۾

ماري تي نماز ۾ جيڪي قيام و قعود (اٿڻ ۽ ويهڻ) آهي تن
 جي ڪري ڪيتريون برڪتون پهچن ٿيون ۽ عيڏا نه ڦري ٿي
 ٿا جنهن جو بيان ڪري نه ٿي سگهجي ۽ هرڪو ۽ موجوده مشاهدو
 ۽ مشهود کان زياده ڪيفيت ڏئي ٿو. حاصل هي آهي ته ڪيترن
 ئي برڪت وارن عملن کي گڏي هڪڙو عمل بنايو اٿس ۽ ٻي شمار
 پلائڻ کي پاڻ ۾ ملائي هڪڙي پلائي ڪري ليکيو اٿس اهي ئي
 جامعيت ڪري نماز کي افضل الاعمال قرار ڏنو ويو آهي هن فقير
 ڏري جي ڇا مجال آهي جو نماز جي ڪمالات جو بيان ڪري سگهي البت
 ايترو ضرور چاڻي ٿو ته جيڪو قرب نماز جي ادا ڪرڻ ڪري حاصل ٿئي ٿو
 ان جو نماز کان ٻاهر هٿ اچڻ خالص ۽ مستڪل آهي. اها نماز ئي آهي
 جنهن ۾ ان بي نشان جي شافعي آهي ۽ اها نماز ئي آهي جنهن ۾
 ڪامل نماز ۾ نماز پڙهڻ وقت گوياءِ دنيا جي هن ماضيءَ مان ٻين
 ۾ ظلي ظهورات وارد ٿين ٿا ڏکيو ويهي عالم آخرت ۾ داخل ٿئي ٿو
 جيڪا اصل جي ظهور جي جاءِ آهي ۽ اتي جي محاملات مان وٺي وٺي
 رهيو آهي ۽ ڏين ٻيڙي ۾ رهيو آهي ۽ اهي جي ڪري ئي حضرت جن
 نماز ۾ مومن جو علاج فراهم آهي آخرت جن پاڻ ته معراج
 رات هن دنيا ۾ ٿوري ويهي عالم آخرت سان گڏوگڏ هيا ۽ کين اهو قرب
 الاهي حاصل ٿيو جيڪو عالم آخرت سان مناسب رکن ٿو جنهن جي
 ڪري پاڻ انهي قرب جو نشان هن جهان ۾ نماز جي اندر ڏٺو ائين
 (۽ ويو ٿري جي روح ۾ رلين ۽ حيرت جي ٻرن ۾ ڀليلن کي پاڻ
 سونهارن اهو منجهه سڻايو ۽ وڙنيءَ جي پائر جو اهو نياپو سڻايو آهي
 جنهن سان اکر تي ۾ نور ۽ هنيتري ۾ سرور ۽ اڻاڻي ٿي ٿو) ته اوهان
 جو معراج نماز ۾ ئي ٿي سگهي ٿو.

اسين ان حقيقت کي پروڌيرون ۽ ڏينهن ۾ بهي مطلوب کي ان ڏهن ۾ ڳوليون
 حضرت بن بهاءي ڪري فرمايو آهي ته اهوئي يا بلال اهي بلال اسان
 کي لڙت سواءِ ۽ فرمايو اٿن ته خرقه عتيبي في الملوحة ۽ منهن جي
 آئين جو نالو نماز ۾ آهي. هن جاءِ تي نماز جي فضيلت ۽ جيڪي رشتون
 آيل آهن تن مان ڪي به ڪنهن تيون -

حديث شريف ۾ آهي ته تحقيق جا ٻه وقت هجن وقت نماز (۱)
 اتي ٻيهي ٿو ته ان جي لاءِ جنت جا دروازه کوليا وين ٿا ۽ ٻنهي ۽ مالڪ
 جي وچ ۾ جيڪي سجايا آهن سي هٽايا وين ٿا ۽ حورون ان جو استقبال
 ڏهن تيون جيستائين نڪرڻ لڳي ۽ ڪو ڪراهن جو ڪم نه ڪري -

حديث شريف ۾ آهي نماز بادشاهه جو دروازو ڪتر ڪافي
 پوڄا آهي تحقيق جيڪي سدائين پيو دروازن و آڻ ڪا ٿيندو ۽ سدائون
 پيو ٿيندو ٿين ان جي لاءِ دروازو کولي ويندو -

حديث شريف ۾ آهي ته جيڪي شخص نماز جي پوري
 سنڀال ۽ حفاظت ڪري ٿو اها نماز ان جي لاءِ قيامت جي ڏينهن
 نور ۽ برهان ۽ نجات ٿيندي ۽ جيڪي نماز جي پرڳهر نه ٿو ڪري
 ته ان جي لاءِ رواج قيامت نور ۽ برهان نه هوندو ۽ نه وري ان جي
 نجات ٿيندي اهو شخص قيامت ڏينهن ٿارون ۽ خرعون ۾ شامل
 سان گڏ هوندو -

حديث شريف ۾ آهي ته جيڪو شخص پوري طرح وسوسن ۽
 فتنن لاءِ اتي ٻيهي ٿو ۽ جيڪي ٻڙهي ٿو ان کي سمجهي ۽ سوچي
 ٻڙهي ٿو ۽ خطائن ۽ گناهن کان اهڙي طرح نه وڃي پاڪ ٿي ٿوري
 ٿو ۽ ٿو ماڻهي پٺ مان اچي ٻڙا ٿو آهي جو ان تي ڪو به گناهه ڪونهي

حديث شريف ۾ آهي ته نماز شيطان جو منهن ڪارو ڪري ڇڏي
۽ مڃي ڇڏي شيطان جي چيلو ڏيئي ۽ خاص الله تعاليٰ جي ڪري
هڪ پٺي سان هڪ ٻئي ۽ سڄي عملن جو چاه ۽ شوق شيطان
جي ساڻي مڙهي بي ڇاڪ ۾ ملايو ڇڏي اوهان ۾ جنهن اهي
وصفون پيدا ٿينديون ته پوءِ شيطان اوهان کان ايترو دور رهڻو ضروري
(اوپر، اولهه کان پري آهي)

حديث شريف ۾ آهي الله تعاليٰ ڪنهن قوم تي آفتون
۽ مصيبتون نازل ڪرڻ چاهي ٿو پر جيڪڏهن اهن اهل مسجد ٿي
ٿو ته اهي آفتون هٽايو ڇڏي ٿو -

حديث شريف ۾ آهي ته بدو جنهن وقت نماز شروع ڪري
ٿو ته الله تعاليٰ ان تي متوجع ٿئي ٿو ۽ ان کان مضرت ٿو موٽي ويهي ٿي
جو هو پاڻ منهن نه موٽي يا ڪو اڃا ٿو کنگو نه ڪري -

حديث شريف ۾ آهي ته نماز ۾ روزو الله جي وٽان
کان ست سؤ پاڻا وڌيڪ آهن

حديث شريف ۾ آهي ته ٻاھو جنهن وقت نماز پرائي بيھي ٿو
تہ ان جا سڀ گناهه آڻي ان جي مٿي ۽ ڪنهن تي رکيا وڃن ٿا پوءِ جنهن
وقت هو رکوع ۽ سجده ڪري ٿو ته اهي سڀ گناهه پٽيوليون ٿا ڇڏن
تڏاڻ لھيو وڃن ٿا

حديث شريف ۾ آهي ته ٻاھو جي ڪنهن به حالت ۾ الله تعاليٰ
وٽان سڄي جي صورت، چاهه محبوب نه ٿو ٿئي جنهن الله تعاليٰ هن
کي اهڙي حالت ۾ ڏسي ٿو جو هو سجدو ڪري رهيو آهي ۽ ٻين جو منهن
مٿي نه ڇڏي رهيو آهي .. ۱

حديث شريف ۾ آهي ته پنجن نمازن جو مثال هن طرح
آهي ته جيڪن هن مني پاڻي جي نهر ڪنهن ماڻهو جي دروازن تي
وهندڙ هجي جنهن ۾ هور وارا پنج پيرا وهنجن ٿا ته چالو
۽ ڪاميار هن جي بدن تي رهندي؟

حديث شريف ۾ آهي ته ڪو به شخص جيستائين پنهنجي
نماز جي جاءِ تي آهي ته الله تعاليٰ جا ملائڪا ان تي چمتو ٿي پيا هوندا
آهن ۽ ان لاءِ هي دعائون ڪندا آهن اللهم اغفر له اللهم اغفر له
يا الله هن ڪي بهتر ڪن ۽ هن تي بهتر ڪن - اهو طريقو انهن جيستائين
تائيد رهي ٿو جيستائين نماز ڪا به ڳالھ ڏڪري ۽ اتي نه وڃي -
حديث شريف ۾ آهي ته جيڪو شخص مڪمل پاڪاڻي
ڪري مسجد ۾ وڃي نماز ۾ انتظار ڪري ٿو ته هر هڪ وڪ جي ٻن
۾ ٻه ٻه ماڻهن مسجد ڏانهن آڻي آهي ته ٺيڪيون ٺيڪيون وڃن ٿيون
۽ اهو شخص جيڪو نماز جي انتظار ۾ ويٺو آهي سوا هزارن جي آڻي
مبصر ٿي وڃي نماز پڙهندڙ هجي ۽ اهو جيستائين نماز پڙهندڙن مان
ٺيڪيو وڃي ٿو تڏهن وقت کان پوءِ ٺيڪن کان ڏکڻو آهي ۽ جيستائين
وري موٽي گهرجي -

حديث شريف ۾ آهي ته ڪو به شخص جيڪي طرح وٺو ڪري نماز
جي لاءِ نڪري ٿو ۽ جڏهن سچو پير کڻي ٿو ته الله نامت اعمال ۾ هن جي
هڪڙي ڀڄي ٺڪي ٿو ۽ جڏهن ڪپو پير کڻي ٿو ته هڪڙي ٻراڻي مڻي ٿي
اهو شخص مسجد کي ويجهو هجي يا پري ته اها صورت هن سان لاڳو آهي
۽ جڏهن مسجد ۾ داخل ٿيو ۽ جماعت سان نماز پڙهيا تڏهن ان کي
الوقت ٻڌايو وڃي ٿو پر جيڪڏهن اهڙي وقت هٿو آهي جو

جماعت جيڪو نماز پڙهي چڪا آهن ۽ ڪجهه نماز باقي آهي پوءِ هي
 شخص پنهنجي پاڻي ۾ هڻو آهي صاحبِ امتِ سان پڙهي ٿو ۽ باقي
 نماز اڪيلو پنهنجي پوري ڪري ٿو تڏهن به هن کي بخشڻ وڃي ٿو
 پر جيڪڏهن اهڙي وقت هڻو آهي جو جماعت نماز پوري پڙهي
 چڪا آهن ۽ پوءِ هي پنهنجي نماز پاڻ اڪيلو پڙهي ٿو تڏهن
 به هن کي بخشڻ وڃي ٿو.

حديث شريف ۾ آهي ته ڪو شخص جيڪڏهن نماز
 لاءِ مسجد ۾ انتظار ڪري رهيو آهي ته جيستائين هو مسجد ۾
 آئي تيستائين اهو نماز ۾ لکيو وڃي ٿو.

حديث شريف ۾ آهي ته وٺو اها شي آهي جو جيڪڏهن
 وٺو ڪرڻ لاءِ ٿو پنهنجيون ٿڌيون ۽ وٺيون ۽ هٿن جو باقي حصو
 به ڌوئي پورو ڪري ته تنهن جون خطائون تهنهن جن تنهن ۽ اگر ڪو
 سان نڪريو دين ٿيون وري جڏهن ٿو گرڻيون ڪيون ۽ پنهنجن
 جي ڏک کي منجائيو پنهنجو منهن ڏوٽو ۽ پنهنجو بالهون
 ٿو ٽٽن ٿا ٽٽن ڌو ٿيون مٿي تي مڪ ڪري ٻئي پير مٿن تائين ڌو
 ته پوءِ يقين پاڻ ته پنهنجي سيني گناهن کان ڌو وڃي صاف ٿيو
 آهي اجهڙو جڏهن پيشاني خالص الله تعاليٰ لاءِ زمين تي رکين ٿو
 ته ٿو ڪي خطائون ۽ گناهه کان اهڙو پاڪ ڪيو وڃي ٿو جيئن ته اڄ
 ٿو ڪي پنهنجي ماءُ جهڙو آهي.

حديث شريف ۾ آهي ته اوهان کي ٻڌايو آهي اهو اوهان
 جي رب انسان جي دروازن مان هڪڙو دروازو ٿو ٻيو آهي ۽ ملائڪن تي
 خبر جو انهار پيو ڪري فرمائي ٿو ته ڏسو منهنجي بالهن کي جو هڪڙو

سگهو ھا ته اوهان جي رهيا آسمان جو دروازو کوليو آهي ۽ ملائڪن
 کي اوهان جي مجلس ڏيکاري اوهان تي فخر ڪري رهيو آهي
 جنهن حال ۾ جو اوهان نماز جو انتظار ڪري رهيا آهيو.

حديث شريف ۾ آهي ته هڪڙي مرضي نماز جي نماز ڏيڻ
 ۾ هڪڙو جمع ٿي، ٻيو ٽين ۽ هڪڙو معينو ٻئي مهيني تائين هڪ
 مسلمان لاءِ ڪمارو آهي، جنهن جي ڪري هن جا ڪا به شين ۽ ڇنڊ
 ٽن ڳالھين کان سواءِ (۱) الله تعاليٰ سان شريڪ ڪرڻ (۲) دست جو ٽٽڻ
 (۳) بيت کي ٽوڙڻ (۴) محابن سگورن ۽ عرصن جيڪو ته الله تعاليٰ سان
 شريڪ ڪرڻ جي حقيقت انسان سمجهون ٿا پر بيت ٽوڙڻ ۽ دست جي
 ڇڏڻ ۽ ٽوڙڻ جي حقيقت انسان کي ٻڌايو يا ڏسڻ مائون ته بيت ٽوڙڻ
 جو مطلب هي آهي ته ڪنهن شخص جي هٿ تي اوهان بيعت ڪئي آهي ۽
 وري ان جي مخالفت ڪريو ۽ اهڙي سان تار ڪڍي وڌو هو اها بيعت
 ٽوڙڻ آهي ۽ جماعت کان ٽهري ويڃڻ دست جو ٽٽڻ آهي

حديث شريف ۾ آهي ته نماز ۾ جيڪا قرآن شريف جي
 تلاوت ڪئي وڃي ٿي سا اهي تلاوت کان افضل آهي جيڪا نماز کان
 ٻاهر ڪئي وڃي ٿي ۽ اها ٻاهرين تلاوت واري سبب ڏڪرڻ کان افضل
 آهي ۽ ٽهري ڀيري کان افضل آهي ۽ ٻه ڀيري کان افضل آهي ۽
 روزو دو ڀڄ جي باوجود ٽي ڀيري آهي ۽ ڪنهن به قول جي عمل کان سواءِ
 اعتبار ڪونهي ۽ ڪنهن به قول جي عمل کي نيت کان سواءِ اعتبار ڪونهي
 ۽ ڪو به قول، عمل ۽ نيت جي مستعصي پيروي کان سواءِ اعتبار ڪونهي
 هن حديث جي ابولفضل ابانق ۾ بيان ڪيو آهي ۽ ڏيکاريل آهي ته
 مٿين حديث غريب المتن والا سند آهي

حديث سرفيف پر آهي ته جيڪو شخص ڪلام الله جو هڪ حرف به
 يا عشاء جي حالت ۾ پڙهي ٿو ان لاءِ ڏهه نيڪيون لکي ڏهن ٻرايون مٽائون
 وڃن ڏهن ۽ ان جي ڏهه درجا بلند ڪيا وڃن ٿا جيڪو شخص ڪلام الله
 جو هڪ ٿو حرف نماز ۾ ويٺي پڙهي ٿو ان لاءِ پنجاه نيڪيون لکيون وڃن
 ٿيون ۽ پنجاه ٻرايون مٽائون وڃن ٿيون ۽ پنجاه درجا بلند ڪيا وڃن ٿا
 ۽ جيڪو شخص ڪلام الله جو هڪ ٿو حرف نماز ۾ پڙهي ٿو ان لاءِ سئو
 نيڪيون لکي سئو ٻرايون مٽي سئو درجا بلند ڪيا وڃن ٿا ۽ جيڪو شخص
 پورو هستو پڙهي ٿو ڦه الله تعاليٰ ان جون دعائون قبول ڪري ٿو ۽
 ڏهن درجا ٽن درجن جو مٿي پريان ڏنل آهي ٽن مان هر هڪ
 لاءِ هڪ وقت ۽ زمانو مقرر آهي جنهن زماني ۾ ان جو حسن زياره ٿيندو
 آهي ۽ ان جا خاتما وڌيڪ لڳ ڇڏا آهن جيڪي ٻئي وقت ۾ حاصل نه ڪري
 سگهبا آهن. ٽن جي سهڻاڻي هي آهي ته سالڪ جيڪنهن زمانه ۾
 قرب جا درجا پال ڪري رهيو آهي ۽ انهي مطلب جي پويان آهي ان وقت
 تهن لاءِ ميڪان وڌيڪ مفيد ڏيکار ڪلهه طيبه آهي ۽ اهو ئي ان لاءِ مناسب
 حال آهي ۽ وصول کان پوءِ تلاوت ۽ نماز زياره انصاف ٿيندي آهي ان ۾
 به اڃا ڪن وقت ۾ نماز جو فائدو زياره آهي ته بعض وقت تلاوت زياره
 سراجند يا اهي ڏيکار کان سواءِ جو ٻين جي ڪامل مڪمل پير سرهند کان
 سالڪ ورتو آهي هو ڪنهن ۾ هنن کان سواءِ ان کي ڪنهن به شيءِ
 جي اجازت نه آهي ۽ ابتدا کان پوءِ وڃين زماني ۾ ان کي ڪن ٻين عبارتن
 جي به ڪن وقت ۾ اجازت آهي پر سالڪ کي گهرجي ته گهڻي کان گهڻو ڪلهه
 طيبه جي ڏڪر ۾ هوش ڪري ۽ ان کي اهم ڪري جائز ۾ منتهي سمجهو ته
 مداملو ٿي جدا آهي هو ڪنهن وقت جو محڪوم نه آهي بلڪ هو وقت

ٿي حاجم آهي . سالڪي گهرجي ته هر وقت ذڪر ۾ مشغول رهجي
۽ پنهنجي حياتي جون دستورون گهڙيون ذڪر ۾ مشغول رهجي
جتي ٿي روي اهو ذڪر قلبي هجي يا زباني ذڪر قلبي ڪيترن
۽ بهتر ٿئي ۽ برابر هميشه ٿيندو رهجي ۽ ملاڪو ٿي وڃي تڏهن به
زباني ذڪر کي چڱو نه گهرجي ۽ ظاهر کي باطن سان صحيح رکڻ گهرجي
خلوت ۽ تنهائي ۾ ڪلهه طيب جو ذڪر باطن ۾ ضرور دل سان ڪرڻ
گهرجي حضرت قطب المصنفين وارث المرسلين اسان جا حضرت
امام رباني محمد الف ثاني قدس سره ڪن دوستن تي رات وڙهي
۾ پنهنجن هزارن پيرن تائين انڪله مبارڪ جي تڪرار جو امر ڪرڻ
خدا ڏيکاري .

فصل ٻيو

اهن دعائ جي بيان ۾ جيڪي ڪن خاص وقتن لاءِ آهن هن
فصل ۾ صبح و شام ۽ پنجين وقت جون دعائون ۽ آداب بيان ڪيا ويا
حضرت شرايف ۽ آهي ته هر وقت صبح جو اٿڻ وقت
ترهي گهرجي اَصْبَحْنَا وَ اَصْبَحَ الْمَلِكُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ اَللّٰهُمَّ
اِنِّيْ اَسْئَلُكَ خَيْرَ هَٰذِهِ الْيَوْمِ فَتْحَهُ وَ نَصْرَهُ وَ نُوْرَهُ وَ بَرَكَتَهُ
وَهُدًى ۽ اَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا فِيْهِ وَ مِنْ شَرِّ مَا قَبْلَهُ وَ شَرِّ
مَا اَقْبَلَهُ - معنو اسان صبح ڪيو آهي ۽ سارو جهان صبح ڪيو آهي
ان الله تعالى جي لاءِ جيڪي جهان جو پاليندڙ آهي اي منهنجا
الله مان توکان سوال توکي ان ته هن دنيا جي پالائي ۽ فتح
۽ مدد ۽ نور ۽ برڪت ۽ هدايت مون کي نصيب ڪري يا الله مان تو
کان پناهه تو کان ڪرڻ ته هن دنيا جي شر ۽ برائيءَ کان مون کي بچاؤ

۽ هنن ڏينهن کان آڳي ۽ هنن ڏينهن کان پوءِ جي برائي ۽ شر کان
 به مون کي بچاءِ ۽ پناهه ۽ رب شام جي وقت ۾ به اها دعا پڙهڻ گهرجي
 مگر شام وقت بچاءِ اصبغنا و امصبغ جي اُٺسنا و اُٺسنا الملڪ ليني
 (مان رات ڪڍي آهي ۽ ساري رات ڪڍي آهي جوڻ گهرجي اهڙي
 طرح هر روز صبح و شام پڙهڻ گهرجي اللَّهُمَّ اِنَّا اَصْبَغْنَا فَتَشْهَرُ لَكَ
 وَنَشْهَرُ خَلْقَ عَرْشِكَ وَنَمْلَا نِكَتَكَ وَجَمِيعَ خَلْقِكَ اَنْتَ اَنْتَ
 اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ وَأَنْتَ خَلَقْتَ الْعَرْشَ وَرَسُولَكَ
 يَا اللَّهُ اِنَّمَا اِنْ مَالٍ ۾ صبح ڪيو آهي جو توکي شاهد ٿا بنايون
 ۽ تنهن جي عرش جي تشدد ٿيڻ ۽ ملائڪن ۽ ساري مخلوقات
 کي شاهد ٿا بنايون هن ڪارو لاءِ ته تحقيق ٿي اهو الله آهي جو تو
 کان سواءِ ڪوبه الله ڪونهي ۽ تحقيق سيدنا محمد صلي الله عليه و سلم
 تنهن جو پاڻو ۽ رسول آهي ۽ ساڳي طرح هيءَ دعا صبح و شام لاءِ
 اللَّهُمَّ مَا أَصْبَغُ بِي مِنْ اَعْمَلٍ اَوْ بَاغِدُ مِنْ خَلْقِكَ فَمِنْكَ
 وَمِنْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ فَذَكَ الْعَمَلُ وَذَكَ الشُّكْرُ مَعِي يَا اللَّهُ هِن
 هن صبح جي وقت جيڪا مون کي نعمت پهتي آهي يا تنهن جي مخلوقات
 مان ڪنهن به هڪڙي مخلوق کي جيڪا نعمت پهتي آهي سا تنهن جي
 نبي ڏنل آهي ٿو ته تحقيق ته واحد آهي تنهن جو ڪوبه شريڪ نه آهي
 پوءِ حمد به تنهن جي لاءِ آهي ۽ شڪر به تنهن جي لاءِ آهي ، ليڪن
 ساڳي طرح جو اصبغنا و امصبغ دُعا اُٺسنا و اُٺسنا جوڻ گهرجي . صبح
 حديث شريف ۾ آيل آهي ته جيڪو شخص صبح جي وقت
 اها دعا پڙهندو ته ساري ڏينهن جو شڪرانه گويا ته ان شخص جيڪا آڏو
 آهي ۽ شام جو به پڙهندو ته ساري رات جي شڪرانه بچا آوري مهربان آهي

صبح و شام هي دعاه پڙهي لِسْمِ اللَّهِ ذِي الشَّانِ عَظِيمِ
 الْبُرْهَانِ شَدِيدِ السَّلْطَانِ مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ
 الشَّيْطَانِ مَعْنِي أَنْ اللَّهَ جِي نَالِي سَانِ مَبِيحُو وَ ذِي شَانِ وَارَوَ آيِ
 جِبْنِ جِي صَوْتِ قَامَرِ عَلِيهِ قَوِي آهي جِبْنِ جِي عَلِيهِ جِي حُكُومَتِ
 بِجِي مَبِيحُو آهي مَبِيحِي اللَّهُ تَهَرِيو سَوْتِيو اللَّهُ جِي نَالُو وَ ذِي
 جَانِ شَيْطَانِ كَانَ پَنَاهُ تُو گهران - اهڙي طرح هروڙو صبح و شام سو
 پيرا سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ سُو پيرا سُبْحَانَ اللَّهِ سُو پيرا الْحَمْدُ لِلَّهِ
 سُو پيرا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ سُو پيرا اللَّهُ أَكْبَرُ ذُو پيرا مَلَوَاتِ سَگُورِي
 ۽ ذُو پيرا (الحول) وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ پڙهندو رهبي
 قل هو الله ، قل اعوذ برب الملق ، قل اعوذ برب الناس به صبح و شام
 پڙهن گهرجي هڪڙي روايت ۾ آهي ته اهي ٽي سورتون ٽي ٽي پيرا پڙهن
 صبح و شام هي دعاه پڙهي أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ الَّتِي لَا
 يَجَاءُ فِيهَا نَكَبٌ وَلَا نَجَسٌ وَلَا خِلَافٌ مِّنْ شَيْءٍ مَا خَلَقَ وَ ذِي شَانِ
 مَعْنِي اللَّهُ تَعَالَى جِي (هِنَ) ڪلن جي وسيلي جيڪي قَامَرِ جِي پور
 آهن جن کان ڪوبه ليڪ ۽ ڀڃ هڪڙو ۽ مَنُو ٻيڙي نه ٿو سگهي ۽ نه اهن
 کي اورانگهي سگهي تُو مان پناه تُو گهران هر هڪ مخلوق جي شر کان
 ۽ هر هڪ پيدا ٿيل ۽ عدم کان وسوڊ به آيل شئي جي خياد ۽ پراڻي
 صبح و شام لاءِ دُعا يَا حَيُّ يَا قَيُّوْمُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ (صَلِّحْ لِي
 شَأْنِي كُلَّهُ وَلَا تَكْجَلْنِي إِلَى نَفْسِي) طَرَفَةُ عَايَنَ مَعْنِي اِي ساري
 نريندو رهندو ۽ ساري بهان کي قائم رکنوڙ تنهن جي رحمت کي پاڏايا
 ٿو ته منهن جي ائيني حالتن کي درست ڪر ۽ هو آڳاٽو چين چيترو به
 مون کي پنهنجي جند ڏي نه ڇڏي ...

صبح و شام دعا اللهم انت خلقتني وانت تهديني وانت
 تطعمني وانت تسقيني وانت تؤميتني وانت تعييتني معذرت
 اي منهن بها الله تو مون تي پيراكيو آهي ۽ تون مون تي هدايت
 ڏيڻ تي ۽ تون مون تي ڪار ڏيڻ تي ۽ تون مون تي پيار ڏيڻ تي ۽ تون
 مون تي ماري ڏيڻ تي ۽ تون مون تي ماري ڏيڻ تي صبح و شام (۱۰) پير
 دعا پر هي اللهم عافيني في سمعي اللهم عافيني في بصر
 لا اله الا انت معذرت اي منهن بها الله مون تي ٻڌڻ تي عافيت ڏي
 اي منهن بها الله مون تي ڪنن جي عافيت ڏي تو کان سواءِ ٻيو ڪو
 (۱۱) ڪو به نڪر ٿو ۽ صبح و شام سيد الاستغفار پڙهي
 اللهم انت ربّي لا اله الا انت عافيتني وانا عافيتك وانا
 على عهدك ووعدك ما استطعت أعوذ بك من شر ما صنعت
 ابوء لك بنعمتك عليّ وأبوء بذنبي فاغفر لي يا ارحم
 الراحمين (۱۲) انت معذرت اي منهن بها الله تون منهن جو رب آهين تو
 کان سواءِ ٻيو ڪو به الله ڪهڙي تو مون تي پيراكيو آهي مان تنهن جي
 پاڻو آهيان ۽ پنهنجي حال آهر تنهن جي واري ۽ عهد تي قائم آهيان
 جيڪي مون برا عمل ڪيا آهن تن جي شر کان تنهن جي حضور ۽ نباهو تو
 ڪرڻ تنهن جون نعمتون جيڪي مون تي ڪيون آهن تن کي مان مڃان ٿو
 ۽ پنهنجي گناه جو اقرار ڪيان ٿو تون منهن جا گناه بخش ڪر بيشڪ
 تو کان سواءِ ٻيو ڪو به گناه بخش نه ٿو سگهي - مٿين دعا مان هي پوئين
 قعدي ۽ التجبات ۽ درود کان پوءِ به پڙهي سگهجي ٿي نماز کان ٻاهر به
 پڙهي سگهجي ٿي پر نماز ۽ اندر سان پڙهڻ بهتر آهي اهڙي طرح هر روز
 صبح و شام ٽي ڀيرا پڙهجي سگهيت يا الله سڀا و يا لا اله الا انت

وَقَالِ التَّوْبُ مُنْجِي الْعِقَابِ وَالطُّلُوكُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْمُهَيِّمُ
معني ان الله حي نافي مان مشروع جيكو سيد بايو وارو ۽ نهايت مهم مان
آهي هي كتاب فارل كيل آهي ان الله تبارك و تعالي جيكو غالب ۽ جانشين آهي
گناه دجنيدش ۽ تو ده جيو ليندش آهي ۽ مسحت عذاب ديندش ۽ يلا يورن
كندش ۽ هو آهي ان كان سواء بيوكوب الله كوكبي ۽ اهلي ۽ وي موئي
وحيث آهي ۽ هي آيتون فسبحان الله حيث تمسسون وحيث
تمسسون وكنه التعمد في السموات والارض وعبسنا وحيث
نظفرون نخرج الهن من الميت ونخرج الميت من الهن
وحيث الارض بعد موتها وكنه ذلك نخرجون معني يا كافي آهي
الله تبارك و تعالي لا ۽ مينه وقت اوهين شام تاسكرو ۽ حيفن وقت اوهين
صبح تاسكرو ۽ ان جي لاء محمد آبي آسمان و زمين ۽ مرات جو هين
وقت اوهين پيشين تاسكرو جشي كاي مري مان تو كيري پهرين
كي مرث كانه وري جيش و تو كيري ۽ هي آيت قل ادعوا الله
او دعوا الزهدين ايما تذكرو فله الاسماء الحسنى ولا تكهن
بصلواتك ولا تخافن بها وابتع بين ذلك سبيلا وقل
الحمد لله الذي لم يتخذ ولدا ولم يكن له شريك في الملك
ولم يكن له ولي من الدن و كبره تكبيرات معني اوهين جشي
ديوت الله كيري بكارو يا مهران كيري مينه نافي مان اوهين بكارو يا مهران
ابني لاء معنا خالا آهن مينه جشي لماز ۽ نه دايمان پره نه آهست الهن بدهي
جشي و چان وان گول ۽ چيني دي محمد ان الله لاء آهي مينه جي نه اولاد
و نه و آهي ۽ نه وري ان جو كوكب پر شريك آهي ۽ نه كودان ۽ ان جشي
صافتي آهي ۽ ان جشي و تبارك و تعالي جيكو جشي جشي آهي

په هي آيت پرهې وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ
 مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتُوكُلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ مَعْسُومٌ
 اب الله بالغ امره فَتَحْبِلْ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا
 چېرې شخص الله تعالى کان دېندو په الله تعالى ان هي لاهو د کاري
 جي رات بيا ښودو په اهرې جاوتان ان کي هر څه ډنډو جوان جوگمان به
 نه هوندو په چېرې شخص الله تعالى تي پروموه ندو ته او و الله تعالى ان لاهو
 عاقي آهي ښه الله تعالى پنهدي امر کي په چتر آهي په تحفي ته
 ان هر څه شې لاهو هک افارو نا هي چتر آهي

حديث شريف په آهي ته چېرې شخص به چتر و شام

قل ادعوا الله مودة هي بچا ترې تايين تر هندو ته ان ديهن ان جي قلب
 تي مودې نه ايندي په ان رات ان جي دل غفلت تي موت جو شکاره ښه
 اها روايت حضرت ابو موسي کان روايت کي آهي په تي رځي
 پيا اعدو با الله السميع العليم من الشيطان الرجيم تر هندو په
 په هي آيتون پرهې - هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
 هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ
 الْمُؤْمِنُ الْمُقِيمُ الْخَزِيرُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ
 هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ
 مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْخَزِيرُ الْحَكِيمُ
 آهي جنهن کان سواء ډيو کو به الله کو بهي لکل په پتري جو چا شتر
 آهي بيود باجو وارو په نهايت مهربان آهي اهو الله ډي آهي جن
 کان سواء ډيو کو به الله کو بهي هو بارشاهو آهي سپني عيبن کان کو
 آهي سلامتي وارو امن دېندو په نځهان آهي غالب په ډار و

خود متقيان ۽ وڌائي وارو آهي الله ان کان پاڪ آهي جو ان مان
 شرڪ ٺاڪن (هو ئي الله آهي جيڪو خلقيندڙ، اڀائيندڙ ۽
 چڻيندڙ آهي ان جا نالا تمام سمڻا آهن پاڪي ٺاڪن ان لاءِ
 جيڪي آسمانن ۽ زمينن ۾ آهن ۽ اهو الله غالب حڪمت وارو آهي
 صبح و شام لاءِ دعا. اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ العَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ العَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي دِينِيْ وَدُنْيَايَ وَآهْلِيْ وَمَالِيْ
 اَللّٰهُمَّ اَمْسِرْ عَوْرَتِيْ وَآوِن رُءُوعِيْ اَللّٰهُمَّ اَخْفِضْنِيْ مِنْ حَاثِيْ فِرْجِيْ
 وَ مِنْ خَلْفِيْ وَعَنْ يَمِيْنِيْ وَعَنْ شِمَالِيْ وَ مِنْ حَوْضِيْ وَاعُوْذُ
 بِخَطْمَتِكَ اِنْ اَخْشَاكَ مِنْ تَحْتِيْ مَعُوذًا يَا الله تو کان مان دنيا
 ۽ آخرت ۽ عافيت جو سوال تو ڪيان يا الله مان تو کان پنهنجي دين دنيا
 ۽ اهل لاءِ ۽ پنهنجي مال لاءِ عافيت ۽ بخشش جو سوال تو ڪريان
 يا الله منهن جون آنهڙون ڇڪ ۽ منهن جا عيب وڃا و يا الله منهنجي
 حفاظت ڪر منهن جي آڳيان پويان ساڄي کاٻي کان ۽ منهن جي مٿان
 ۽ مان تنهن جي عظمت سان پناه تو ڳهران ته مون کي هٿيان ماريو وڃي
 حضرت وڪيع مري تو ته ان مان مراد زمين ۾ ڊڄڻ آهي -
 ۽ خاص صبح جو پڙهي سبحان الله على نفسي واهل لي و مالي معوذ
 الله بي نالي جي حفاظت آهي منهن جي عيبد تي منهن جن ٻارن ٻچن
 تي ۽ منهن جي مال تي -

حديث شريف ۾ آهي ته ان جي دعائي پڙهڻ ڪري اوهان
 جي ڪابه شئي نه ويندي ۽ جيڪو شخص شام جو پڙهندو صبح الله على
 نفسي عليه وسلم ته ان کي ان رات وچون نه ٿو ٽڪيندو
 حديث شريف ۾ آهي ته جيڪو شخص صبح جو هڪ

ههڙا پيرا سڃاڻ الله وڃي ڏسڻو تحقيق ڪو پاڻ ڏهه ٻي
مهند الله تعاليٰ کان مر ڏي ڏي ورتي. صبح جي وقت لا دعا.
رَبِّيَ اللهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللهُ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ
مَا شَاءَ اللهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ وَلَا يَحُولُ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا
بِاللهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ أَتَشْهَدُ أَنَّ اللهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ
اللهَ قَدْ احْطَا بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا أَعُوذُ بِاللهِ الَّذِي لَا يُغْنِيكَ
السَّمَاءُ أَنْ أَقْعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ مِنْ شَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ أَنْتَ
أَخَذَ نَبَا صَبِيحَتِهَا (يَا رَبِّي) عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ معنيٰ منهن جو
رب اهو الله آهي جنهن کان سواءِ ٻيو ڪوبه الله ڪونهي (آهي) تي
مون پورو سو ڪيو آهي ۽ اهو عرش عظيم جو رب آهي جيڪي الله
گهرو سو ٿيو ۽ جيڪي نه گهريائين سو نه ٿيو. پر ائين کان بچڻ ۽ نڪرڻ
جي حاصل ڪرڻ جي ڪا طاقت ڪانهي سواءِ ان الله جي جنهن مٿان
۽ وڌو آهي مان شاهدي ٿو ڏيان ته الله تعاليٰ سڀ ڪنهن شئي تي
قادر آهي ۽ تحقيق ٿي ٿو ڏيان ته الله تعاليٰ علم سان اها ٻوڪي ٿي
مان آهي ته الله جي نالي مان پناه ٿو گهران جو آسمانن تي روڪيو اٿس
ته زمين تي نه ڪرڻ مگر ان جي اذن سان هر ڪجهه جا نزار هي نثر کان چوڻ
جي پيشاني ٿيندي جنهن جي قبضه ۾ قدرت ۽ آهي بيشڪ منهن جو رب
طرح مستقيم تي آهي. - صبح جي وقت لا دعا اللَّهُمَّ امْتَحِنِّي
مِنْكَ فِي لَعْنَةٍ وَعَافِيَةٍ وَنَسِي فَأَتَمَّ عَلَى بَعْدُكَ وَعَافِيَتِكَ
وَسُوءُكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ معنيٰ يا الله اڄ ته مون تي صبح جي
وقت ٽي ڪارڻ آهي لعنت، عافيت ۽ پري مان پوءِ تون دنيا آخرت
۾ ڏينهن جي لعنت عافيت ۽ ڏينهن جو ڏک مون تي پورو ڪر ۽ فرما ۽

۲۵ یا اے میرا ھي دعا ٿي ۽ اللھم اغفر لي وللمؤمنين و للمؤمنات
 مون کي بخش ڪري مومن مرد ۽ مومن زنان کي بخش ڪري ۽ مومن
 سوانه سڙيل لا اله الا الله وحده لا شريك له (الله الا الله
 الحق المبين ۽ هي دعا روزانو پڙھجي سُبْحَانَ الْقَائِمِ الرَّائِمِ
 سُبْحَانَ الْحَيِّ الْقَيُّومِ سُبْحَانَ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ سُبْحَانَ
 اللَّهِ الْعَظِيمِ وَاجْعَلْهُ مُلْكُ قُدُّوسٍ رَبِّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ
 سُبْحَانَ الْعَلِيِّ الْعَلِيِّ شَيْءٌ أَذْهَبَ أَلَى هَ مِنْهَا بِأَكْثَرِ آھي اھي
 الله کي جو قائم ۽ دائم آھي پاڪاڻي آھي ان کي جو سدايشن حيات ۽
 قائم رکندڙ آھي پاڪاڻي آھي ان کي جو نرندڙ آھي جنھن کي موت
 آھي پاڪاڻي آھي ان الله کي جو عظيم آھي ان جي حد سان نہايت
 پاڪ ۽ بيحد پاڪ آھي ملڪس ۽ روشن جو اھوئي مھيا آھي پاڪاڻي آھي
 ان مٿاھن کي جو اعليٰ آھي پاڪاڻي آھي ان کي ۽ اھو مٿاھون آھي
 جيسو شخص اشارا ھر روز ڪندو پيرو پڙھندو سو روزو جيتائين
 پنھن جي جاءِ جوت پر نہ ٿو منھن بيان کي نہ ٿو ڊڪاري ويڃي ۽ ھر روز پڙھندو
 رھي صلاوات الله علي آتم يعني الله جون رھتون حضرت آدم تي ھجن
 نند جي وقت جون دعائون ۽ آداب

جنھن وقت نند جو ايسارو ھجي تہ با و منو ھي ڪر جي ۽ پنھن جي
 بستري تي ٿي ايسر ڪنھن ڪپڙي سان صاف ڪجي ۽ هي دعائون پڙھن
 ڪر جي ۔ سورة فاتحہ ۔ آية الھي آمن الرسول الی جا قل قل الحمد
 لله الذي الخ شھد الله أنه لا اله الا هو والملائکة و اولواھم
 عائلاً بالقسط لا اله الا هو العزيز الحكيم وانا اشھد لیسما
 شھد الله به وامنودع الله هذه الشهادة وھي عند الله ویراھ

ممنی الله شاهري ڌني آهي ڌان کان سواءِ ٻيو ڪوبه الله ڪونهي
۽ اهو غالب حڪمت وارو آهي ۽ مان به اها ئي شاهري ٿو ڌيان نه
جيڪا شاهري الله تعاليٰ ڌني آهي ۽ هن شاهري ۽ ٽي الله تي امان
بنيان ٿو اها منهنجي شاهري الله تعاليٰ وٽ امانت آهي...

۳۳ پير احمد الله ۳۳ پير الله اڪبره اڀيرا
لا حول ۽ ڪوچ پير استغفر الله الذي لا اله الا هو العلي الميومر والوحي الي
معني مان بچين ٿو ڇاڪاڻ ته ان الله کان منهن کان سواءِ ڪو الله ڪونهي
۽ اهو ڪو ۽ ٻيو آهي ۽ ان ڌي مجموع ڪيانو ٿو به تائب ٿيا نشو
هڪڙو پيروهي دعا ٿرهي - لا اله الا الله وهدنا لشرائك لاله
كه المملك وله الحمد وهو على كل شئ قدير ولا حول ولا
قوة الا بالله وسبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله
اڪبر معني ناهي ڪو الله مگر هڪڙو جيڪو لاشرليڪ آهي بادشاهي
۽ اڀي آهي ۽ معنيٰ ان لا آهي ۽ هو سڀڪن شئي تي قادر آهي ۽
۽ هاءِ قوت ناهي مگر هڪڙو الله تي طاقت وارا آهي پاڪائي ۽ حمد آهي
ان لاءِ جيڪو لاشرليڪ ۽ تمام وڏو آهي ۽ پوءِ منهنجي هن جي ترن
ڪي گڏي اضلاع ۽ محوزمين ٿرهي ان ۾ ڇوڪري ٻئي هت منهنجي
سامي جسم تي ڪه ماڻي جيڪا ٻيڙي منهنجي بدن تي ٿهه ماڻي سگهي
پهرين شروع منهنجي مٿي ڪاٺ ڪري ۽ پوءِ منهنجي مهر جيڪي
پامي منهنجي ماڻه تي تن کان پوءِ ٻئي ٻي طرف اهري طرح ٿي
پير ڪري ۽ جل هن لپي ڌ سڀي واسي تي لپي ۽ منهن جو مڃو
منهن جي سڀي ڳل جي هيٺان رکي ۽ پوءِ ٻئي لپي الله وضعت
حبي الله ما عفر لي ذنبي اغشاه شيطان و فلك رهاني

وَقُلْ مِيرَانِي وَبِعَلَانِي فِي الْغَدِّ الْأَعْلَى مَعْنَى اللَّهِ جُونَالو
وَنِي مَوْن پنهان جو پا سو کو کمر و آهي يا الله سمن جا گناه بخش
کمر و سمن هي مشعلاتن جون کيد لول کول و سمن جي ميران کي گرو
کمر و موند کي مظاهرين مجلس پر جا و دي و پور و جوي اللهم باسمك
أَمُوتُوا أَعْلَى مَعْنَى يَا الله تهن جو نالو وني مان سران و جيان تو
(نند کي موت چيو و نند و آهي جو النوراني الموت آهي انهم حفظ مشرهم)
اللَّهُمَّ اقْضِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ مَعْنَى يَا الله موند کي
پنهان جي عذاب کان بچا و سمن تو پنهان پنهان با نهن کي انهم نيز
و هي دعاء پر هي اللَّهُمَّ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَ رَبُّ الْأَرْضِ
وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ رَبَّنَا وَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ خَالِقُ الْحَيِّ وَالْمَوْتِ
مُنْزِلُ التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ كُلِّ شَيْءٍ
أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا اللَّهُمَّ أَنْتَ الْأَوَّلُ فَلَيْسَ خَلْقٌ خَلَقَكَ شَيْءٌ
وَأَنْتَ الْآخِرُ فَلَيْسَ بَعْدَكَ شَيْءٌ وَأَنْتَ الظَّاهِرُ فَلَيْسَ فَوْقَكَ
شَيْءٌ وَأَنْتَ الْبَاطِنُ فَلَيْسَ دُونَكَ شَيْءٌ اِقْضِ عَنِ الدَّيْنِ وَاعْتَصِ
مِنِ الْفَقْرِ دَعَا يَا الله تون سمن آسمان جو رب و بالمره و آهين
نرمين و عرش عظيم جو رب آهين اسان جو و هر و شئ جو رب آهين
تون کي داني و کتر و آهين و آهين تون کي تورات، انجيل و
قرآن مجيد جو نازل کنند آهين مان پناه تو گران تهن جي نالي
سان ان هر و شئ جي شر کان مبنن جي پيشاني تهن جي قبضه
و آهي يا الله تون اول آهين جو تو کان آلي کاشي کاشي و تون آخر
آهين جو تو کان پور کاشي کاشي و تون ظاهر آهين تو کان شئي کاشي
شئ ناهي و تون باطن آهين جو تهن جي هيان کاشي کاشي و تون

قرض لاهي مون تي سڃاڻي ۽ محتاجي ۽ کان غني ڪري پوءِ پڙهي
 اللَّهُمَّ اسَلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ وَوَحَّيْتُ وَخَضَعْتُ إِلَيْكَ وَقَوَّيْتُ
 آمِنِي إِلَيْكَ سَرَّعْتُ وَنَهَضْتُ إِلَيْكَ لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنَاجَا وَمِنْكَ
 إِلَّا إِلَيْكَ آمَنْتُ بِكَ يَا إِلَهَ الَّذِي أَنْزَلْتَ وَبَيْتَكَ الَّذِي أَسْرَلْتَ
 معني يا الله مون پنهنجي جند توکي سونپي آهي ۽ پنهنجي جومنه
 توکي سامهون ڪيو آهي ۽ پنهنجي جاءِ ڪم تهنه تي حواله ڪيا آهي
 ان لاهي ۽ رهيت جي ڪري جو تو تهنه آهي ۽ ان ڀڃ جي ڪري
 جو تو کان آهي تو کان سواءِ ڪابه پناهه جي جاءِ يا چوڻاري جو ماڳ
 ڪونهي مگر تو وٽ آهي ان ڪتاب تي جو تو نازل ڪيو آهي ۽ ان
 نبي تي جو تو موڪليو آهي مون ايمان آندو آهي الهي دعا ڪئي
 پڇا ٿري ته ۽ پڙهي ڪجهه کان سواءِ سمجهي پڙهي وري جهڙي
 فتمان آڻ ڪئي تڏهن هي ڪلمون پڙهي لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ
 لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَقُّ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
 وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَسُبْحَانَ اللَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللهُ أَكْبَرُ
 حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ۽ پوءِ وري اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي يَا بِي حَسْبِيَ
 ۽ دعا گهرندو ته قبول ٿيندي پر جيڪڏهن هن وضو ڪري نماز پڙهندو
 ته ان جي نماز قبول پوندي خواب ۾ جيڪڏهن هن ڪا خراب شيءِ ٿي
 يا پریشان ٿي ۽ وجهندو ته ڪو سڀو لاهي ته پوءِ ٽي ڀيرا پنهنجي
 کپي پاسي ڏانهن ٽوڪي ۽ چوي ته اعوذ بالله من الشيطان وشرها
 ۽ ان خواب جي ڪا ڪجهه مان نه ڪري ته هن کي هرگز ڪو نقصان
 نه پهچندو ۽ هي هڪڙي دعايت ۽ دعوت ۽ آهي ته اهڙي حالت ۾ پنهنجو
 پاسو ڦيرائي ۽ ڪنهن رهايت ۾ وري اهو آهي ته ان حالت ۾ رات

همان پر مشغول شدي نهي پر ميکنه من دهي يا خراب خواب ميگري
 و هشت و پريشاني شدي يا نبيد زايي تو يور و پريهي -
 اَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ عَذَابِهِ وَعِقَابِهِ وَأَشْرِكُ
 عِبَادَهُ وَمِنْ هُمْ رَاتِ الشَّيَاطِينِ وَأَنْ يُخَضَّرُونَ - معني
 مان پناه تو و مان الله هي اهن كلمن جي و سايي ميگري تمام كامل
 آهت ان جي غضب کان ۽ ان جي عذاب کان ۽ ان جي بدن جي شر کان
 ۽ شيطان جي و سوسن کان ۽ اهن جي حاضر شي کان مر ايت
 آهي ته حضرت عبدالله بن عمرو رواه مينه جي مدحه و ان فرزندون
 كي ان دعا جي پرهه جي قلبن کنرا هيا ۽ نيزن فرزندن كي کاغذ
 تي لکي اهن كي پندرا هيا ساگي مطالب لاء و پرهه جي ... اَعُوذُ
 بِكَلِمَاتِ اللَّهِ الَّتِي لَا يَنْجُوا مِنْهَا مَنْ دُرُّ وَلَا خَاجِرٌ مِنْ شَرِّهَا
 يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمِنْ شَرِّ مَا بَعْثَرْتُمْ فِيهَا وَمِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ
 فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمِنْ شَرِّ خَلْقِ الْيَلِ وَالنَّفَّاثِ
 وَمِنْ خَلْقِ الْيَلِ إِلَّا طَائِفًا بِغَيْرِ يَأْمُرُكَ اللَّهُ مَعْنَى مَا نَالَهُ
 جي اهن كامل كلمات ذره بيه مانه تو گوي مهن کان گوبه گوبه
 منو جي ز تو سگي اغيه شر کان جيجه آسمان مان نازل شدي تو
 ۽ اغيه کان جيجه آسمان ذاهن و پرهه تو ۽ اغيه شر کان جيجه نرين پريديا
 شدي تو يا نرين مان نكري تو ۽ رات و دينه جي هفت جي شر کان
 ۽ رات جي ايند ترن کان مگر اهو جو پلائي سان اهي يا رهمان - زنده
 بي غواي لاء پرهه گري - اللَّهُمَّ رَبَّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَمَا أَظْلَت
 وَرَبَّ الْأَرْضَيْنِ وَمَا أَظْلَتُ وَرَبَّ الشَّيَاطِينِ وَأُظْلَتُ كُنْ لِي
 جَاءَ مِنْ شَرِّ مُلْكِكَ أَجْعَلْهُنَّ أَنْ يُفَرِّطَ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ أَوْ أَنْ

كَلِمَتِي أَعَزَّ جَاهُكَ وَتَبَارَكَ اسْمُكَ مَعْنَى يَا اللَّهُ سَتَن
 آسمانن ۽ ٻن شين تي آسمانن ڇا لوڪي آهي يا واليندڙ -
 شيطانن ۽ ٻين مخلوق تي شيطانن گمراه ڪيو آهي يا واليندڙ
 تون پنهنجي ساري مخلوقات جي شرڪان مون تي بچاءُ ۽ منهن
 جو حمايتي ٿي ته مون تي ڪوبه نري يا وڃي ڪري سگهي ۽ نه مون تي
 چڙهت ڪري پر تڪ تهن جي حمايت ۾ جهڙو آيو تهن عزت لڏي
 تهن جو فالو نتيجي ته ڀلا رو آهي ۽ هي دعاءِ پڙهي.

اَللّٰهُمَّ غَارِبِ الْجُومِ وَهَلَاكِ الْعُيُونِ وَانْتِ هَيَّ
 دِيَوْمُ لَا تُخْذِلُنِي سِنَةً وَلَا كَوْمُ يَا هَيَّ يَا قِيَوْمُ اِهْذِ لِيْ نِيَّ وَامِ
 عِيْنِي مَعْنَى يَا الله تارا اهي ويا ۽ آليون ٻو نجي ويون ۽ تون
 هي ۽ قيو ۽ آهي جو توکي نه جهو ٿو ٿو اچي ۽ نه ٿيندو - اعي
 سدا هين نه رهندڙ اهي ساري عالم کي قائم رکندڙ تون منهنجي
 رات آرام سان گذار ۽ منهنجن آيون کي سمهار ۽ آرام ڏي -
 ٺهڻ مان سڃاڻ ٿي وقت پڙهي -

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِيْ اَحْيَانِيْ لَعَدَ مَا اَمَاتَنِيْ وَالِيهِ النُّشُورُ
 مَعْنَى ان الله کي سارو جهڳا ٿي هين موت کان ٻو ۽ مون کي بچايو
 آهي ۽ ان ڏي جيئرو ٿي وري وڃي آهي -

فصل ٽيون نماز جي آداب ۽ دعائن جي بيان ۾
 تهجد جي نماز لاءِ اٿي پڙهي - اَللّٰهُمَّ رَبَّ اَبْنِ الْاَعْمَدِ
 اَنْتَ خِيَوْمَ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَنْ فِيْهِنَّ وَلكَ الْاَعْمَدُ
 اَنْتَ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَنْ فِيْهِنَّ وَلكَ الْاَعْمَدُ

[illegible]

الرد وھجي ۽ پوءِ ان ڏينھن جي ٻي ڏينھن جي ڪري سان مان
 ڪري پوءِ سڄي پاسي تي ٻي ڏينھن جي ٻي ڏينھن جي ڪري سان مان
 وَنَعْتُ مَنِّي وَبِكَ أَرْفَعُهُ أَنْ أَسْكَتَ لَفْظِي خَارِجًا
 وَأَنْ زِدَّهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِدُعَاكَ الْعَالَمِينَ
 معنيٰ اي الله تهن جي نالي سان اي رب منهن جا مون پنهن جو پامو
 ڪوڙيو آهي ۽ تنهن جي مرد سان مان پنهن جو پامو ڪٽيس جيڪڏهن
 منهن جي ساهي تون پاڻ وٽ روڪين ٿو رهي ۽ پوءِ ان تي رحم
 ڪري جيڪڏهن مون تاهي ٿو موڪلين ۽ پوءِ ان جي حفاظت ڪر جهڙو
 طرح تون پنهن جي نيك ٻڌن جي حفاظت ڪرين ٿو

پاء خانہ وٺي جا آراب = ٻي ڏينھن جي طرح جو اسان جي ٻئي ڪتاب ۾
 تفصيل سان کڻيل آهي تن تي پوري طرح ٻي ڏينھن جي پاء خانہ ۾ داخل
 ٿيڻ وقت چئي اسم الله ۽ پوءِ چئي اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَبْثِ وَالْعَجَائِبِ
 معنيٰ الله پاڪ مان پناه ٿو گهراڻ پليديءَ ۽ مني پليدي شي کان پناه
 کان نڪرڻ وقت چئي عَفَاكَ . پوءِ چئي الصَّحْبُ لِلَّهِ الَّذِي أَرْهَبَ
 قَلْبِي إِلَّا ذِي وَجْهَانِي مَعْنَى أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى فِي سَائِرِهِ تِي جڳاڻي منهن
 مون کان پليدي ڏو رکڻي آهي ۽ مون جي عافيت ڏني آهي ۽ پوءِ ٻي طرح
 وضو ڪري ۽ وضوءَ وقت بغير ضرورت دنيا وي گهٽ ڪونه ڪبي ۽ هيءُ
 دُعَا تَرْهِي اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي وَوَسِّعْ لِي فِي رَأْيٍ وَبَارِكْ لِي فِي رِزْقِي
 اي الله منهن جا ڪانه بخش ڪر منهن جو گهر ڪش ڏوڪر ۽ منهن جي رزق
 ۾ برڪت ڏي ڀرين ڏنا جي وقت ٻڌي اللَّهُمَّ نَبِّ قَدَمِي يَوْمَ تَزِلُّ
 الْأَقْدَامُ معنيٰ اي الله منهن ڏينهن پيس ترڪندا تنهن ڏينهن منهن جا پير
 ٽاڻا ڪج وضو پوري ڪرڻ کان پوءِ آسمان ڏانهن نظر ڪري ٻڌي

اَسْتَعْدَانُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَخَيْرُهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَسْتَغْفِرُكَ عُذْرًا عَبْدًا وَرَجُلًا
 وَرَبُّهُ يَرْهِي اللَّهُمَّ لِحَبْلَيْهِ مِنَ التَّوَابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ هَـ
 يَا مُدْقُونِ مَوْنِي أَنَّهُنَّ بِالْهَنْ مَانُ بِنَاءُ جِيئِي تَامَرُ كَهَيَّ تَوْبَةً كَعْدَتِي أَهْنِي
 بِتَامَرُ كَهَيَّ وَكَأَنِّي كَعْدَتِي آهْنِي بِهَيَّ دَعَا يَوْوُ يَرْهِي سَجَانُكَ اللَّهُمَّ
 وَاجْعَلْكَ أَسْتَعْدَانُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَالْوُوبُ إِلَيْكَ مَعْنِي
 أَيُّ اللَّهِ مَا تَنْهَنُ جِي حَمْدُهُ إِنْ تَنْهَنُ جِي وَكَأَنِّي يَا كَرِيْمَانُ تَوْمَانُ
 مُشَاهِدِي تَوْمَانِي تَوْمَانُ كَانَ مَرَادُ يَوْوُ كَوْبُ اللَّهِ كَوْنِي مَانُ تَوْمَانُ كَانَ بِنَهَشُ
 جِي طَلَبُ تَوْمَانُ يَوْوُ تَوْمَانُ مَرْجُوْعُ تَوْمَانُ يَوْوُ تَامَرُ تَوْمَانُ -

تَعْبُدُ جِي بِيَانُ يَمْ = تَعْبُدُ جِي بِيَانُ جُونُ كَمُ أَنْزَلُكُمْ يَمْ كَتُونُ
 آهْنُ يَمْ يَارَهُ كَانُ يَرْيَا يَارَهُ يَارَهُنَ يَمْ كَتُونُ آهْنُ آهِي يَارَهُنَ يَمْ كَتُونُ
 قَدْ عَدُ يَرْهِي سَكُونُ يُونُ يَرْهِي وَتَرْ سَوْمُ يَرْهِي جُو يَرْهِي يَرْهِي
 يَمْ يَرْهِي وَتَرْ اذْ كِيلُ يَرْهِي تَوْبَةُ أَنْ صَوْرَتُ يَمْ تَعْبُدُ جُونُ
 تَوْمَرُ كَتُونُ يَرْهِي يُونُ يَمْ يَرْهِي سَتُ آهْنُ يَمْ وَتَرْ يُونُ يَمْ كَتُونُ يَرْهِي
 هَلُ يَرْهِي يَرْهِي يُونُ تَعْبُدُ يَمْ يَارَهُ يَرْهِي تَعْبُدُ يَرْهِي يَرْهِي
 كَبِي اذْ تَرْ يَرْهِي يَرْهِي تَعْبُدُ وَتَرْ اَسْتَغْفِرُ يَرْهِي تَامَرُ يَرْهِي
 آهِي كَمُ أَنْزَلُكُمْ يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي
 اَسْتَغْفِرُ يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي وَتَرْ يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي
 يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي
 هَلُ يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي
 يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي
 يَرْهِي اَسْتَغْفِرُ يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي
 تَعْبُدُ جِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي يَرْهِي

حضرت شراف پڙ آهي ته سڀني نمازن ۾ الله تعاليٰ کي وڌيڪ
پسند حضرت دائود جي نماز آهي ۽ روزن ۾ کين مدرس روزو پسند
آهي حضرت دائود اڌ رات سمهندو هو ۽ رات جي ٽين ۽ ٽي ۽ اٺي
نمازن پڙهندو هو ۽ رات جي پهرين ٻئي وري نهد ڪندو هو ۽ ٻي
رات جيڪڏهن ۱۲ ڪلاڪ آهي ته ۶ ڪلاڪ نهد ڪبي ۽ ۴ ڪلاڪ
تعب ۾ پڙهي ۽ ۲ ڪلاڪ وري آرام ڪبي عليه ۱۲ ڪلاڪ شيانز (نجم)
حضرت دائود هڪڙو ڏينهن روزو رکندو هيو ۽ هڪڙو ڏينهن
ڪا شيندو پيئندو هو -

حديث شريف ۾ حضرت جن فرمايئن ته مون وقت خير شايع
آيو چيائين ته اهي سيدنا محمد صلي الله عليه وسلم جيترو وقت اوهين
دنيا ۾ گذاريو نين اوهان کي وصال ڪرڻو آهي ۽ بعض شي سان
وڻي دل لڳايو پر آخر نين ان کان وڃو آيو آهي جيڪي گهرو
اهي عمل ڪريو اوهان کي انهن جي خيرا ضرور ملندي آهي -

جائو گهرجي ته مومن جو شرف رات جي آڏ ۾ آهي ۽
مومن جي عزت انهيءَ ۾ آهي ته ماڻهن کان مستزدي ۽ خود دار
عليه شريف ۾ آهي ته حضرت جن نماز ۾ ايتري ڊيڙڪ
ڪندو هيا جو سندن پير مبارڪ سبي پوندا هيا ۽ حاجه سڳورن عمر
مڃيو يا حضرت اوهان ايتري تڪليف ۾ ڦاڪيو الله تعاليٰ ته
اوهان جون آيتون پويون اوهان جون بخشش ۽ ڀليون آهن ڇاڻ فرمايو
ته ڇا مان؟ شڪر گذار ٻاهون ٿيان -

حديث شريف ۾ آهي ته ساري رات جو افضل حصو
پوئين رات جو پٽ آهي جنهن ۾ نماز قبول ٿئي ڇي جي نماز

تاشن پوءِ صبح ايتري تائين ڪا به نماز ڪانهي وري ٽپهر جي
نماز تائين نماز قبول آهي ۽ پوءِ صبح ٿئي تائين ڪا به نماز ڪانهي
صورت جي حرمت پڙهڻ سڳو ڀاءُ ۽ رات جي نماز ڪئين ٻڙهجي
وان ڦرمايائون ته ٻه به مرڪعتن صوري پڙهجن ۽ ڪيائون ته دين
جي نماز ڪئين ٻڙهجي وان ڦرمايائون ته ٻار ڇا سر ڪٽون ڪري ٻڙهجي
۽ جيڪو شخص مون تي ملوان تو پڙهي ته الله تعاليٰ ان لاءِ اجر ڏيندو
ثواب تو کڻي ۽ نصيحت جيڪو شخص وضوءَ ۽ اتي ٿو ۽ دين ڄا
ست ڏوٿي ٿو ته ان جا گناهه هن مان نڪري وڃن ٿا وري جيڪڏهن
نڪ ۽ رات صبح ڪري ٿو ته انهي جو تين مان گناهه نڪري وڃن ٿا
جڏهن منهن ڏوٿاين ته منهن مان گناهه نڪري وڃن ٿا ۽ ڪنن
۽ آڻ جا گناهه به نڪري وڃن ۽ جڏهن ڪارائون ڏوٿاين ته اهي
گناهه کان آڇون ٿيون ۽ مٿي جي مٿا سان مٿو به آڻاڻو پوءِ
جڏهن پير ڏوٿي مان به گناهه کان پري ٿيا پوءِ جڏهن نماز لاءِ
اٿي بيٺي ٿو ته گناهه کان اهڙو صاف ٿئي ٿو جهڙو ماءُ جي پٽيان
لام ڇا ٿو آهي -

مقرر

✓ صديت شريف پڙهي ته جيڪو شخص رات جو ڏهاڙو ٿيئون قرآن
شريف جون ٻڙهندو ته اهو خدا جل جلاله مان به گهڻو وڌيڪ ۽ جيڪو سڄو ڏينھون
ٻڙهندو ان جي لاءِ رات جي قيام (بيٺڪ) جو ثواب گهڻو وڌيڪ ۽ جيڪو ٻه راتون
ٻڙهندو اهو فرمان برادران مان گهڻو وڌيڪ ۽ جيڪو ٽي راتون ٻڙهندو ته اهو
محابران مان گهڻو وڌيڪ ۽ جيڪو چار راتون ٻڙهندو اهو خاصين مان گهڻو
وڌيڪ ۽ جيڪو اڌ سؤ ٻڙهندو اهو معجزان مان گهڻو وڌيڪ ۽ جيڪو
هڪ هزار آيتون ٻڙهيون ته ان لاءِ قصطار (هڪ خاص ورتن تي چوڻا آهن)

حديث شريف ۾ آهي ته ٻن ڳالهين ۾ ڪابه شيءِ ڪري نه
ٿي سگهي هت اهو ماڻهو جنهن تي الله تعاليٰ قرآن ۾ آهي جو هو
ان تي مڙيان ۾ مينان اتي ٻيئي مڙهي ٿو ۽ ٻي اهو ماڻهو جنهن تي الله
تعالٰي مال بخشيو آهي تنهن تي به هو مڙيان ۾ ڏهين الله جي راڻ ۾ ڀڃي
ڪري ٿو

حديث شريف ۾ آهي ته الله تعاليٰ هر ڏينهن رات هن دنيا ۾
آسمان تي نزول فرمائيندو آهي يعني ان وقت جيئن رات جو ٻيون ۽ ٻيو
رهڻو آهي فرمائيندو آهي ته ڪير مون کان دعائو ڪري ٿو مان انهي دعا
قبول ڪريان ۽ ڪير مون کان سوال ٿو پئي ته مان ان تي عطا ڪيان ۽ ڪير
مون کان استغفار ڪري ڇڏين ٿو ڪري ٿو مان ان تي بخشيان -
حديث شريف ۾ آهي ته ٽي شخص اهڙا آهن جن تي
الله تعاليٰ ڏسي خوش ٿي ڪري ٿو هڪ اهو ماڻهو جيڪو رات جو اتي نماز
پڙهي ٿو ٻي اها جماعت جيڪي صاف ٻڙي نماز پڙهن ٿا ٽين اها قوم
جيڪي صاف ٻڙي دشتن سان لڙن ٿا -

صحيح بخاري مستون ڪري ۽ وڙهن ڪري ۽ ٻين جي ڪري
ڪي اهي نور سان منور ڪجي ۽ ٻين جي ڪري ۽ قل يا ايها الکافرون ۽ ٻي ۽
پر قل هو الله احد ۽ ٻين ڪري ۽ منتهن ڪري ۽ منتهن ڪري ۽ ٻي ۽
پڙهي اللهم رب جبرئيل و ميڪائيل و اسرافيل و هرون النبي صلعم
اعوذ بک من النار اي مقرب ملائڪن جا ۽ حضرت صلي الله عليه وسلم بنا
رب مان دوزخ کان بچان ٿو ۽ جنهن مسجد ۾ اهن وڃي ته
وقار آلام ۽ مڪون مان وڃي ٿو يا اضطراب نه ڪري ۽ ٻين
جي دل ۾ هيبت ۽ عظمت رکندڙ هي ته هڪ عظيم الشان قهار جي

مصور پر وحيي مهيوي آهي ۽ مشوق ۽ اميدن سان به سنوسن دل ڀرور
هجي جو هر مالڪ الملڪ وهاپ ۽ مهيم ۽ آهي و دور ۽ ڪريم ۽ آهي
نڪر کان نڪرڻ وقت هجي بسم الله توڪلت على الله اللهم اذ انور
ملك من ان يزل او يزل اولصل او نظلم او تعجل او لا جعل عايشا
معنى الله هجي نالي مان مون الله تعالى تي پرو سوڪيو آهي اي الله اسين
تو کان پناه ٿا گهرون ته اسان کي ڪا اعزستى ٿئي يا اسان ڪنهن اعزستى ۾
گرفتار ڪيا وڃون يا آماره ٿيون يا ظلم ڪريون يا جهالت ڪريون يا اسان
مان جهالت جو برتاءُ ڪيو وڃي پوءِ هجي اللهم اقبل هي قلبي نور
وهي نورى نوراً وهى سمعنى نوراً عن يمينى نوراً وعن شمالى نوراً
و من خلقتى نوراً معنى اي الله منهن جي قلب ۾ نور ڏي منهن جي اکين
۾ نور ڏي منهن جي ڪن ۾ نور ڏي منهن جي منهن جي ۽ ڪي به ڪي
۾ پنهان به نور ڏي و من امانى نوراً واحببلى من فوقى نوراً
و من تحتى نوراً منهن جي آڳاٽن مٿان ۽ هيان نور ڏي ۽ هي
ڪلمون چون ٿا هجي ر و انوتى سبحان الله و بحمده سبحان الله
الاعظم استغفر الله و اتوب اليه ۽ جڏهن مسجد ۾ داخل ٿئي ته
هجي بسم الله و السلام على رسول الله اللهم صل على سيدنا محمد
و على اهل بيته اللهم اغفر لى ذنبي و افتح لى ابواب رحمتك
معنى الله جي نالي ۽ رسول الله صلي الله عليه وسلم تي سلام هجي اي الله
تو رحمت نازل ڪر منهنجي تي ۽ سندن اولاد تي اي الله توڻ منهن جا
آنا ۽ بخش ڪر ۽ توڻ منهن جي لاءِ پنهن جي رحمت جا دروازو کول
۽ پوءِ هجي اللهم افتح لنا ابواب رحمتك ۽ سهل لنا ابواب
رحمتك اي الله اسان لاءِ پنهن جا رحمت ۽ رحمت جا دروازو کول

نماز هفت آداب و مستحبات جي مباح آورو ۽ تمام بيان سا آدابي
 ۽ نماز جي دستن جو پورو خيال رکجي نماز جا آداب جيستو ٿيڻ گهرجن
 جي ڪتابن ۾ تفصيل سان آڻيل آهن تنهن هوندي به ڀلائي ۽ برڪت
 حاصل ڪرڻ لاءِ هتي مختصر ڪجهه ٿا اڀيڙ آهي ته جيڪڏهن اڪثر جو
 خيال رکيو ويندو ته آداب جي ڪمان تي پهتو سگهيو - (تڪبير تحريره
 ص ۲۸) وقت پنهنجي آڱرين جي مٿن تي قبله هي سامهون ڪري
 ۽ آڱو ٽي ٽي پاڻي ۽ مان ملاجي ۽ هٿ کڻڻ وقت اهو خيال رکي
 ته الله تعاليٰ کان سواءِ ساري ماضي کي مون ڇڏي ٿي پويان اچي ٿي
 ڇڏي آهي ۽ هتي کان هڪ منور ۽ پورا ٿي ٿو ۽ ۽ خيال هوندو
 ذوالجلال والاکرام تاهن درهت ڪري ۽ پنهنجي زبان کي خاصان
 طرفن لائي وري هٿ هٿ ڪرڻ وقت الله تعاليٰ جي ڪبير يا ۽ جي
 اشراق جو خيال رکجي ۽ الله اڪبر چئي ۽ مامو الله تعاليٰ جو ڪبير چئي
 جي آهي ڪجهه مٿن ۽ ميل مٿي لاءِ پوري سواشت وڏا ڪري
 ته نمازي ۽ جو ٿان ان جي حال جي مخالف نه ٿيڻي اهڙي طرح نه
 ٿئي جو هو زبان سان الله اڪبر چئي الله جي وڏائي ۽ ڪبير يا ۽
 جواب (ڪري) رهيو آهي ۽ ان جي دل ۾ پڻ جي وڏائي وٺيل آهي
 ان الله الدين الخالص هجي حضرت ابو عمر بن جاعليٰ ڪان ڏيچا ٿون
 ته ڪهڙو سبب آهي جو فرانس ۾ تڪبير تحريره وقت (وهران جي حالت
 منجهو وڃي ٿي جواب ۾ جواب ۾ ان جي ڪري جو مان پنهنجي خوف
 اهڙي طرح شروع ڪيان ٿو جو ڪي ڪجهه دل ۾ آهي اهو ئي زبان تي اٿم
 جيڪو شخص زبان سان الله اڪبر چئي ٿو ۽ ان جي دل ۾ الله کان وڌي
 ڪا ٻي شئي موجود آهي يا ڪنهن به هو الله کان سواءِ ڪنهن شئي کي

وڌو سمجھي رهيو آهي ته پوءِ حقيقت ڪيئن هوندي هجي ان مان به اقرار ڪرڻ
 پاڻ کي ڪوڏو بنائي رهيو آهي هن حقيقت کي به پوري طرح سمجھڻ گهرجي
 ۽ ان جو حوالو ڪرڻ گهرجي ته الله تعاليٰ جو شان تمام اعليٰ ۾ وڌو آهي
 ۽ هيءُ منهنجي عبادت هرگز ان جي لائق نه آهي ته مان ان جي حضور
 اقدس ۾ پيش ڪريان يا هيءُ عبادت ان جي بارگاه ۾ ڪانهجي به سگھندي
 پنهنجن جن هٿن کي دن جي هيٺان ڏيئي ۽ جيڪڏهن نفل ڏيئي رهيو
 آهي ته جيئن ئي ڪنهن تي سگھي قرأت ۽ ٻي ڳالهه ڏيئي ڇڏي ڇڏي ڇڏي
 قرأت تي قناعت ڪجي پر جيڪڏهن امام آهي ته پوءِ عبادت جو حوالو
 رکجي بيحد جي حالت ۾ پنهنجي نظر مسجد جي جاءِ تي ڪونهي
 حرمت شريف ۾ آهي ته پنهنجي نظر جي مسجد جي
 جاءِ مان ڦاٽو ٻهڙو ڪوڪڙ جي حالت ۾ پيرن جي ٻنهي ڏي نظر رکجي
 گوڏن کي ڦهلي هٿن مان مضبوط جهلجي ۽ هٿن جي آڱرين کي ڪنارو
 رکجي ۽ پنهنجي ٻنهي ڏي ڏٺو رکجي ۽ مٿي کي ٻنهي ڏي سان برابر رکجي
 ڪوڪڙ ۽ مسجد ۾ تسبيحون ڪم ان ڪم ٿي ٿي پيرا پيرا ڪنهن ڪنهن
 نرياره ست - نو - يا هن ڪيون ته هينئر آهي خاص طرح سان جيڪڏهن
 قرأت ڏيئي آهي ته پوءِ ان لحاظ سان ڪوڪڙ ۽ مسجد به ڏيئي ڪنهن
 ٻين فرماڻن ٿا ته سڀ ڪنهن صورت کي ڪوڪڙ ۽ مسجد جو حق ڏيو اوري
 قيام ڏيئي آهي ته ڪوڪڙ ۽ مسجد به ڏيئي امام جي صورت ۾ ۳۰ يا ۴۰
 تسبيحون کان وڌيڪ نه چوڻ گهرجن

مانور ۽ دعائون - جيڪي حضرت جن کان ثابت ٿيل آهن
 مانور جي شروع ڪرڻ وقت چون سبحانك اللهم کان سواءِ ۽ ڪوڪڙ ۽
 مسجد جون دعائون تسبيح جن کان سواءِ ۽ قوم ۽ حبيب جو دعائون

۱. توبڪري سگهي مان حاضر آهيان حديث لاء ٿيڻا آهيان ڀلائي سڀ
 تنهن جي هٿن ۾ آهي ۽ ٻي ائي تنهن جي طرفان نه آهي مان تنهن جي
 مدد سان قائم آهيان ۽ توتي موني اچڻو اٿم تون وڌيڪ بركت وارو
 آهي ۽ تنهن جو شان تمام بلند آهي تڏهن کان بخشش توکي ۽ توتي
 مجموع ٿيڻا سڄي وقت جوڳي گهرجي **اللَّهُمَّ لَكَ مَرَكَبَاتُ**
وَبِكَ آمَنْتُ وَلَكَ اسَلَمْتُ سَمِعْتُ لَكَ سَمْعِي وَأَعْبَرِي وَمَعِي
وَعَفْوِي وَعَظْمِي معنيٰ يا الله تنهن جي لاء مون رڪوع ڪيو آهي
 توتي مون ايمان آندو آهي ۽ تنهن جي لاء مون اسلام آندو آهي منهنجا
 ڪن ۽ منهن جون اکيون منهن جا هٿ ۽ منهن جون پنڌون سڀ توتي
 جهجهي رهيون آهن ۽ مٿي اٿڻ وقت جهجهي **اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْمَجْدُ**
مِلَأَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ قَبْلُ
 معنيٰ يا الله تون امان جو رهيا آهين تنهن جي لاء حمد آهي آسمانن ۽
 زمينن جي پراڻ جهڙي ۽ اهن جي وچ ۾ جيڪا جاء آهي ان جي پراڻ
 جهڙي تنهن کان پوء ۽ منهن مٿي جو پراڻ تون جاهدين ان جي پراڻ جهڙي
 ۽ معبد ۾ چوڻ گهرجي **اللَّهُمَّ لَكَ تَسَجَّدْتُ وَبِكَ آمَنْتُ**
وَلَكَ اسَلَمْتُ تَسَجَّدُ وَحَيْدُ لَكَ خَلْقَكَ وَهُوَ رُكَّ وَشَرُّ تَسَجَّدُ
وَأَعْبَرُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ معنيٰ يا الله تون معبد ڪيو
 آهي توتي مون ايمان آندو آهي ۽ تولا ۽ منهن جو اسلام آهي منهن جي
 منهن ان کي سجود ڪيو آهي منهن ان تي پڙهيو آهي ۽ منهن انجي
 صورت بناي آهي ۽ منهن اکيون ۽ ڪن بنايا ڀلايون ان الله لاء آهن
 جيڪو تمام سهڻو خلق ڏندڙ آهي. پڇاڙي ۾ السجيات کان پوء
 ۽ سلام کان اڳي پڙهي **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ**

[illegible]

تَنَانِ عَلَيكَ أَنْتَ كَمَا أَشَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ سُبْحَانَ زِي
 الْمَلِكِ وَالْمَلَكُوتِ سُبْحَانَ زِي الْمَرْتِ وَالْجَبُوتِ سُبْحَانَ زِي
 الَّذِي لَا يَمُوتُ أَعُوذُ بِعَفْوِكَ مِنْ عِقَابِكَ وَأَعُوذُ بِرَحْمَتِكَ
 مِنْ مَخْطَلِكَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ جَلَّ وَهَمُّكَ رَبِّ اعْطِ لِقَائِي
 تَقْوَاهَا وَدَاكَا أَنْتَ خَيْرٌ مِنْ دَاكَا أَنْتَ وَلِيُّهَا مَوْلَاهَا
 اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا قَدِمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَمَا أَعْلَنْتُ
 اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِي قَلْبِي نُورًا وَاجْعَلْ فِي سَمْعِي نُورًا وَاجْعَلْ
 فِي بَصَرِي نُورًا وَاجْعَلْ أَمَامِي نُورًا وَاجْعَلْ خَلْفِي نُورًا وَاجْعَلْ
 مِنْ تَحْتِي نُورًا وَاجْعَلْ لِي نُورًا وَاجْعَلْ لِي نُورًا سَجْدًا وَجَهًا
 الَّذِي خَلَقَهُ وَسُورَةً وَسَقَى سَمْعَكَ وَلَفْظَكَ بِجَوْلِهِ وَقُوَّتِهِ
 فَتَبَارَكَ اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ اللَّهُمَّ اكْتُبْ لِي عِدَّةً لَهَا أَجْرًا
 وَمَنْعَةً لَهَا وَنِزْرًا وَاجْعَلْهَا لِي عِدَّةً دُخْرًا وَلِقَاءً لَهَا
 مِنْ كَمَا أَتَيْتَهَا مِنْ عِبْدِكَ دُؤَادُ اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَاجْعَلْ لِي
 وَغَافِقِي وَاحِدَةً اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي كَانِ بَوَاقِي مَلِيَّةٍ وَهِيَ تَرْهِي
 مَتْنِ لَقَدْ كَانَ جَوَّابُكَ أَكْبَرُ تَرْجِيهِ يَكُنْ آخِرُ وَتَمَنُّ كَرِي وَرِي مَهْنُودَ تَنِي
 لَكِي رُكُوعَ كَانِ أَثَرُ وَقْتُ تَوَسُّعٍ أَهْزِي طَرَحَ هَسْدُ تَنِي بِيَهْجِي
 جَرِ هَرْجِي بَرْدُ جَوَّعُوهُ يَنْهَنُ جَوَّعِي جَاءَ تَنِي بَرَّ بِيَهْجِي وَهِيَ تَرْهِي
 جَرِ أَهْزِي طَرَحَ وَهِيَ جَوَّعِي جَوَّعِي نَزْمِي تَنِي وَيَجْجُو آهِي دَسُوحِي نِيَهِي
 تَنِي رَكْبِي يَمْنِي أَوَّلُ كَوْدَا كَبْنُ يَوْجُ هَتْ يَوْجُ زَكُ يَوْجُ يَشَانِي وَهِيَ سَجْدَه
 كَانِ أَثَرُ وَقْتُ أَنْ هِيَ ابْتَرَكَا جَوَّعِي عَمْنِي يَمْرُ يَأْتِي يَشَانِي يَوْجُ زَكُ
 يَوْجُ هَتْ يَوْجُ كَوْدَا كَبْنُ سَجْدَه وَقْتُ لُكَاةَ زَكُ تَنِي رَكْبِي وَهِيَ هَسْدُ
 سَمَكُ يَوْجُ لَكُ يَجْجُو جَوَّعِي وَهِيَ خَالُ نَهْجِي وَهِيَ بِيَهْجِي وَهِيَ آخِرُ

جو مشن قبل طرف سامهون رائجي مسجد ۽ مسجد جو ن سبيون
 هڪ جيتريون جهڙن ۽ انهي مسجد جي وچ ۾ ليني سبب ۾ سڌو
 ٿي ويهي جيئن ته همرا سڌارهن ۽ قعدہ ۾ کڻي پير تي وليهي
 ۽ سڀي پير تي کڻو رائجي مشن پيرن جون سڀي آڱريون قبل کي
 سامهون سڌيون هڻن ڪنهن ۽ هڻن جي آڱرين کي پنهنجي حال
 تي چڱي چاڻا وائي انهن کي ملائي ۽ ڪٿا روڪي نه رائجي پيرن
 جي نظر هڻن تي جهلي اهڙي طرح ڪٿا اڌا ڪبي ته چئبو ته ڪٿو
 شروع برابر سڀا آيو ويو آهي الله تعاليٰ فرمائي ٿو ته تحقيق اهي
 مومن ڪامياب آهن جيڪي ڪٿا ۾ شروع (نيان) ڪندڙ آهن.
 حضرت ابن عباس رضه خدا خلق جي آيت جي تفسير ۾ فرمائي ٿو ته
 ڪاميابي ۽ فلاح بن قصن تي آهي هڪڙي ڪاميابي دنيا جي انهن
 کي حاصل ٿيندي جو هو دينوي صحبت ۽ گذران جي فڪر ۽ غم کان
 آزاد رهندا ۽ ٻي ڪاميابي آخرت جي آهي ديني هو دوزخ جي عذاب
 کان چٽل رهندا ۽ وڏو خيال رائجي ته ڪٿا ۾ سڀي پيرن ۾ پنهنجي
 جي دل حاضر رائجي پوئين قعدہ ۾ درود شريف کان پوءِ اهي
 دعاون جيڪي قرآن شريف ۾ آيل آهن يا جيڪي حضرت جن فرماون
 آهن يا جيڪي اهڙيون دعاون رکندڙون آهن اهي پڻ هڪ ڪنهن
 انهن دعائن مان ڪي هيئن ٿيون اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ
 عَذَابِ جَهَنَّمَ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَلَمِ الْمَعْرِ
 وَآلَمَاتِهِمْ رَبَّنَا ائْتِنَا لَوْزَنَا وَافْعَلْ لَنَا اِنْدَكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قُدْرًا
 اللَّهُمَّ إِنَّا أَسْأَلُكَ الْخَيْرَ وَالْخَيْرَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ رَبِّ بَرِّئِي
 مِنْ رَّبِّنَا اَشْرَفْنَا عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ اِنْ عَذَابُهَا كَانَ عَذَابًا

اِنھن ساعتي مستقر تو مقاماً رہيا هب لينا من ازواجنا و
 دُريا يَنا حُرّة اَعْيُن وَاَحْطَلنا لِلْمُتَقِيْنَ اِمَاماً مَعْنُو
 يا الله مان تو کان پناه تو گهران جستنم ۽ قبر بهي عذاب کان ۽ جنتي
 ۽ گناه کان يا الله امان جو نور امان تي ۽ رو ڪري ڏي ۽ امان
 کي بخش ڪر بيشڪ تون هر هڪ شئي تي قادر آهين يا الله مان تو کان
 دنيا ۽ آخرت ۽ عفو ۽ عافيت جو سوال ڪريان تو اي رب منهنجو
 علم و ڏاڏا اي رب امان جا امان کان حصنم جو عذاب دور ڪر ۽ حق
 روح جو عذاب تمام برو آهي ۽ اها تمام پري جاءِ ۽ بيحد خراب
 نڪا ٿون آهي اي امان جا رب امان جن جو ترن تي ۽ امان جي اولاد
 کي امان جي آئين جو فار پناه ۽ امان تي پري هينر ڪارن جو مصداق ڪر
 سلام جي وقت منهن تي ايترو ڦيرائجي جو پويان ان جو
 گل ڏسي مڙهي ۽ خرمن جي سلام کان پوءِ هڪڙي ڀيري استغفر الله
 ۽ ٻي هڪ روايت ۾ آهي ته ٽي ڀيرا چئجي - ۽ پوءِ پڙهجي الله
 اَنْتَ السَّلَامُ وَ مِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكَتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْبَامِ
 معنيٰ تون يا الله السلام آهين ۽ تو کان ئي سلامتي پهچي ٿي ۽ وڌي
 پهرائي تو کي ٿي جهڙائي اي بزرگي ۽ پلائي وارا -

(هتي مترجم طرفان هي حاشيه لکيل آهي - عام طرح سان ان دعا ۾ ٻي
 اکر ۽ شامل ڪيا ويندا آهن جن جو ڪو ثبوت ڪونه آهي ۽ حضرت
 علي قاري ۽ ٻيا ڪي آهي ته ڪنهن صحيح يا ضعيف روايت ۾ اهن لفظن
 کان وڌيڪ حضرت ثابت نه آهن ان ڪري حضرت جن جي سنت جي
 پيروي جي اها تقاضا آهي ته ايترن لفظن تي ڪفايت ڪجي جيتوڻ
 وڌيڪ دعا ئي لفظن جي پڙهڻ کان منع به ڪري نه ٿي سگهي

حضرت امام خواجہ محمد معصوم قدس سرہ جي تصديق جو مقام
 صيغہ نہ بلکہ آهي جو پاڻ به عام مروج لفظن کي چندي فقط آهي
 ۽ اول تي لفظ آندا اٿن جيڪي ثابت آهن ان حافظ محمد جي مشتم
 صبح جي نماز جي سلام کان پوءِ هن کان آپ جو پنهنجي پيرن تي
 ميرا جي لا اله الا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد
 بيده الخير يحيي ويميت وهو على كل شيء قدير ۽ ميرا پري
 ۽ هر هڪ فرض نماز کان پوءِ ۳۰ پير پريهي استغفر الله الذي لا
 اله الا هو الحي القيوم والو ب اليه ۽ اهو ڪلم پير تي ورتو
 بهتر آهي ۽ ده يا پارين دفعا قل هو الله ۽ هڪ هڪ پير ۷ معوذتين
 پريهي هي دعا به پريهي اللهم اجردني من النار وادخلني
 الجنة وزودني من الخيرات يا الله تون تي باهو کان
 چوتها روڏي ۽ تون تي صحت ۽ داخل ڪري تون تي حور عيني سان
 پري ۽ هي دعا اللهم اغني عن ذررك واشترك وحسن
 عبادتك يا الله منهن جي ذڪر ۽ شڪر ۽ نبين جي سهڻي
 عبادت تي منهن جي مرد ڪري هي دعا لا اله الا انت تسبحنا
 اني كنت من الظالمين معني ناهي ڪو معبود پر حق مگر هڪ تون پاڻي
 آهي توکي مان ظالمين مان هون ۽ تي پير شجيان ربي رب العزت
 عما يصفون وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين
 معني پاڪاڻي آهي تنهن جي ان رب جي لاو جو عزت جو رب آهي
 هر هڪ ان بيان کان جو ڪيو وڃي تو ۽ رهون تي سلام هي ۽ سڀ
 حمد ان الله لا آهي جو ساري جنگ جو رب آهي ۽ وري به چئجي توه
 نماز دل ۽ حضور سان پريهن گهرجي

حديث شريف ۾ آهي ته اوهان مان ڪوبه پاڻو جهڙو
 نماز لاڳو اٿي پريهي ٿو ته هو رب ساڻن سرگوشي ڪري رهيو آهي
 تنهن ڪري کيس چاڻو گهرجي ته هو چا ٻڌائي رهيو آهي ۽ ڏسڻ
 گهرجي ته رب وري کيس چا ٻڌائي ٿو -

نماز جي اطاعت ڪرڻ گهرجي نماز جي اطاعت
 اها آهي ته ٻي حياتي ۾ ڪم ۽ برا افعال شرڪ ڪجن پوءِ نماز
 بخش ۽ منهن ڪن کان روڪي ٿي الله تعاليٰ فرمائي ٿو ان الله
 يَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ۚ ۽ حضرت جن فرماين ٿا ان ماڻهو
 جي نماز مقبول نه آهي جڏهن نماز برداريءَ ڪئي ۽ نماز جي
 نماز برداري اها آهي ته اسين ڪڏن ڪم ۽ برائين کان پاڻ
 احتياط ۾ هي به حضرت جن جو نماز آهي ته جڏهن متحن نماز
 نه پڙهي پر ان جي نماز ان تي منهن ڪن ۽ منكرات کان نه روڪيو
 ته هو الله کان وڌيڪ دوسر رهيو -

حديث شريف ۾ آهي ته الله تعاليٰ فرمائي ٿو ته
 اهڙي طرح نه آهي ته هر هڪ نماز جي ڪو حقيقت ۾ نماز گذاري
 مان ان جي نماز قبول ڪريان ٿو جيڪي منهن جي عظمت جي
 آڏو ٿو (منهن ڪري منهن جي وڌائيءَ کي ڏسي جيتري وڌي
 منهن جي خواهش تي حرام شين کان روڪي ۽ ڪنهن تي زور نه
 پري - بلڪي کي ڪارائي - اڳهاڙي کي ڇڪائي - سهيبت نه ڏه
 تي مهم ڪري - مسافر کي ٽڪائي اهي سڀ ڳالهيون حديث شريف
 ۾ بيان ڪيل آهن نماز پڙهڻ وقت پنهنجا عفتو نه ڏيکين
 حديث شريف ۾ آهي ته جڏهن وقت ڪو

شخص نماز ۾ ٻيھي ٿو ته پوءِ گھر جي ته انهن جي عصمتون کي قبول نه
۾ ٿيڪون سان رکي ۽ جڏهن طرح لڳندي نماز ۾ پيا ٿيڪا لڳندي آهن
اهڙي طرح نه ٿيڪو رهي ڇو ته نماز ۾ آرام سان بيٺو نماز کي
ڪامل بناڻي ٿو ۽ جيڪڏهن نماز لاءِ بيٺي ته پنهنجو وات چٽي طرح
صاف ڪبي -

حديث شريف ۾ آهي ته ڪا به شئي ملائڪن کي وات
جي پريو کان وڌيڪ سخت نه آهي ، جنهن وقت پاڻ نماز ۾ بيٺي ٿي
ته ملائڪ ان جي وات کي چٽن ٿا ۽ هن جي وات مان ٻيها به آيت ٿي
ٿي اها ملائڪ جي پٺ ۾ وڃي پڙهي ٿي هن کي اهو جوڳو ڀڃو اراور رکي ته عجا
کان سواءِ اڪيلو مان نماز نه پڙهندن ڪنهن به طرح سان پاڻ کي جماعت ٿاڻن
ٻيها ٻي مٿان هن منور ٿي حالت ۾ جن جي ڪري شراعت ڊگور ٿي آئي
نماز پڙهڻ جي اجازت نه ٿي آهي -

فصل چوٿون

جماعت ۾ صبح اول جي فضيلت جي بيان ۾ پاهن ڳالهين جي بيان ۾ جن
جو اتفاق مسعود سان آهي ” هن فصل ۾ ٻه چيو جو ن فضيلتون به من ڪوراهن
چاڻ گھر جي ته جماعت جي فضيلت ۾ سرور انبياءِ عليه و علي
آله الصلوة والبرڪات العالي جو ن گھڻيون حد ٿيون آيل آهن هتي انهن کي
ڪجهه حد ٿيون بيان ڪجن ٿيون -

حديث شريف - جماعت جي نماز اڪيلي مان هو جي نماز کان
ستائين وڌيڪ فضيلت رکي ٿي
حديث شريف - جماعت جي نماز پڙهڻ نماز جي برابر آهي

حديث شريف - جماعت هي نماز اڪيلي متعمن جي نماز تي
پنجوي درجا فضيلت رکي ٿي ۽ نفل نماز جيڪا گھر ۾ ادا ڪجي
تڏهن به فضيلت ان نفل نماز تي جيڪا مسجد ۾ ادا ڪجي ايتري
آهي جهڙي جماعت هي نماز تي اڪيلي جي نماز تي -

حديث شريف - جيڪو هلي ويهي ڏهن نماز ادا ڪري
تو اها نماز صبح جي مثال آهي ۽ جيڪو ويهي نفل نماز ادا ڪري
تو اها نفل نماز عصر جهڙي آهي

حديث شريف - جيڪي ماڻهو اوڏاهي ۾ مسجدن تي
ڀنڌ ڪري وڃن ٿا اهي ته الله جي رحمت ۾ ڏيئون هئي رهيا آهن
حديث شريف - جيڪي ماڻهو اوڏاهين ۾ مسجدن تي اچي
وڃن رکن ٿا آهن (۽ الله تعاليٰ قيامت جي ڏينهن هڪڙي ۾ ڪندڙ
نور جي ذريعي روشني ڪندو -

حديث شريف - خاص الله تعاليٰ جي لاءِ صبح ۽ شام مسجد
۾ ويڻل جهاد في سبيل الله کان افضل آهي
حديث شريف - الله جو هٿ جماعت تي آهي
حديث شريف - جماعت رحمت آهي ۽ جماعت کان جدا ٿي
عذاب آهي

حديث شريف - الله تعاليٰ جي جماعت جي نماز تمام پسند
آهي - حديث شريف - الله تعاليٰ کي پنهنجي ان ٻانهي کان نيا
شيئي توجو هو جماعت ۾ نماز پڙهي ڀرو هو پنهنجي حاجت جو سوال
ٿو ڪري ته هو خالي موٽي وڃي تهن جي ڪري هن جي موٽي وڃڻ
ڪال آڳي حاجت پوري ڪئي وڃي ٿي -

حدیث شریف - جس شخص جي ٻڌائڻ باجماعت جي
پهرين سمجھت چاهي ٿو ڏينهن جو نه ٿي الله تعاليٰ ان جي لاءِ ٻه چوٽي
آڻي ٿو ته چوٽي ڪاره ڏورن جي ماڻھو ٻيو منافعتي کان.

حدیث شریف - اي عثمان بن مظعون جنهن شخص جي
جي نماز جماعت سان پڙهي ۽ پوءِ مسجد ابراهيمي تائين واپسي الله تعاليٰ
جو ذڪر ڪندو رهيو ته ان کي جنت الفردوس ۾ ستر درجا ملندڙ هڪ درجو
۾ ايترو ويجهو آهي جو تمام پوءِ گهڻو جنهن کي - قرب تيارو ڪيو ويو ٿو
سو ستر سال دوزخ ۾ ته مس ان کي ٻي جي ساڳي ۽ جيڪو شخص ظلم
جي نماز باجماعت پڙهي ٿو ته ان کي مٿان عذاب ۾ پنجاهه درجا ملن ٿا
هر هڪ درجي جو ويجهو ايترو آهي جو پوءِ گهڻو پنجاهه سال دوزخ ۾ ته مس
ان کي ٻي جي ساڳي ۽ جيڪو شخص عصر جي نماز جماعت سان پڙهي
ٿو ته ان کي ايترو ثواب ملي ٿو گویا ان اٺ ماڻھو حضرت اسحاق

عليه السلام جي اولاد مان آزاد ڪيان آهن جن کي سڀني جا گهر پاڻ ۾ آڻي
۽ جنهن شخص مغرب جي نماز جماعت سان اڙڪائي ته ان کي پنج مهينو
۾ قبول عمر جو ثواب ملندو ۽ جيڪو شخص عشا جي نماز جماعت
مان پڙهي ٿو ته گویا ان قدر جي ساري رات جي نماز پڙهي آهي -
حدیث شریف - حضرت جن فرماين ٿا ته جيڪو

جي نماز جيڪو ڪنهن مان باجماعت پڙهان ته اها مون کي نڀار هڪ
ڏينهن آهي ان کان جو مان ساري رات اتي بيهي نماز پڙهان ۽ عشا
جي نماز جو مان جماعت سان پڙهان مامون کي نڀاره ڏينهن آهي ۽
نسبت ان جي جو مان اڌ رات اتي بيهي نماز پڙهان -

حدیث شریف جنهن شخص انهن ٻنهن ٽي هنن

ٺاهڻ جي ٻيو جيڪو طرح حفاظت ڪئي ته هو انهن مان هوندو جيڪي

پهرين پل صراط تان ٻيهڪندڙ وڃي طرح گذريا ويندا ۽ ان کي
الله تعاليٰ مڃين جي پهرئين ٽولي مان اٿا هڙو ۽ اهڙي ماڻهوءَ کي
هر هڪ ڏينهن جتي عيوض ۾ هجن ۽ هن حفاظت ڪئي آهي اهڙن هزار
ستھين جو ثواب ملندو جيڪي في سبيل الله قتل ڪيا ويا آهن .

حديث شريف - اهو ماڻهو جو راتيان ڏينهان مسجد
۾ اچي وڃي ٿو ۽ اهي ۽ آدرشت کي ٻين ڪن کان اڳرو ڪري ٿو .
الله تعاليٰ ان (۱) هر هڪ صبح ۾ شام اچڻ وڃڻ جي ڪري حبت پڙهائي
هو بندوبست ڪري ٿو جهڙي طرح ڪنهن شخص جي ملاقات جو ڪو شخص
شوق رکندو آهي ۽ ملاقات کان پوءِ ان جي تعليم ۽ خاطر ڄاڻ ۾ ڪوشش ڪري
حديث شريف - ڪو به شخص جيڪو هن سهڻي نموني

سان ڪم ۾ وڃي ٿو ۽ مساجد ڏي وڃي ٿو ۽ نماز کان سواءِ ٻي ڪا به
ڳالهه نه ڪري ٿو ته الله تعاليٰ اهڙي طرح خوش ٿئي ٿو جيئن ڪنهن غائب
ٿيل عزيز جي خوش خبري ڪري ان جا مائٽ خوش ٿيندا آهن

حديث شريف - ڪن ماڻهن جون جايون ٻين جي

هيون انهن حضرتن جون جي حمور ۽ اهي ۽ دور ۽ ٻي ڏاڏن ڪري
يا ڪرمانيا ٿون ته اوهين اتي ڏي رهو اوهان کي هر هڪ جي عيوض
ڏيکي ملندي .

حديث شريف - ۽ آهي ته الله تعاليٰ فرمايو ته اهڙي

برائي ۾ آهي ته ڏينهن فرمائين ته منهن جا پاڻ ۾ سر ڪري
آهن ملائو ۽ هن ڪذا ۽ ڪين ان جي لائق آهي ته انهن جو پاڻ ۾ ڪري ٿي
ڏيکي الله تعاليٰ فرمائين ته جن ماڻهن منهن جي مسجدن تي آباد ڪيو

آهي ۽ هي منهن جا وائر نيسري آهن -

حديث شريف جيڪي ماڻهو الله تعاليٰ جي مسجد

کي آباد ڪن ٿا سي اهل الله آهن

حديث شريف - ڪو به ماڻهو جيڪڏهن نماز يا الله

تعالٰيٰ جي ذڪر لاءِ مسجد ۾ جاءِ وٺي ٿو ته الله تعاليٰ اهڙو خوش ٿئي ٿو
جيئن جو ڪنهن کي ٿيل عزيز جا گهر وارا ان جي اچڻ جي ڪري خوش ٿين.

حديث شريف - جيڪڏهن ڪنهن پنهنجي گهر ۾ وضو

ڪيو ۽ جيڪڏهن وضو ڪيو ٻيو مسجد ۾ آيو ته اهو الله جو نراري ٿي

ڇڪي ۽ جيڪڏهن نري پاڻ لاءِ ڪو اچي ٿو ان تي حق آهي ته نري پاڻ

ڪندڙ جي عزت ڪري -

حديث شريف - مسجدن الله تعاليٰ جا گهر آهن

جيڪڏهن شخص مسجد کي پنهنجو گهر بنايو آهي ته هن لاءِ الله تعاليٰ
مٿان آهي ته هن کي آسائش ۽ راحت ڏيندڙ آهي ۽ پل سراط مٿان گهر
سان ٿيا ٿي -

حديث شريف - مسجد شريف ۾ جيڪي ماڻهو نماز

ولي هي مهين ٿا ته پوءِ ملائڪا به انهن جا هم نشين ٿي وڃن ٿا اهي نماز
۾ جيڪڏهن اهي ماڻهو غائب ٿين ٿا ته ملائڪا انهن کي ڳولين ٿا...
۽ جيڪڏهن پيا مرين ٿا ته ملائڪا انهن جي مزار ۾ پهچي ڪن ٿا ۽
جيڪڏهن ڪنهن ڪم ۾ تعذيب آهن ٿا ته ملائڪا انهن جي مدد ڪن
ٿا ۽ مسجد ۾ وهندڙ ۾ خائرا لهي ٿو شفاعت لهي ٿو. جيڪڏهن
ڪنهن سگهي ٿو. يا رحمت جو انتظار ڪري ٿو -

حديث شريف - جيڪڏهن شخص پاڻ کي ٻڌي ۽

ڪنهن مندور تي بهي ان جي اجابت ڪيا ٿين ته ان جي نماز نه ٿيندي
 حديث شريف - مون ان کي جو ابرار و ڪيو ته آئون نماز
 جو امر ڪريان ۽ پوءِ ماڻهو جي نماز پڙهڻ ۾ هڪڙو شخص الضن کي
 نماز پڙهائي پوءِ مان پيا ماڻهو سان ڪري انهن ماڻهن کي وڃيان
 جيڪي نماز لاءِ نه ٿا اچن پر منهن جي سائين سان ڪاٺين جون پيرڙين
 به هجن پوءِ جيڪي نماز لاءِ نه ٿا اچن انهن جا مگر ساري چيڙيان -
 حديث شريف - مون ابرار و ڪيو ته اهي ماڻهو جيڪي
 نماز کان پوئتي رهيو، وٺن ٿا ته انهن جي گهرن کي ساري چيڙيان -
 حديث شريف - پيشن لاءِ مري يا ٿئي مان جيئن ماڻهن
 نماز ٿي آهي انهن جي ثواب جييتو امير ۽ موزن کي به ثواب ملندو -
 حديث شريف - سڀني ماڻهن کان افضل مسجن و امامان
 پوءِ مؤمنن پوءِ جيڪو امام جي ساڳي پادري ٿي آهي -

حديث شريف - الله تعاليٰ ۾ ملائڪ رحمت جو ڪلين ٿا
 پهرئين صف تي ۽ موزن جو هيٺائين آواز ٿي ٿو ته ان لاءِ پنجن گهرن
 وڃي ٿي ۽ آلي ۾ سڪل شي جيئن به موزن جو آواز ٿي ته اها مشي
 ان جي تصديق ڪري ٿي ۽ موزن سان جيئن ماڻهن به نماز پڙهي
 ته انهن جو اجر به انهيءَ جي ملندو -

حديث شريف - اوهين چو؟ اهڙي طرح مضمون ته ٿا
 ٻڌو جيئن جو ملائڪ الله تعاليٰ وٽ صفون ٻڌن ٿا جو هوساٿين ڪيڙين
 صف کي سڌو رکڻ ٿا ۽ هڪ ٻئي تي اهڙي طرح وڌن ٿا جيئن ته بنياد ۾
 هڪ ٻئي تي پٿر رکيا آهن جو هڪ ٻئي تي مڃيو ڪندا آهن -
 حديث شريف - ٻنهن جون صفون سڌيون ڪريو

۽ هڪ ٻئي کي ويجهو ڏيھو ۽ ڏينھن جا ڪنڌ هڪ ٻئي جي برابر ڪرڻو
 هئس آھي ان ذات اقدس جو جنھن جي قبضہ قدرت ۾ مھن جي جان آھي
 تہ مان ٿو سي ٻھو آھيان تہ شيطان مھن جي ويھڻ ۾ اھڙي طرح داخل
 ٿي رھيا آھن جيئن جو چيلا داخل ٿي رھيا جنھن هڪ روايت ۾ آھي تہ جيئن جو
 دنيا داخل ٿي رھيا سو اھڙي پاڻ اءِ بصيرت صفا لازم ڪري ڇڏو ۽ اھڙي
 پاڻ لاڙ سڄو پاسو لازم ڪري وٺو

حديث شريف - شيطانن کي سڀ کان وڌيڪ روڪ

پھرين تہ صف ۾ ٿئي ٿي

حديث شريف - جنھن صف تي ملائقنھن کي الله تعاليٰ

ملائقو ۽ جنھن صف ڪڍي تنھن کي الله تعاليٰ ڪڍيندو

حديث شريف - الله تعاليٰ ۽ ملائڪا انھن مانھن ٿي

چھت ٿا موڪلين جيڪي مھن تي ٿا ملائين ۽ جنھن شخص ڪو

ويجهو بند ڪيو تہ الله تعاليٰ ان جا درجا بلند ڪندو -

حديث شريف جنھن جون صفون ستھيون ڪوتہ اوڻو

جونا دليون نہ ھبا ٿين

حديث شريف - جيڪي ماڻھو سدائين پھرين صف کان

پوئتي ٿا رھن تن کي دوزخ لاڙ بہ ھٽايو ويندو -

حديث شريف ڪا بہ حڪم الله تعاليٰ کي ان وٽ کان وڌيڪ

پسند نہ آھي جيڪا ان لاڙ ڪڍي ٿي تہ ويھي صف کي ملائي -

حديث شريف - جنھن شخص پھرين صف ان خوف جي ڪري

جاري تہ جنھن مسلمان کي مون کان ڪا تڪليف نہ پھچي جنھن جي ڪري پيءُ يا

ٽيءُ صف ۾ ٽھار پھچايائين تہ الله تعاليٰ ان کي پھرين صف جو اجر ڏيندو -

مسجد جي فضيلت متعلق حديثون -

حديث شريف - ڪو به شخص مسجد ۾ اچي ته وهڻ کان اڳ ٻه ڪٽون پري
حديث شريف - مسجد جي پاڻي پيڻ جي پاڻي مسجد کان سواءِ نه آهي
حديث شريف - جيڪو شخص آئندگي يا حج و مساجد مان ڪنهن شيءِ تي
لا و جنت ۾ جاءِ جوتي ويندي -

حديث شريف - جيڪو شخص الله تعاليٰ لاءِ مسجد جو ٿوري ٿو
الله تعاليٰ ان لاءِ جنت ۾ جاءِ جوتي ٿو -

حديث شريف - اوهين بيت جي باغن وٽان مٿي نه اٿن کان
عوب فائزو ٿو ۽ عمر ڪيو ويو ته جنت جا باغ ڪهڙن آهڻ فرمايائون ته ”مسجدين“
حديث شريف - جيڪو شخص جيتري ڌور مسجد کان پري آهي
درجه بدرجه اوڻو وڌيڪ اجر ملندو -

حديث شريف - جامع مسجد ۾ جيڪا هزار آهي سا اڄ مبرورن جي
برابر آهي ۽ گهڻي اڌ ارحم مقبول جي برابر آهي ۽ جامع مسجد جي هزار
جي فضيلت ٻين مسجدن تي پنج سؤ هزارن جيتري آهي
حديث شريف - قيامت جي ڏينهن سڀا هزار ميون نه رهنديون
مگر مسجدون هڪ ٻئي سان ملائي ٿي ٿا ۽ ڪيون وينديون -

حديث شريف - سڀني زمينن ۾ افضل زمين مسجدن جي آهي ۽
مسجدن ۾ سڀني ماڻهن کان افضل (هو) آهي جيڪو ٻه يا ٽي مسجدن ۾ داخل
ٿئي ٿو ۽ سڀني کان پياري ڏکري ٿو -

حديث شريف - جنهن الله تعاليٰ ڪنهن باهڙي سان محبت رکي
ٿو ته ان کي مسجد جو سنڀاليندڙ بنا ٿي ٿو ۽ جنهن ڪنهن کي فاسق ڪري
ٿو ته ان کي عام جو سنڀاليندڙ بنا ٿي ٿو -

حديث شريف - جنتن شخص مسجد ۾ قديم لڙڪايو ته
ان تي ستر هزار فرشتا رحمت پيا موڪليندا جيستائين اهو قديم وسامي
حديث شريف - مسجد ۾ ڪلڻ قبرههجي اوناهي آهي -
حديث شريف - قيامت جي نشانن مان هي به آهي ته ماڻهو
مسجدن ۾ وايهي غمر ڪندا -

حديث شريف - ٻنهنجن مسجدن کي بچايو جهرين کان
پارن کان ۽ ڌارين ڳاڙهائڻ وارن کان - ضرر و فر وخت کان - سزائڻ
ڌيارڻ کان - جيتري حيثيتي کان ۽ مسجد کي جمع ڏينهن ويران
ڪرڻ کان -

تنبيل - هن زمانه ۾ جڏهن عهد سعادت نبي مريد الله عليه وسلم
کي گهڻو غم و گزري هڪو آهي ۽ اسين ان ڀلائي دور کان پري پئجي ويا
آهيون ۽ ماڻهن ۾ خواهشن جي پيروي ۽ جو مرضي ۽ بدعتون ڪيترائي
ويون آهن نماز جيڪا اسلام جو شپ آهي تنهن کان ڏسون ڏاڏه زمين
جا ڪو ماڻهو مستي ڪري رهيا آهن ۽ جماعت ۾ خاص رتيل کان غفلت
ڪن ٿا ۽ پهرين صف جو قدر نه ڏاڏيائين ۽ مسجد شريف - جمع ۽
اذان جا آداب بهانه ٿا آڻين ۽ ڪيترا ختم صوفي اهڙا آهن جو عيال
۾ آهن ته نماز عام ماڻهن جي ستاري ۽ (صلاح لاءِ آهي پر خاص ڪري
ان جي خاص برڪت نه آهي خاص ماڻهو ته نماز کان بي نياز آهن جن جي
ڪري اهي نماز جي برڪتن کان محروم رهجي وڃن ٿا ۽ جيڪو شخص
به نماز جي برڪت کان محروم رهجي ويو ته ڏوهه اوهين پاڻ سمجهي
سگهو ٿا ته ان کي ايمان ۽ محفرت جي برڪتن مان ڪهڙو پاڻو ملندو -
پس خبر چندا صواب الله عليه وسلم فرمايو آهي ته سڀ ڪفن شي جو لوڪ

جوهر يا روح ڏيڻو آهي ۽ اڃان جو جوهر يا علم نماز آهي ۽ نماز جي
علم ۽ خلاصه پهرين ٽڪرين آهي ان جي ڪري نماز جي ڪمالا ۽ فضائل
جو هڪ ڀاڱو هڪ بيان ڪيو اٿئون جيئن ته ڪي به بيان ڪا به ڪونه ٿيڻ
پر اڃا نماز جا ڪمالا ۽ فضائل تمام گهڻا آهن جيڪي هن تفصيل سان لکي
ٿو ڏيڻ گهرجن هر هڪ نماز جون چار خاصيتون ۽ موعدي ۽ زوائد
مستثن جون فضيلتون ته اسان ڏکڻي ڏکيون آهن ان باري ۾ ٻين
حديثون ملن ٿيون جن مان ٿوري حصي جو بيان اسان ٻنهن جي
پيشي رهالو ۽ ڪيو آهي هتي هاڻي ڪا به حديثون جمع جي فضيلت ۾
لکيون وڃن ٿيون -

حديث شريف - فقيرن جو حج صحيح آهي

حديث شريف - الله تعاليٰ وڌيڪي ڏين ۾ افضل حج آهي -

حديث شريف - دوزخ کي دوزخ جي ڦيرين لاءِ خوب گرم

ڪيو وڃي ٿو ته هر جمع جي ڏينهن -

حديث شريف - سڀني نمازن ۾ افضل نماز آهي جيڪا جمع

جي ڏينهن جي نماز جماعت سان پڙهي وڃي حضرت جن فرمايائين
تہ ٽن مهنن جو عزيل آهي ته جيڪو شخص اها نماز پڙهندو ته ان تي چئبو ويندو

حديث شريف - اهو جمع جيڪو ماه رمضان ۾ اچي ٿو تنهن کي

اهڙي فضيلت حاصل آهي جهڙي ماه رمضان کي ٻين مهينن تي حاصل آهي

حديث شريف - مسجدن جي دروازا تي ۽ ملائڪ هوندا آهن

جيڪي اندر ماڻهن تي پهريون ۽ پيو ڪري ويا اڪندا آهن ته ريب واس

جيئن ته پهريون ماڻهو اهڙو لکيو ويندو آهي ۽ اها ان جو صدقو ڪيو

آهي ۽ ٻيو ماڻهو اهڙو آهي گويان پڪي ۽ جو صدقو ڏنو آهي -

۾ هر ڪنم کان چوڻ ڪارو ۽ پڇڻ ڪارو ۽ اهڙي ڄاڻين ٿا ته هن کي مرڻ ڏيندو
جو هن جي خيال ۾ به نه هوندو -

حدِيث شريف - سجدن يا اهو جي ڌو ته استغفر الله الذي لا اله الا هو الحق القيوم ته ان کي پڇڻو ۽ جي ڌو توڙي جو هو ڪافر يا جي جنگ کان پوءِ جي
حدِيث شريف - جيڪو شخص چوي ته سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ
استغفر الله واتوب اليه ته ان جو اهو ڪن ڪو عرش جي ڀردي تي لکيو وڃي
ٿو ۽ اهو اتي معلن رهي ٿو ۽ ان کي ڪوبه گناهه نٿي ۽ ٿو سگهي ۽ پڇي
جو اهو ڏيڻو الله تعاليٰ جي حضور ۾ حاضر ٿئي ٿو ۽ اهو ڪلهه اهڙي طرح
وڌيڪ ۽ سر به مهران کي ملي ٿو -

حدِيث شريف - استغفر الله العظيم الذي لا اله الا هو
الحق القيوم واتوب اليه تي پير پڙهندو ته ان جا گناهه پڇڻا ۽ ڏيڻا توڙي
جو واريءَ جي برابر هجن يا آسمان جي ٿاڻن جيترا هن حضرت شيخ علي بن
بكر قدس سره معارف الهادي ۾ فرمائي ٿو ته استغفار جي ڪتن مان
هڪ اهڙو استغفار آهي جيڪو حضرت جن کان ماڻهو به مشهور آهي
جو پاڻ فرمايو آهي ته جيڪو شخص پڙهندو - استغفر الله الذي لا اله الا هو
الرحمن الرحيم الحق القيوم الذي لا يموت واتوب اليه رب اغفر لي -
پڇيو ته اهو شخص ڏهن جي گهر ۾ يا ٻاري ۾ ڏهن جي قبيلو
شهر - ۽ ملڪ ۾ اهڙي ڳالهه نه ڏسندو جيڪا هن کي ٺاڳوار آهي يا هن
کي ڏکيو آهي جيڪو ان استغفار جي سرائين هميشه ڪري ٿو ۽ گهرجي ۽
۽ صبح خواه شام جو هميشه پڙهڻ گهرجي اسان جي مشائخ ۽ علماء جي اهڙي
جماعت ۾ آهن جنهن کي آهي جو اهي هڪ ٻئي کي ۽ شاگردن کي ۽ ڏهن جي
اولاد کي ڏهن جي خاص خادمن کي ڏهن جي دوستن کي سرائين استغفار

پڙهڻ جي وسيعت ڪندا هيا ۽ ٿا ڪيڊ ڪندا رهندا هيا ۽ اهي استغفار
 ۾ انهن بزرگن جيڪي عظيم فائدا ۽ وڏيون برڪتون ۽ مستڪمل فن
 جو حل ڏنو هيو ان ڪري هو پنهنجي عزيزن کي اهي استغفار
 پڙهڻ جو تمام شوق ڏيکاريندا آهن ۽ ٿا ڪيڊ ڪندا آهن ۽ اها استغفار
 سڀاين پڙهندا ڪريو ۽ ڪنهن به شيءِ جو -

حديث شريف - محبف ۾ استغفار راوي ڪري ڪري ڪري

رهجي ٿي -

حديث شريف - جيڪو شخص مومنين ۽ مومنات لاءِ استغفار
 ڪندو ته الله تعاليٰ هر ڪمومن ۽ مومن جي ڪري هن جي نامم اعمال
 ۾ هڪڙي نيڪي لکندو -

حديث شريف - جيڪو شخص مومنين ۽ مومنات لاءِ
 استغفار ڪندو ته الله تعاليٰ هر ڪمومن ۽ مومن جي ڪري هن جي نامم اعمال
 ۾ هڪڙي نيڪي لکندو -

حديث شريف - دين کي به اهڙي طرح ڪٽ ڳلي ٿي هجي
 طرح لوه کي ڪٽ ڳلي ٿي ۽ دين جي ڪٽ جي صفائي استغفار آهي -
 حديث شريف - جيڪو پاڻو سعيده ۾ ٿي پيرا رب اعظم کي
 چوندو ته ان جا ڪناهه مٿي جي ڪٽ ڪاڻ آڳ بخشيا ويندا -

حديث شريف - ان شخص لاءِ خوش خبري ۽ بشارت آهي
 جنهن جي محبف (نامم اعمال) ۾ استغفار ڪري هوندي -

حديث شريف - حضرت جن فرمايو ته اوهانجون پياريون گهرائون
 آهن ۽ انهن پيارين جي وچا چا آهن اوهانجون پياريون گناه آهن

پاڻجن جي رو استغفار آهي

حديث شريف - حضرت جن فرمايو مان - اوهان لاءِ امان
آهيان ۽ استغفار سان امان آهي - درود شريف تمام گهڻو
پڙهڻ گهرجي

حديث شريف - جيڪو شخص مون تي هڪڙو ڀيرو صلوات پڙهندو
تہ اللہ تعالیٰ ان تي ڏھ ڀيرا رحمت موڪليندو ۽ ڏھ خطائون انجون
مڃي ڏھ درجا بلند ڪندو -

حديث شريف - ان ماڻهوءَ جي منهن پٽاڌو ته جي
جنهن جي آڳاٽن منهن جو ذڪر ٿئي ۽ پوءِ هر مون تي صلوات نه پڙهي
۽ ان ماڻهوءَ جي منهن ۾ ٻه ڏوٽر هجي جنهن تي رحمتان شريف جو هڪڻو
آيو ۽ ان جي بخشش کان سواءِ ان تي گذريا ويو ۽ اهو ماڻهن جي منهن
۾ ٻه ڏوٽر هجي جنهن جا ٻي ۽ ماڻهون جي آڏو ڪراڻ ٿيا جنهن جي
جنت ۾ ويهڪ جا ڪارڻ ٿيا -

حديث شريف - هر ڪو دعائيتائين صواب ۽ آهي جيستائين
مون تي صلوات نه پڙهي وڃي -

حديث شريف - جيڪو شخص مون تي هڪڙو ڀيرو صلوات
پڙهي ٿو تہ اللہ تعالیٰ ان جي لاءِ رحمت جو ڦير (وڙهه جاراڻي) ٿئي ٿو
اهو ڦير اهو جبل جهڙو هوندو

حديث شريف - تہ جيڪو شخص مون تي صلوات پڙهندو
۽ چوندو **اللَّهُمَّ أَنْزِلْهُ الْمَقْعَدَ الْمُقَرَّبَ عَبْدُكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ** معني
يا الله حضرت جن قيامت جي ڏينهن پاڻون ڏيجهي جاءِ ٿي
تہ ان کي منهن جي مفاصت لهيب ٿيندي

حدیث شریف - اوهين جيئن وقت مون تي صلوات

پڙهون ته مھشي نون سان پڙهو اوهان کي ڪھڙي جنس آھي ته شايد
اھا صلوات اسان جي حضور پر پيش ڪئي وڃي اوهين جو نذر ڪريو
اللھم اجعل صلواتک وبزکاک علی سيد المرسلين و امام
المؤمنين و خاتم النبيين عبدک و رھولک امام الخير و
کابر الخير و امام مھتدي اللھم البعثۃ المقام المھمود
الذي یحیط به الاولون و الآخرون مھن یا اللھ ان یحیی
رحمتک و یرکتون فانزل ڪرھين جي سربار ۽ متقين جي پشوا
۽ رسولان جي خاتم تي اھو جو تھن جو بندو ۽ رسول آھي ڀلائي
جو پيشوا ۽ نيڪي ڏي ڪاھيندڙ آھي ۽ مھت جو امام آھي اي
اللھ ان کي اھو مقام مھمود عطا ڪر جنھن مقام تي اڳيان ۽ پويان
سڏون ڪن -

حدیث شریف - جيڪي شخص مون تي ھڪڙو ڀيرو

صلوات پڙھي اللھ تعالیٰ ۽ ان جا ملائڪا ان تي ستر ڀيرا صلوات
ڏيندا رھن يعني مھت ٿا موڪلين ھاڻي سڀ ڪنھن ٻاھي تي اختيار
آھي ته صلوات ڏسري پڙھي پاڪھي پڙھي.

حدیث شریف - ڪنھن ڪتاب ۾ جيڪڏھن ڪو شخص

مون تي صلوات پڙھي ته جيستائين منھن جو فالو ان ڪتاب ۾ موجود

آھي ملائڪا اوستائين ان لاءِ بخشش پيا ڪن ڏا آهن

حدیث شریف - مون کي حضرت حبيب ڪريم عليه السلام

عرش اعظم کان نذر ڪئي ته اھي محمد (صلي اللھ عليه وسلم) تو کي رحمن
فرمائي ٿو ته جنھن جي آڏو تنھن جو ذڪر ٿئي ۽ هو صلوات نه پڙھي اھو ٻاھو بندو

حدیث شریف - اللہ تعالیٰ جی سڀني رسولن ۽ نبين تي صلا
 ۽ ترهه نازل ڪيو ۽ پوءِ جڳري طرح مون تي اللہ تعالیٰ موڪليو آهي اهو ئي طرح
 انهن تي :- اللہ تعالیٰ موڪليو آهي ۽ پوءِ هي ته ڪلهون رول و لا قوت
 جون گهرجي ۽ ساهڻي گهرجي ته اهو ڪلهه عرش جي هيٺان جيڪي هزارن آهن
 انهن مان هڪ هن آهي

حدیث شریف - جڏهن شخص کي اللہ تعالیٰ ڪا نعمت عطا
 فرمائي ۽ هو گهرجي ته اها نعمت هتي مان نه وڃي ته اهو ڪلهه ترهه گهرجي
 حدیث شریف - جڏهن شخص اهو ڪلهو گهڻو ترهه ڪري
 ته اللہ تعالیٰ جي ان تي نظر هوندي تنهن کان دنيا ۽ آخرت جي ٻلائي مزور
 ٿي ويندي -

حدیث شریف - هي ڪلهو نوانوي نرهن جي دعا آهي جن
 نرهن ۽ تڪليفن ۾ سڀ کان گهڻو غم آهي
 تسبیح ۽ هٿيل - ته تجھ ۽ تڪليفن جي ڪلن جي دعائين سان کلي
 ۽ ته تين ڪلامن ۾ افضل ۽ اللہ تعالیٰ کي وڌيڪ محبوب اهو ڪلهه آهي جنهن
 حدیث شریف - جنت جي نرهن ۽ نرين مٿي آهي انهن ۾
 فعال ٿو ڪيو. عرض ڪيا ٿو ڪهتر؟ فرمايائون ته سبحان الله به هو فعال آهي
 الحمد لله به لا اله الا الله ۽ الله اکبر به هو فعال آهي

حدیث شریف - تسبیح میزان کي اڌ ٿي پوري ۽ الحمد لله
 ٽيڪن جي میزان کي ٻه ٽي ٿي لا اله الا الله کي الله جي حضور ۾
 پڇڻ کي آڌو ڪوبه عجاب نه آهي هڪڙي رات ۾ آهي ته آسمانن ۽ زمين
 کي ٻه ٽي ٿي

حدیث شریف - ڪوبه شخص روتن نرهن تي اهڙو نه آهي

جو چوي لا اله الا الله والله اڪبر ولا قوة الا بالله
 انا چون خطائون تو ٿري مسند جي جهنگ جيتي پون هجن اهي
 سڀ پنجنينون نه وڃن -

حديث شريف - تھو پڙھڻا ڪريو سبحان الله والحمد
 ولا اله الا الله والله اڪبر ولا حول ولا قوة الا بالله اهي ڪل
 باقيات الصالحات آهن ۽ اهي ڪل ان خطائن کي اهڙي طرح ڇاڻيو
 ڇڏين جيئن ٿوري ڌڪ جا پٽ پڻ ڇڏي ڏين ۽ اهي ڪل ان صفت جي
 خزانن مان آهن -

حديث شريف - سبحان الله الحمد جيل کان وڌو آهي
 الحمد لله - لا اله الا الله - ۽ الله اڪبر ۽ الحمد لله وڌو آهي
 حديث شريف - جڏهن شخص کي اهڙي صفت نه هجي
 ته هو پنهنجو مال الله جي رڳو ۾ ڏئي ڇڏي ۽ ايتري توفيق نه
 ڏيڻ جي راتين جي اوجاڳڻ جي تڪليف ۾ راشت ڪري سگهي ۽
 اها پيڄت به نه هجي ۽ دشمن جي سامهون بيهي جهاد ڪري
 نه پوري ان شخص کي اهڙي ته حالت ۾ سبحان الله والحمد لله
 ولا اله الا الله والله اڪبر تھو پڙھڻ تڪر جي چوٽ اهي ڪل
 چوٽ ڪارو ڌر نه ٿر آهن ۽ آڳاٽا ۽ پويان پلائي جا ڪارڻ آهن
 ۽ اهي ڪل باقيات الصالحات آهن

حديث شريف - عبادة الله اڪبر سؤ پيل
 ته اهو تنهن جي لاءِ اهن سؤ اٺن کان مٿي ڀاڙهه جيترو
 تي ڇڏي پيل هجن ۽ اهو صدقو الله تعاليٰ وٽ قبول پيل هجي
 ۽ حق الحمد لله سؤ پيل ته اهو تنهن جي لاءِ اهن سؤ گھوڙن

عَزَّ مَا احْصَى كِتَابُهُ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مَا احْصَى كِتَابُهُ
 وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَزَّ كُلَّ شَيْءٍ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ مَا احْصَى كُلَّ شَيْءٍ وَتُسَبِّحُ
 اللَّهُ عَزَّ مَا خَلَقَ وَتُسَبِّحُ اللَّهُ عَزَّ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 وَتُسَبِّحُ اللَّهُ عَزَّ مَا احْصَى كِتَابُهُ وَتُسَبِّحُ اللَّهُ عَزَّ كُلَّ شَيْءٍ
 وَتُسَبِّحُ اللَّهُ مَا احْصَى كُلَّ شَيْءٍ مَعْنَى اللَّهُ جِي حَمْدُ آهِي حَمْدُ
 مخلوقات جي عدد جيتري ۽ الله جي حمد ايتري آهي جو سندس مخلوقات
 کي پر پوڄي ۽ حمد کي آسمان ۽ زمين ۽ آهي اهن جي ڪا ڏا آهي
 جيتري الله جي حمد آهي سندس ڪتابا جيتري شين تي ۽ هنن جي
 احاطه ۾ آندو آهي اهن جي عدد جيتري الله جي حمد آهي ۽ الله جي
 لاو حمد آهي ايتري جو جيتري شين تي سندس ڪتاب احاطه ۾ آندو
 آهي تن سڀني کي پري پري ۽ الله جي حمد آهي سڀ ڪنهن شين
 جي عدد جيتري ۽ الله جي لاو ايتري حمد آهي جو سڀ ڪنهن شين کي پري
 پري ۽ الله جي لاو پاڪائي آهي سندس مخلوقات جي عدد جيتري ۽ الله
 جي لاو پاڪائي آهي سڀني آسمان ۽ زمين ۽ اهن جي عدد جيتري
 ۽ الله جي پاڪائي آهي جيتري شين تي سندس ڪتاب احاطه ۾ آندو آهي
 اهن جي عدد جيتري ۽ الله جي لاو پاڪائي آهي سڀ ڪنهن شين جي عدد
 جيتري ۽ الله جي لاو پاڪائي آهي سڀ ڪنهن شين جي پراڻو جيتري
 صدر بيت شريف عِبْدُ اللَّهِ شَهِيدٌ عِبْدُ اللَّهِ شَهِيدٌ عِبْدُ اللَّهِ
 الَّذِي كَوَّضَعَ كُلَّ شَيْءٍ لِحُكْمِهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي السَّيِّدُ كُلَّ شَيْءٍ
 لِقُدْرَتِهِ وَلَمْ يَلِدْ بِهَا مَا عَزَّ (ان الله جي لاو حمد آهي جنهن جي
 وڌائي جي آندو سڀ ڪا شين کي آهي ۽ ان الله جي لاو حمد آهي
 جنهن جي قدر جي آندو سڀ ڪنهن شين کي آندو آهي ۽ هر کي

مذہب حضرت یحییٰ آہی تھیں تھی خرمین برہاری ہرھو شیخری رہی آہی
 ۱۰ اللہ تعالیٰ ان شخص بھی لاء ہزار نیکیوں لکھو ۽ ہزار درجہ بلند
 کند ۽ ستر ہزار اھرا ملاؤ مقرر کند جو قیامت بھی تائین ان
 بھی لاء المستغفار پیا کند (اھاروایت طبرانی ۽ ابن عدساکر بھی آہی
 پر ان روایت جو راوی ایوب ابن نھیک آہی حضرت لاء حضرت یحییٰ آہی
 تہ اسین ان بھی حدیث کی نہ خاصیت تھون ۔

حدیث شریف ۔ آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم جن حضرت
 معاذ کی فرماو تہ ای معاذ تون روزانہ صبح جو اسانوت چونہ پھین تون
 عرض کیا تہ آ تون روزانو اوھانوت اچھ کان آب صبح جو ست ہزار
 پیر تسبیح پڑھندو آھیان یا خرمین یا تون تہ مان توکی اھرا کلان سکاوت
 تو جو اھي تھن بھی لاء پڑھو ۽ سولا جو علکاب آھن تہ میزان عمل پتھر
 گرا آھن جن جو اھالو نہ ملاؤ کری سگھن تا ۽ نہ زمین بھی ساری
 مخلوقات کری سگھي تی ۔ تون جو نہ کر ۔

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ نَزَّ وَجَلَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ
 وَلَا يُكْتَبُ إِلَّا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مَلَأَ سَمَواتِهِ
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مَلَأَ أَرْضَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مَلَأَ مَا بَيْنَهُمَا ۔

حدیث شریف ۔ جو شخص بھی پنج کلان جی اللہ تعالیٰ
 کان دعا کرند ان جی دعا قبول فرمادی ۔ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ
 لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَهَذِهِ لِأَشْرَفُ لِكَلِّ الْأَمْثَلِ وَلِكَلِّ الْعَمَلِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ
 شَيْءٍ قَدِيرٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا يَحُولُ وَلَا قُوَّةُ إِلَّا بِاللَّهِ ۔

حدیث شریف اللہ تعالیٰ جو اسم جنس پڑھی دعا کری
 تہ اھارعا قبول فرمادی ۽ اچھا بہ شی ان کری سائیں عطا تی ۔

حضرت یونس علی نبینا علیہ الصلوٰۃ والسلام اُھا رعاھن طرح گھری
 ھئی "لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ"

حدیث شریف حضرت یونس علی نبینا علیہ الصلوٰۃ والسلام کان بدو
 جو چٹی رہو هو اللھم انی اسئلک بان لک العزم لا الہ الا
 انت وحکک لا شریک لک الحنان المنان بدیع السموات
 والارض یا ذا الجلال والاكرام یا حی یا قیوم معنی یا اللہ
 مان تو کان سوال تو کرہاں ھن طرح جو حمد تھن ہی لاو آھی
 تو کان سوال کوب اللہ ناھی تون اکیلو آھیں تھن جو کوب بشریک
 ناھی تون بدیشتہ بشریک اندون دیشتہ آھیں تون آسمان ۽ زمین
 جو بدیا کنڈر آھیں ۽ ای وڈائی والی ۽ پلائی وارا ای اسلامین
 حیات رہندہ ۽ ساری جگہ تی قائم کنڈر۔ بان فرمایا تون تہ
 ھن شخص اللہ ہی اسم اعظم سان دعا گھری آھی احواسم اعظم
 اھو آھی جو حق ھن ۽ کو ان ہی وسیلی دعا گھری توتہ اھا دعا
 قبول تھی تی ۽ سبھ ھن بہ ان ہی ذریعہ سوال کیو وی توتہ اللہ
 تعالیٰ عطا فرمائی توتہ۔

حدیث شریف حضرت یونس علی نبینا علیہ الصلوٰۃ والسلام اُھا رعاھن طرح گھری
 ھئی "اللھم ربنا آتنا فی الدنیا حسنة و فی الآخرة
 حسنة و قنا عذاب النار"

حدیث شریف۔ ھئی دعا افضل آھی اللھم ارحم
 الراحمین محمد صلی اللہ علیہ وسلم رحمۃ عامۃ اللھم ارحم
 الراحمین محمد صلی اللہ علیہ وسلم معنی یا اللہ حضرت جنی امت تی رحمت
 نازل کر اھا جیعام ہی ۽ امت ہی اصلاح فرما۔

حديث شريف - من يمشي متخفئ سره من الله يترهته واللام
 ارحم امته محمد صلى الله عليه وسلم ته الله تعالى ان في ابدان مان كرى للذو
 بحر يروايت چه آهي ته اهادعا ژده پير پرهبي -

حديث شريف - هر كه مقرب ملائكة هر كه پيغمبر
 رسول و هر كه الله جي صالح باطني جي هي دعا پرهبي آهي -
 اللَّهُمَّ بِعِلْمِكَ الْغَيْبُ وَلِقَاءُكَ عَلَى الْخَلْقِ أَحْيِي مَا عِلِمَتِ
 الْحَيَاةَ خَيْرٌ لِي وَتُوفِّي إِذَا عِلِمَتِ الْوَفَاةَ خَيْرٌ لِي وَأَسْأَلُكَ
 مَخْرَجَكَ فِي الْغَيْبِ وَالْمَشَارِدَةِ وَكَفْلَةَ الْإِحْلَاصِ فِي الْغَيْبِ وَالْإِنْفِاقِ
 فِي الْفَقْرِ وَالْخَيْرِ وَأَسْأَلُكَ لِقَاءَ الْغَيْبِ وَفَرَّةَ الْغَيْبِ
 وَالْفَقْدِ وَبِرَّ الْعَشْرِ الْعِدَاةِ وَأَسْأَلُكَ النَّظَرَ إِلَى وَجْهِكَ
 وَالشُّوقَ إِلَى لِقَائِكَ فِي غَيْرِ مَنَازِلَةٍ مُضَرَّةٍ وَلَا قِسْطٍ مُضِلٍّ
 اللَّهُمَّ رَبَّنَا بِرَبِّكَ الْإِيمَانَ وَالْقِسْطَ حَلَالَةً مُهْتَدِينَ -

معنى يا الله تضرع بهر علم غيب پي و ساي و تو كي تهن جي مخلوق هي
 جيها قدرت مامل آهي تهن جي مصابي مون كي ايترو وقت بيار جيترو
 وقت تون جاين تو ته حياتو چه منهن جو خير آهي چه مون كي موت ته هي
 جتنهن تون جاين ته موت منهن جي لاء يلو آهي چه آئون تو کان سوال تو
 ڪريان ته تهن جو دپ پتري چه لڪل هر حالت ۾ مون كي نصيب ڪم چه ڪاوڙ
 چه غم تي هر حال ۾ سچائي ته جو ڪم مون منهن جي زبان تي هجي چه سچائي
 چه دولت مندي بهي صورت ۾ ميان دوي تي مون تي هلا ۾ مان تو کان
 سوال تو پيان ته مون كي اهر ۾ون لغتون ڏي چيڪي ختم نه ٿين ۽ اهڙو
 آئين جو نار عطا ڪر جو سداين هجي ۽ موت کان به مون كي ساليو ۽ لهنجو
 رک (۱) الله مان تو کان سوال تو ڪريان ته پنهن جي دنيا مان مون تي

دلشاد ڪرڻ ۽ مون کي پنهنجي لقا جو شوق نصيب ڪر سوانهين
ڏک ۽ اجهنج پي ۽ سوانه ڪهن گمراه ڪندڙ هجن جي ابي الله امان
جي سونهن سان اسان کي سنگام ۽ اسان کي هارين ڪندڙ ۽ حيات
تي هلندڙ بناو -

حديث شريف - حضرت عمن فرمايو ته مان اوهان تي
اهي ڪلام پڙيان ٿو جو جنهن شخص کي الله تعاليٰ پلو گهري ٿو تنهن تي
اهي ڪلام سيکاري ٿو ۽ وري ڪنهن ادا کي وسارائي نه ٿو - اللهم
اِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّفْنِي رَحْمَتَكَ مَوْتِي وَخُنْ اِلَى الْخَيْرِ بِنَا مَيِّتِي
وَسَبِّحْ اِلَاسْلَامِ مِنْهَا رَهْمَتِي اللَّهُمَّ اِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّفْنِي
وَ اِنِّي ذَلِيلٌ فَاعِزَّنِي وَ اِنِّي فَقِيرٌ فَارْزُقْنِي مَعْنَا اِي الله
مان ضعيف آهيان پنهنجي ره نامندي ۾ منهنجي ضعيفي ۽ هيٺائي
کي قوت ڏي ۽ منهن جو منهن هڳائين ڏي ڪر ۽ منهن جي لاءِ اسلام
انتها ۾ ره نامندي جي منزل بناو ابي الله مان ضعيف آهيان مون کي
طاقت ڏي ۽ قوت عطا ڪر مان ذليل آهيان مون کي عزت ڏي مان
محتاج آهيان مون کي رزق ڏي -

حديث شريف - حضرت معاذ بن جبل کان روايت
آهي ته حضرت مائت مائت صلاه عليه وسلم هو ڪري ڏينهن جيڪي
پيا جو پاڻ صبح جي نماز لاءِ تشرufen نه آئي سگهيا مان جو ايتري دير
ٿي جو اسان سمجهو ته هاڻي صبح اچي ٿو ۽ ۽ پاڻ تشرufen آندائون
۽ نماز لاءِ سيني تي سڙيو ويو حضرت بن حباري نماز پڙهائي ورتي
جنهن سلام ورايا ٿون ته بلند آواز سان اسان کي سڏيائون ۽ فرمايائون
ته ڇهري طرح سان وينا آهيو اهڙي طرح پنهنجن منهن ۾ وينا هور

پوءِ انسان کڏهن بهن مڃي ڪري ڪرما پائون ته مان اوهان کي اها ڪالھ
 ٿو ڏيان ته اهو جن جو ڪم ڪري سگهي مون کي روڪيو هو مان دستور موجب
 موٽي اوهان کي اهو ڪم ڪيو آهيان حقيقت هن طرح آهي ته مان رات
 جو اٿين پوءِ وٺو ساري جيتري قدر سمن جي لاءِ مقدس هئي مون نماز
 پڙهي پر نماز ۾ مون کي ڏٺو اهو ڳي مان جو سمن جو بدن ڳري ٿو. اوهان
 چا ٿو ٿي مان ته الله تعاليٰ نماز سمجهي مورت ۾ جلوو اوزون آهي ۽ خدائي
 آهي محمد (ﷺ) مون چيو بسڪ (حاضر آهيان) فرمايائين
 ته سلا الله عليٰ زمين و آسمان (ڪم ڪري مسئلن تي بحث ڪري رهيا آهن
 مون عرض ڪيو لا ائله الا الله (خون کي ڏياري) وري رب سائن اهڙي ريت ٿي پيل
 پيو تنهن کان پوءِ مون ڏٺو ته رب سائن پنهنجي ٿري سمن جي پنهنجي
 ڪلمن جي وچ ۾ آهي ايتري حد تائين جو مون ان جي آڱرين جي پٿرن
 ۾ سمن جي لپي ۾ پئي ۽ پوءِ ڪم ڪري سمن کان پوءِ هر
 شي مون تي ٻڌل ڪيو ۽ ظاهر ٿي ۽ هر شيءِ کي مون سڃاڻي ورتو پوءِ
 فرمايائين ته اي محمد (ﷺ) مون چيو بسڪ چيائين ته سلا الله
 عليٰ ۽ بحث ڪري رهيا آهن تنهن تي مون عرض ڪيو ته ڪفارن جي مسئلن
 فرمائين ته اهي ڪفار اڃا آهن مون چيو ڪفار ڪنهن کي هٿين
 هي آهن وڪون وڌائي جهالت ڏي وڃن، نماز کان پوءِ مسجد ۾
 وڃي رهڻ تڪليف ۽ اهن ۾ به پوري طرح وٺو سارڻ فرمايائين
 ته پوءِ ڪفارن بابت ڪهڙو بيان ٿا ڪن مون چيو ته ماني ڪارائتو. نر ۾
 منو ڳالهائڻ ۽ اهڙي وقت ۾ نماز پڙهڻ جو مافوق سمجهيائين
 پوءِ الله تعاليٰ فرمايو ته هاڻي ڪهڙو ڪم ڪري ٿو انهيءَ مون چيو ته
 اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَتَرْكَ الْمَذْكَرَاتِ وَتُحِبُّ الْمَسْكِينِ

وَانْ لَّعَنَّا فِي وَقْرِ عَمِي. وَلِذَا ارْتَبْتَ فَبَشِّرْهُ بِقَوْمٍ فَتَوُحُّ
 غَيْرُ مَقْلُوبٍ وَاسْتَلْكَ حُبُّكَ وَحُبُّ مَنْ لِيَعْبُوكَ وَحُبُّ عَمَلٍ
 لَقَرِ بَنِي اِلٰى حُبِّكَ مَعْنَا يَا الله مان تو کان سوال تو ڪريان جي
 ڪري جو ۽ ٻراين جي چئن جو ۽ مسڪين جي محبت پر يا الله تون مون
 کي اجتر ڪريءَ مون تي مهم ڪر جهڙن تنهن جو ارادو ڪنهن قوم کان
 امتحان وٺڻ ۽ آزمائش ۾ وجهڻ جو هي (ته ان حالت ۾ مون تي
 فتني ۽ آزمائش ۾ وجهڻ کان سولي وقات ڏي يا الله مان تو
 کان تنهن جي محبت جو سوال ڪريان تو ۽ ان شخص جي محبت جو
 سوال ڪيان تو جو تو مان محبت ڪندو هي ۽ اهڙي عمل جي محبت جو
 سوال ڪيان تو جيڪو مون کي تنهن جي محبت ڏيکاري ورتو ڪري
 تنهن کان پوءِ حضرت بن خزمائو ته اها حقيقت حق آهي اوهين پاڻ
 - اها دعا پڙهو ۽ ٻين کي به سيکاريو اها حديث امام احمد ۽ ترمذي
 روايت ڪئي آهي ۽ ترمذي چيو آهي ته اها حديث حق آهي ۽ چيو آهي
 ۽ چيو آهي ته مون ان باري امام محمد بن اسماعيل بخاريءَ کان
 پڇيو جنهن ڊ چيو ته اها حديث صحيح آهي

حديث شريف - حضرت بن سعد کي فرمايو ته

اي سعد جيڪڏهن تون ڪنهن وقت هي ڪلھان چئي دعا گهري
 ته جيڪي آسمانن ۽ زمينن جي وچو آهي تن سمورين شين جيڪڏهن
 دعا گهري ته قبول ڪئي ويندي اي سعد تو کي ان جي بشارت هي
 آهي ڪلھان هي آهن لَسْتُمْ بِاَنَّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ
 حسن بن شريف - الله تعاليٰ جو ڪرو نور جو دريا

آهي جنهن جي چوڌاري نور جا ملاڪ آهن ۽ اهي هڪڙي نور جي جبل

شخص هڪ هزار ٽيڙين تائين ستن ڪتابن تي: (ٽوڙ ٽوڙ ڪا)
 رڳائي ڇڏيو.

هر هڪ مومن تي لازم آهي ته هڪسبت الله تعاليٰ کان عافيت
 گهرڻو رهجي ۽ جڏهن ڪم جي ڪرڻ جو ارادو ڪجي ته پهرين استخاره
 ڪجي جو انسان جي سعادت ۽ بلا تي استخاره ۾ آهي متفاوت ۽ بد
 نصبي استخاره جي ڇڏڻ ۾ آهي.

حديث شريف - ۾ آهي ته استخاره جي ترتيب
 هي آهي ته فرض نماز کان سواءِ ٻه ڪعتون پڙهجن پهرين ڪعت
 ۾ الحمد کان پوءِ قل يا ايها الصافرون پڙهي ۽ ٻي ڪعت ۾ قل هو الله
 پڙهجي سلام و پراڻ کان پوءِ هي دعا پڙهجي: اللهم اني استعيرك
 بعلمك واستقدرك بقدرتك واسئلك من فضلك
 العظم فانك تقدر ولا اكبر وانت علام الغيوب
 اللهم اني كنت تعلم ان هذا الامر الذي اريد (ههڙا
 ٽي پنهنجي ڪم ۽ ارادي جو نالو وٺجي) خير لي مني ديني
 ومعايشي وعاجبه امري فقدره لي ويسره لي ثم
 بارك لي فيه وان كنت تعلم ان هذا الامر الذي اريد
 (وري پنهنجي مقصد جو نالو وٺجي) شر لي مني ديني ومعايشي
 وعاجبه امري فاصرفه عني واصرفني عنه وقدر
 لي الخير حيث كان ثم اسئلك به (معنيٰ يا الله مان توکان
 تنهن جي علم جي وسيلي ڀلائي ڇڏي طلب ٿو ڪريان ۽ تنهن جي قدرت
 جي وسيلي مان توکان سگهه ۽ قدرت جي طلب ٿو ڪيان ۽ توکان
 تنهن جي عظيم فضل جو سوال ٿو ڪيان لتعقيق ٿو ڪي هر ڪا قدرت

حاصل آهي ۽ مون کي ڪا به قدرتي نه آهي ۽ تون غيبن جو ڄاڻندڙ
 آهين اي الله تون ڄاڻين ٿو ته منهن ڪم جو مان ارادو ڪري رهيو
 آهيان سو جيڪڏهن منهن جي لاءِ منهن جي ديني ۽ گذران ۾ هڪڙو
 آهي ۽ ان جي پڇاڙي موچار ۾ آهي ته هو ان کي منهن جي لاءِ مقرر ڪر
 ۽ اهو ڪم مون کي سهنجو ڪري ڏي ۽ ڦري ان ۾ مون کي برڪت به ڏي
 پر جيڪڏهن تون ڄاڻين ٿو ته اهو ڪم منهن جو مان ارادو ڪري رهيو
 آهيان سو منهن جي لاءِ منهن جي ديني ۽ معاشن ۾ ڀرو آهي ۽ ان جي
 پڇاڙي منهن جي لاءِ هڪڙي نه آهي ته پوءِ ان کي مون کان هٽاءِ ۽ مون کي
 ان کان هٽاءِ ۽ منهن جي لاءِ ٻي مقرر ڪري مٿي به ڏي ۽ مون کي ان کان
 ڦيرائي ڏي. **صلوة الشيعه** منهن جو بيان به

صليت شريف ۾ آيو آهي ته پيڙهي قدرتي مڪمل آهي
 ۽ پڙهن ٿو ڏسي ان جو طريقو هي آهي ته ڇا هر ڪعتون پڙهين پهرين برڪت
 ۽ سجدو الله کان پوءِ ”سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اعلم“
 ها پير پڙهجن ته کان پوءِ اهو ۽ بلعم الله پڙهي ۽ الحمد ۽ سورتا
 پڙهي ۽ پوءِ پيڙهي اهو ڪامون پڙهي ۽ هر ڪع ۾ ۽ سجدن ۾ ۽ قوس
 ۽ حلقن ۾ ٿو ٿو پير اهو ڪامون پڙهي ۽ پيڙهي سجدن کان پوءِ ٿورو
 واهي به اهو پير اهو ڪامون پڙهي انهي ترتيب سان ڪم هر ڪعتون
 پڙهجن يعني ٽي ڪعتن ۾ ڪعت ۾ اهو پير اهو ڪامون پڙهي ٿو
 يعني ڪعت ۾ ٽي سورتا اها شيعه پڙهي وڃي

(صورتا ساڻن شاه آغا پنهنجي ڪتاب ارجه القلوب مع الله به انهي طريقي ڏيکاري
 جي تمام گهڻي شريف ڪئي آهي خاص طرح مخفره الذنوب اڪسيرا لائق پڙهائي
 ان بابا صاهي جن هر ڪع ۾ ٽي پڙهائيندا آهن ڪري هتان نه ڇڏي حافظا انهن کان
 10-5-1982

فصل چھون (آخری)

صندری ۽ فائدي وارين لکھن جي بيان ۾

اي منهن جا پيا پيا ۽ طرفتي جي مخالف ۽ ناجنسي
 ماهو ۽ جي صحبت کان تمام پري پئي ۽ بدعتي ماهو ۽ سان
 ڪنهن به اٿس واپس نه ڪر حضرت محمد (ص) سان ڪنهن به
 آهي ته اٿس ڪنهن جي ماهو ۽ جي صحبت کان پري هينڪر هڪڙي آهي
 عالم جيڪي غافل آهن پيا آهي قاري جن ۾ پريا ۽ ڏيک آهي
 ۽ نيان آهي صوفي جيڪي جاهل آهن ۽ بدعتي ماهو ۽ سان
 جو لباس ڏيکي مسند تي ويٺو آهي پر ان جو عمل سنت تي پورو نه
 آهي ۽ شريعت جي نزيرو سان سينگاريل نه آهي هنن ڌار ان کان
 پري نه ۽ بلڪ منهن شهر ۾ اهڙو ماهو ۽ رهنش هجي ته هن شهر
 ۾ نه ۽ هنن متان ڪنهن ائين ڪري جو گمشن ڏينهن جي گذر ڪري دل جو
 لالچ ان ڏانهن ٿي پئي منهن جي ڪري دين جي ڪا به نبي ۽ رسول
 منسل نه پئجي وڃي چو ته اهو ماهو ۽ پيرو ۽ جي لائق نه آهي هو گهڻو
 جو ۽ مشرطن جو چار آهي اهڙي ماهو ۽ جون ڪيترن ئي ڪرامتون
 ۽ تصرف هجن ۽ ظاهر ڪري دنيا کان بي تعلق به ڏسجي ته هن به انجي
 صحبت کان اهڙو ڇڏي هجي طرح ڪنهن کان ماهو ۽ ڇڏي وڃي
 رسول الطائفه هوندي، شيخ حبيد بخاري قدس سره
 فرمائي ته طراقت جا سڀ دروازه بند آهن مگر ان شخص تي منهن هونو
 اڪرم صلي الله عليه وسلم جي پيرو ۽ ڪئي ۽ سنڌن نقش قدم تي هليو
 بهي جاءِ تي فرمائي ته منهن شخص قرآن حفظ نه ڪيو ۽ حديث شريف
 جي ڪتابن نه ڪيا ائين ته هن جي پيرو ۽ طريقه ۾ هرگز نه ڪهي چو ته

هي اسان جو جيڪو علم آهي (يعني تصوف ۽ سلوک) سو قرآن ۾
 سنت جو پاڻ بند آهي اڃا خرابين ۽ آئين مسجن ۽ مقرب بزرگن جا
 سڀ طريقه ڪتاب ۽ سنت جا پاڻ بند رهيا آهن ۽ حقيقت هي آهي ته اهي
 بزرگ سڃاڻي هيا ۽ اهي بزرگ عالم به هيا ۽ شريعت ۽ طريقت جا
 عامل به هيا (هي سلف صالحين حضرت جن جا وارث آهن جن حضرت
 جبي احوال افعال ۽ اخلاق جي پوري پيروي ڪئي آهي اسان کي
 مثال الله تعاليٰ آهن جي بزرگن جو خيالن اهو آهي ته وري وري رهائڻي
 توکي نه ڏيکاري ٿو آڏاڻ ۾ سنت ۽ صراط صدي هوندي آهي ۽ علم پرست
 هجي تنهن کي ڪنهن به عارف نه سمجهيو ۽ هن جي راڳاڳا ٽوڙڻ ۽ طاري
 الدنيا هجڻ ۽ ان جي ڪرامتن تي ڪنهن به نه موهجي ۽ نه ان جي مرهه
 توڪل تي ۽ ان جي توحيد معرفت جي بيان تي ڪنهن به دل نه لڳو
 حوت به ڪي به باطل خيال آهن لاهودي ۽ انصار جو ڪي به برهمڻ
 سي به حقاني عبادتن سان مشين ڪانهين ۽ شريعت آهن ۽

حضرت ابو محمد بن محمد قدس سره فرمايو آهي ته هر هڪ
 اهو حال جو علم جو نتيجو نه هجي پر اهو ڪيترو به وڏو ته صوف ۽ اچي
 تنهن جو نقصان ان صاحب حال تي ان جي فائده کان تمام گهڻو آهي
 ڪنهن شخص وٽين بزرگ کان پڇيو ته تصوف ڇا آهي وان وري
 ڏنائين ته "الصبر تقوى الامر والنهي" معنيٰ الله جي اسرو ٿي ٿي ٿي ٿي
 ان سلسلي ۾ تعاليفن تي صبر ڪرڻ تصوف آهي ساري ڪاروبار جو بنياد
 شريعت جي پيروي تي آهي ۽ نجات جي معاملو جو مدار به حضرت جن
 جي نقش قدم تي هلڻ سان وابسته آهي حق ۽ باطل جي پويان لڳندڙ
 ۾ هڪجهڙن ڪو فرق ٿي نٿو سگهي ٿو ۽ انهن ۾ ويجهو ڪري ڪم ٿي ٿو

ٽراها ڏسائي ٻه جھنڊ حضرت جن جي پير وري آهي. ٻيو ڳچو به ڏيکاري
 ترڪ الڏيا، زهد ۽ توڪل، حضرت جن جي تالبعداري کان سواءِ ٻي
 مقبول آهي. ڏکري ۽ فڪر، ذوق ۽ شوق حضرت جن جي توڻي شل کان
 سواءِ ٻي ڏاڏي آهن. هزارن عاروت ڪرامتون مرياضتن جي
 ڪري ٿيون (عني عجيبي ڪري خلق جي رجوعات وڌي ٿي مگر
 معرفت الاهي سان اهن جو ڪو تعلق ڪونهي).

حضرت عبداللہ ابن المبارڪ رحمہ اللہ نہ فرمايو آهي
 تہ جيترو شخص آراڻ ۾ سستي ڪئي تهن کي اها سزا ملي ٿي جو هو
 سنڌ کان محروم رهي ٿو. جي ڀڃينهن شخص سنڌ ۾ سستي ڪئي
 تهن تي عرض کان محروم رهن. ٻي سزا ڏني وڃي ٿي. ۽ جيترو فرض جي
 ادا ٿئي ٿو سستي ڪئي تهن کي معرفت کان محروم رهن. ٻي سزا ڏني وڃي
 ٿي. اهي ٻه ڪري حضور صلي الله عليه وسلم جن فرمايو آهي تہ اگاهه
 ڪفر جا قاصد آهن.

سلطان الوقت شيخ ابو سعيد ابو الخير رحمہ اللہ نہ
 کي پڙايا ٿون تہ ملاو ماڻهو درياھ ڏان هليو ٿو وڃي چيائين تہ اها
 ڳالهه سولي آهي. هڪڙي يا ٻيو ڪو ٻيئي يا ٽيئي تان اڏامي ويندو آهي
 وري چيائون تہ ٻيو هڪڙو ماڻهو آهي جو هوا ۾ اڏامندو آهي جواب
 ڏنائين تہ سڀ ۾ هڪ به هوا ۾ اڏامندو آهي وري چيائون تہ ٿيون
 هڪڙو شخص آهي جو هڪڙي ۽ گهڻي ۾ هڪڙي شهر کان ٻئي شهر تائين
 ويندو آهي فرمايائين تہ شيطان به هڪڙي ساعت ۾ مشرق کان مغرب
 تائين وڃي ٿو اهي سڀ ڳالهيون چيئي اوهين ڪريو ٿا اهن جي ڏولون
 ها قدر قبيحت نه آهي مگر سن اهو آهي جو ماڻهن سان انهي واهي

نصیحت - جيڪڏهن ڪو کڻو جو ڪم ٿي پوي ته پڪڙم ان جي منجھڻ
 جي ڪوشش ڪجي ڇاڪاڻ جو تڏاڻڪ ڪا به منهنجي وان اها آهي ته سڄي
 دنيا سان ٿوبه استغفار ڪجي ڳالهه جيڪڏهن آڇيو آهي ته ان جي ٿوبه به
 آڇيو ڪجي ۽ ڳالهه جيڪڏهن ظاهر ظاهر ڪيل آهي ته ان جي ٿوبه ظاهر
 هئڻ گهرجي پر ٿوبه جي ٻيئي وقت تائين نه ترسانجي منقول آهي ته
 عراق ڪاٺين تڏن ساعتن تائين ڳالهه جي لکڻ پر ترسانا آهن ان وقت
 اندر جيڪڏهن گنهگار ٿوبه ڪڍي ته پوءِ اهو ڳالهه نه ٿا لکن پرڪي جيڪڏهن
 ٿوبه نه ڪڍيائين ته پوءِ اها لکاءِ جي دفتر پر ڪي جيڪڏهن ٿوبه ڪڍي

حضرت حضرت سعد بن ابى وقاص رضی اللہ عنہ فرمائي ٿو ته جيڪڏهن
 ڳالهه ٿو کان سرزد ٿيو آهي ان جي ٿوبه به غفلت طريقي مڃيو آهي اها غفلت
 ان ڳالهه کان وڌو ڏوهه آهي جو ٿو کان سرزد ٿي مڃيو آهي ايتري قدر جو ٿوبه
 ڪرڻ جي توفيق جيڪڏهن اهڙي نه ٿئي ته پوءِ حبله کان حبله ڪڍڻ هن به اها
 توفيق ٿئي ته ٿوبه ضرور ڪجي ۽ ايتري عهد تائين ٿوبه ڪي نه ترسانجي جو
 سڪرات جو وقت (جي ويهي - جنهن وقت جي ڪنهن ڪي جنهن ناهي انهن سڀني
) حاشيہ مطلب (ترجمو) طرفان هن ڪتاب جي مختلف حضرت خواجہ محمد مودود
 قدس سره شريعت جي اهميت ۽ دست جي پيرو ۽ جي باري ۾ جيستري قدر تاکید
 ڪيو آهي ۽ ان سلسلہ ۾ طريقت جي جن اکابر ۽ بزرگن جا قول نقل ڪيا
 آهن تن مان پوري طرح روشن ۽ واضح آهي ته اکابر طريقت شريعت سڳوري
 جو ڪيترو نه خيال رکيو آهي ۽ حقيقت - اها آهي ته دست جي پيرو ۽ ثابت
 جي پهرين ٿي ٿي انهن طريقت جو بنياد رکيو آهي ليڪن انهن ته اچ ڪلم
 لقوف ۽ طريقت کان بعضي ناواقف ماڻهن اها اڃا ئي ڪوشش ڪئي آهي
 ته شريعت ۽ طريقت هڪ ٻئي جي ضد آهن جنهن لاءِ هو بعض جاهل صوفين

جاءوا لا تديننا حين جو اقصوف پر جو مقام رکون ۽ آهي حالاً نہ حقيقت

سراسر ان جي پر خلاف آهي ۽ حقيقت اها آهي جنهن جو هڪ
جوجل القدر اما حضرت امام مالڪ رحمہ اللہ عنہ انھما ڪيو آهي
مَنْ لَفَقَهُ وَ لَمْ يَتَّصِفْ فَقَدْ اَفْسَقَ وَمَنْ تَصَوَّفَ وَلَمْ يَتَفَقَّهْ
فَقَدْ ذَنُ ذَقَّ وَمَنْ جُمِعَ بَيْنَهُمَا فَقَدْ لَحِقَ بِمَعْنَى حَقِيقَتِ
عِلْمِ حَاصِل ڪيو پر اقصوف حاصل نہ ڪيو سو فاسق ٿيو ۽ جنهن اقصوف
تہ حاصل ڪيو پر علم حاصل نہ ڪيو سو نرذلين ٿيو ۽ جنهن انهي کي
جمع ڪيو سو محقق ٿيو ان مترجم مجددتي صفحہ ۱۲

حدیث شریف اللہ تعالیٰ برات جو انهن جو هڪ ڏکيو
ٿو ۽ برات جو گنهگار جي ٿو بہ قبول ڪري ٿو

لصنعت پرھیز گاري ۽ تقویٰ تي سدائين قائم رھڻي
پر مصلحت (جن ڪمن کان اسان کي روڪيو وڃي) ۽ مشددهات (جن
لشطن ۾ مشعو آهي) جي دائره ۾ ڪنهن بہ قدم نہ رکڻي جو هن وات
۾ مصلحت کان پار تي روڪڻ اوامر جي پابندي ۽ تعمیل کان
وڌيڪ خاص ٿي مندر ۽ ترقي بخش آهي -

حضرت جنهن فرمائي ٿو تہ ڪا عمل تہ ڪا مناسب
ڪن ٿا پر پراني ۽ گناه کان پار تي روڪڻ انھن مصلحتن جو آهي
حضرت معروف ڪرڻي پرھیز فرمايو آهي تہ جنهن
جي اکين تي معصومات جي ڏسڻ کان ايتري قدر روڪيو جو اوهان
جي نظر ڪنهن ٻي جي اکر تي نہ پوي

حدیث شریف - سپاويہ اللہ تعالیٰ جي حضور ۾ وهڪ
جو انهن کي شرف حاصل ٿيندو جيڪي دنيا ۾ مزه ۽ پرھیز گاري جا

پنهن جي ڪري اها عيبت ٿيڻي ٿيڻي ڪم ڪم جي پانڌي
 ساڄي آهي ته جيڪو مومن ڪنهن اهڙي شڪي واري ڳالهه ۾ مبتلا
 ٿئي جنهن ۾ اها پرڻيائي هجي ته جيڪم ڪم جي پانڌي ته پوءِ
 پنهنجو هٿ سيني يا دل تي رکي جيڪڏهن هن قلب ۾ آرام ۽ تسلي
 ٿي ته اهو ڪم پاڻي ڪم جي پرڻيڪڏهن هن قلب ۾ اضطراب
 ۽ پرڻيائي محسوس ٿئي ته اهو ڪم نه ڪجي -

حديث شريف - تنهن جو وجود جو پاڻ ٿو ڪي فتوى
 ڏئي تنهن جي صورت اها آهي ته پنهنجو هٿ پنهنجي مٿي تي رکي
 چو ته حلال بي صورت ۾ قلب آرام ۾ رهجي ٿو ۽ حرام جي صورت ۾
 مضطرب - پوءِ اها ڳالهه چڱي ڏي جيڪا ٿو ڪي شڪ ۾ مبتلا ڪري
 ۽ اهو ڪم هر جنهن ۾ ٿو ڪي ڪوبه شڪ نه هجي ته اهو ڪم جيڪو انجي
 مفتين ٿو ڪي فتوى ڏئي هجي ۽ سچو مومن اهو آهي جو ندين
 ڳالهين تي انجي ڪري چڱي ٿو ڪي ٿو ته مان ڪنهن وڏي ۽ ڳالهه ۾ نه
 پوان ٻي روايت ۾ هي الفاظ آهن ته پنهنجو هٿ چيني دل تي رک
 چو ته جڏهن ڪم جي صورت ۾ دل آرام ۾ رهي ٿي ته عيبت جي پڇاڙي ۾
 لصيحت - پنهنجن سڀني طاعتن ۾ عبادتن کان بدگمان
 رهجي ۽ عبادتن جي حق ڏانهن کان پاڻ کي سراسر محسوس ڪندو
 سماج جي

حضرت ابو محمد بن منارل قدس سره فرمايو آهي
 اَللّٰهُ تَعَالٰى عِبَادَتَنَ جَاهِلِيَّاتِهِمْ بَيَانُ كَيْفَا آهَنَ جِيئَنَ تَهْمَا يَ تَوَ
 الْهَابِرَيْنِ وَالْمُتَدَرِّجَيْنِ وَالْقَابِلَيْنِ وَالْمُتَفَرِّقَيْنِ وَالْمُسْتَعْرِضَيْنِ
 بِمَا لَا شَكَّ فِيهِ مَعْنَاهُ صَبْرٌ كُنْزٌ ، سچان فرمان بردار الله جي راه ۾ سچو

ڪنڌر ۾ صبح جي وقت استغفار ڪندڙن ان آيت ڪرپي جو الله
تعالیٰ سڀني مقامات کان پوءِ استغفار جي مقام جو ذڪر ڪيو آهي
۽ ان جي ڪري ته پاڻو ڏينهنن سڀني حالتن ۾ ۽ ڏينهن جي سڀني
عملن ۾ پاڻ کي وسوڊار سمجهي ۽ انهي کان استغفار ڪندڙن وري
حضرت جعفر بن سنان مٿن خدائي توهن ڏينهن جي
طاعتن ۽ عبادتن جي ڪري جوڪي عبادت گذار ۽ هر مان پرڏار ماڻهو
گنهگارن تي ڏڪير گذار آهن سو گنهگارن جي گناه کان وڌيڪ بچڻو
آهي ۽ ان جو نقصان انهن کي وڌيڪ آهي ٿو

حضرت ملائش مٿن ڪي پوئين ڏهي ۾ جامع مسجد
کان ٻاهر ڦهري مائڻ پڇيو ته اوهين مسجد کان ٻاهر ڇو نڪتا آهيو
چيائين ته هتي قمارين جو ميدن ۾ شاهروڻيم ۽ ڌم ۽ ڪهڙي طرح نه
ڀنڊو جي طاعتن تي مان ڪري رهيا آهن تڏهن مون مسجد تي چڙهي ڏٺو
هل آيت - ڏينهن جي توهن گذارالو ۽ ڏينهن ٻارن
پڻ جي منيال لاءِ جيڪڏهن ڪو ڪسب ۾ تڏو وڃي جيئن واپار آيتي
يا پيو ڪم ان لاءِ ڪار روڪ نه آهي بلڪ اها جهڙي ۽ مستحسن صورت
آهي جو آئين بزرگن ۾ صالح ٻارن جو اهي ڏٺو وڃي آهي ۽ ڪسب جي فضيلت
۾ گهڻيون هنڌون آيل آهن پر جيڪڏهن ڪو خالص توڪل جي مقام
۾ ڇوڏي ڇوڏي اهو ڇوڏي آهي ليڪن شرعاً هي آهي ته ان صورت ۾ ڪنهن
شخص توهن طمع يا لالچ نه ڪري -

حضرت محمد بن سلا کان هڪڙي شخص پڇيو ته اسان جي
ڪسب جو اسان ڇو يا توڪل جو چيائين ته توڪل حضرت ڪرم صلي الله عليه وسلم
جو حال آهي ۽ ڪسب ڪندڙن سنت آهي ۽ ڪسب جي سنت تي انهن ماڻهن

ڪي عمل ڪرڻ بچتر آهي جيڪي توکي جي حال تي عمل ڪرڻ کان
 ضعيف هجي ۽ حال جي درجي کان ڪريل هجن جيڪو حضرت جنيد
 مال آهي پر جنهن شخص کي اهڙي توکي جي طاقت هجي ته کي
 ڪوبه عبادت نه آهي مگر اهڙو ڪوبه عبادت سان پنهنجي توکي جي
 مردگري نه اهڙو ڪوبه عبادت تي ڀروسو ڪجي ۽ اهڙو شخص توکي جي
 اهڙي عالي مقام تي پهچڻ تي سگهو نه ٿو ٿي جيڪو حضرت جنيد
 حال آهي ان لاءِ معاش جي طلب ضروري آهي ڇاڪاڻ ته ڪوبه ڪم
 نڪري ته ڪم ان ڪم جيڪو هن حضرت جنيد جي حال جي درجي کي نه ٿو
 پهچي سگهي ته سندن دست جي درجي کان ڪريل نه هجي

حضرت ابو محمد بن منازل رهنه فرمائي ٿو ڪوبه
 سان گڏ جيڪو هن توکي نه آهي تاهه صورت عالي آهي نسبت ان تي
 جو توکي سان ڪوبه نه هجي

الفصيحت - طعام جي ڪاٺي پراعتال جي رهايت
 سڀني ايترو به نه ڪاٺي جو طاعت ۾ هسرتي ٿيڻا ٿيڻ ۽ عبادتن جو خواه
 گهڻي وڃي ۽ ايترو گهٽ به نه ڪاٺي جو ذڪر فڪر ۽ طاعتن کان
 ما ٿو رهجي ويهي

حضرت خواجه لقا شيدائي قديم سرڪه فرمايو آهي ته لغات
 ٻي سڀا کان ٿو پر ڪم منو ڪرڻو حاصل ٿي ته مدرار مارو طاعت تي آهي
 اوڻو ڪاٺو جو طاعت تي مدرار هجي ٿي ٿو سو تمام مبارڪ ۽ محمود آهي
 ۽ لهو ڪاٺو جو هن ڪارخاني ۾ خلل ٿيڻا ڪري ٿو سو مباح آهي
 الفصيحت - پنهنجن ٻنهي محلاتن ۽ ڪمن جي لاءِ اهو
 بچتو اهر ڪجي ته نيت جي درستي کان سواءِ ڪو به ڪم نه ڪندس

نه نماز آهي نه روزا ۽ نه ڪي ڪم ڪري ٿو جيڪا ڪم آهي ته ٻيڙي ۽ ڪا
 لوازم آهن جيڪي بچر حال بچا آيا آهن درو پيشي هي آهي ته ڪنهن
 کان به هاجري نه ٿئي اهو مقام ۽ (هر جو چيو ڪنهن حاصل ٿيو ته ڏور
 سڃاڻو ته واصل آهي)

حضرت محمد بن سالم رحمہ خلق ۽ اولياء اللہ ڪي
 صحترن نشانن سان مڃائي سگهجي ٿو جيئن ته زبان ۾ي ميناج ۽ ڪن
 خلق ۽ خنده روي، جوان مرد ۽ ۽ سخاوت، ماڻهن کان وقت وقت
 منهن نه موٽرائڻ، جيڪو شخص هنن پيش ڪري ماضي وٺي ٿو جو عمر
 قبول ڪرڻ، سڳان ۽ منن تي، نيڪن ۽ ٻرن تي شفقت ۽ مهرباني
 بلڪ ساري مخلوق تي رحم ۽ دلورنهي آهي اولياء اللہ جي سڃاڻپ جون
 نشانينون آهن

حضرت ابو عبد الله احمد حسن مرقري رحمہ فرمائي ٿو
 ته حضرت باهو نه کان عزت هجي ۽ انهن هي ٽنهي صفات سان پيش
 اچڻ ۽ مٿس لاءِ ڪراحت هجي ٿي ته سخاوت ڪرڻ ۽ ڪنهن کان
 دل به عزت هجي ٿي سان دهشتي نمونه سان هڪٻئي ٻاهرڻ جوان مرد ۽
 اها آهي -

لصديقت - گفتگو ۾ هٿ آيو خيال رکي ته اها ٻيا گهڻو
 نه ڳالهائي ۽ گهڻي نيند ۽ گهڻي ڪل کان پر هينر ڪا ٻي جو هن عارتن جي
 ڪري دل مري ٿي ويهي - سڀني ڳالهين ۾ پاڻ تي الله تعاليٰ جي حوالو
 ڪجي ٿو نه پاڻ تي (الله تعاليٰ جي عزت ۽ رحمت ۽ مالڪ سرڪ -
 ته ڪنهن جي ڪنهن جي ته پير ۽ فڪر کان توکي خرافات ملي
 سڏي الطائفه حضرت شيخ بنيد بخاراڙي رحمہ

خرمائي توه دنيا جي هر هڪ حالت جي ڪاميابي ان جي ترڪ ۾ آهي
۽ حقيقت هي آهي ته حضرت جبريل ۽ ڪنهن ٻئي ڪنهن آهي،
تو پنهنجي اول جيئن هن هڪ ٽري سان اڳاڻي ته هو ڪار بهان ان خود
تڏهن جي ڏيئي مشڪلاتن کي آسان ڪندو -

حضرت شرافت جيڪو شخص سڀا ڪر چيٽري، اهو ڪري
خو مر جي پويان لڳندو ته الله تعاليٰ ان جي دنيا ۽ آخرت جي سڀني ڌڪن لاءِ
ڪافي ڏيندو ۽ سڀ ڪم پورا ڪري ڏيندو ان هونئن ته الله تعاليٰ ان جي
پاڻن کي توهن جي ڪندو هو اهي ڏينهن جي سڪن جي سارا بخاڻي لاءِ
ڪم ڪري ڏيندا -

حضرت ڏيئي محاذ ڪري ڏيئي سر ڪري ڏيئي
خود تون الله تعاليٰ سان محبت ڪري ڏيئي خلق به اوتري ڏي تون سان محبت
ڪري ڏي ۽ جيتري قدر الله جو خوف ڏينهن جي دل ۾ هوندو خلق به توکان
ايترو ڊڄندي ۽ جيترو قدر تون الله تعاليٰ سان مشغول ۽ رهيندو ما هو
به اوتري قدر ڏينهن جي ڪم ۾ مشغول ٿيندو ۽ ڏينهن جو مودعو آهي
ته جهن شخص کي الله تعاليٰ جي خدمت ڪرڻ سان خوشي ٿئي ٿي ته پوءِ
دنيا جي به هر ڪم ۾ خوشي ٿئي ٿي خدمت ڪرڻ سان خوشي ٿئي ٿي ۽ جيترو جو
آڳوڻو الله جي محبت سان ٿيڻ ٿيڻ ته پوءِ هر شيءِ کي آڳوڻو ٿيڻ
تڏهن حاصل ٿئي ٿو جنهن اهڙي شخص تي ته نظر ڪري ٿي -
ساري گفتگو ڪيو خلاصو هي آهي ته اهل باش و الا مباحش معني
ان جو شيءِ نه ٿي ٿي -

اي عزيز ڀاءُ ڀينرن جي اهنس جي تر پيرن ۾ وقت نه وڃاء
۽ الله تعاليٰ جي فضل کان سواءِ ڪنهن شيءِ به اعتقاد ۽ پروا نه ڪر

۱. صرف ابو محمد را هشی سرزنش فرمایند آهی که بندهن
 هي ۽ الله تعالى جي وچي سڀ کان وڏو حجاب هي آهي جو تون
 پنهنجي نفس جي تيرين ۾ مشغول رهين ٿو ۽ پنهنجي ظاهري
 اسباب ۾ پاڻ سمجهري هڪ عاجز انسان ٿي پيو سو ڪرين ٿو -

صوفي ۽ صوفي نه آهي سميتاين ان کي ذرئين
 زڪاة ٿاڻي ۽ نه آسمان پنهنجي چاٺو ۾ جاء ڏئي ۽ نه خلق تي ان
 جي پڇا ڪري پر هر ڪمال ۾ ان جي نظر الله تعالى ڏانهن هجي
 راحت - گهرو ارن سان ۽ ٻارن پچن سان سڄو
 سلوڪ ڪري ۽ صرف بي قدر آهن سان ميل جول ڪري سميتاين ان
 باحق ادا ٿيندا رهن پر ايتري ورتنه نه ٿا ٿي جو ٻاڙگاهه الاهي
 کان منهن موڙن جو سبب بنجي -

لصبيحت - نااهل ماهوءَ کي پنهنجو باطن احوال ڪڙهن
 نه ٻڌائي ۽ دنيا دار سان صحبت نه ڪري -

لصبيحت - هر ڪمال ۾ سنت تي عمل ڪائي ۽ جيتري
 قدر پڇي پوري ڪوشش ڪجي بدعت کان پرهين ڪجي ۽ بسط جي
 نه مان ۽ شرعي حدود جو ٻڌو وڃيائين ڪجي ۽ بي خودي حد
 نه ٿئي ۽ قبض جي حالت ۾ اميدوار رهجي وڌيڪ ۽ مايوس
 نه ٿئي "ان مع العسر يسيرا" ان مع العسر يسيرا "تحقيق ٿي ٿي مان
 ڪناري آهي تحقيق ٿي ٿي مان ڪناري آهي - ۽ ڪليف
 راحت پنهنجي حالت ۾ اهو بچو ارادو ڪجي ته هڪڙي حالت
 تي رهندس ۽ هر هڪ شئي جي هو وجود ۽ عدم پنهنجي موٽڻ
 ۾ هڪڙي انداز تي رهجي بلڪ عدم ۾ راحت سان رهڻ ڪوڙي -

۽ وجود ۾ مضطرب ۽ پري نيشان -

حضرت ابو سعید اعرابي رضه کان پڇيا ٿو ته
فقيرن جا افلاق ڪهڙا ٿيندا آهن چيائين ته عدم جي حالت ۾ ديکجن
۽ وجود جي حالت ۾ اضطراب، عمن سان ورتو ۽ خوشي کان خوش
۽ ڪڏهن به حادثن ۾ پري نيشان ۽ مذذب نه بڻجي -

نصرت يثت - ما تهن جي عيبن تي نظر نه رکي بلڪه سواءِ
پنهن جا هيٺ نظر ۾ رائجن ۽ پاڻ کي ڪن به مسلمان کان پلو ڪري نه
چا تڃي بلڪه سڀني کي پاڻ کان افضل ڪري سگهجي -

حضرت سري مفتي محمد صلي الله عليه وسلم آهي ته مون کي
ڪنهن به شخص تي نصيحت نه آهي تنهن تي ما تهن کين چيو ته چيا ؟
ڪڏهن تي به اوهان کي نصيحت نه آهي پاڻ فرمايائين ته نه ! هر هڪ
مسلمان لاءِ دل ۾ اهو خيال رکڻ گهرجي ته منهن جي شڪار ڪشائي
انهن جي توجهه هي برڪت ۽ دعا سان ٿي سگهي ٿي ۽ حقدارن جو
پاڻ کي قيد ڪري چا تڃي

حسن دين شريف - حقدارن جي لاءِ مومن قيدي آهي
نصرت يثت - آئين بزرگن جي سيرت حسب نظر ۽ رائجي
عربي، سبڪين ۽ ذهين جي صحبت ڏي (آزاد رائجي ۽ ڪنهن تي
به گلا غيبت نه ڪجي بلڪه حق الامكان غيبت ڪندڙن کي روڪجي
امر بالمعروف ۽ نهني عن المنكر) ۽ ڪافي جوڙو ۽ برائي کان روڪڻ
کي پنهنجي طبيعت ۽ فضيلت بنا کي پاڻ باري ۾ هرگز مستي نه بڻجي
الله تعاليٰ جي راه ۾ صرف ڪرڻ جو سلائين واه رکي ۽ ڪنهن جي
ڪرڻ تي خوش تڃي براين جي ڪرڻ کان تمام دور رهجي -

حضرت محمد بن عليان قدس سره کان پڇيا ٿوڻ
 ته ڪيائي ٿي الله تعاليٰ جي برائتي هئي جي تڏا تي ڪهڙي آهي حياتي
 نه طاعتن ۾ لڏاٽ ۾ خوشي محبتن ۾ ٽپرائي ۾ ناخوشي -

محمد بن شريف - جنهن کي برائتي کان بچان اچي
 ۾ چڱائي ۾ ٿي خوش ٿئي سو مون آهي ۾ اڻ هوند کان بچي
 تنگ دستي ۾ بخيالي نه ڪري -

قرآن شريف ۾ آهي ته شيطان اوهان کي سڀائي ڪا
 ڊيڄاڻا ٿو ۾ برائين جو امر ڪري ٿو ڪڏران جي تنگي ۾ ڪري ٿو
 ڀاءُ نه رهجي ۾ عيش جو وقت آڏي (هٿو آهي) -

محمد بن شريف - حضرت جن فرمايئن تاه يا الله
 هٿن ته بيشڪ آخرت جو عيش آهي هٿي جي تنگي ۾ نه بچي
 تنگي آخرت جي ڪڏاڏي ۾ سن آهي -

محمد بن شريف - جنهن شخص جو رزق تنگ آهي
 ۾ عيال ان جو گهڻو آهي ۾ ڪنهن سڀي نون مان پري ٿي ٿو - مسلمان
 جي ڪڏاڏا ٿو ڪري ته قيامت ٿي ته مينهن ڪڏاڏا هن ايندو ته مون سان
 اهڙي طرح ڪڏا هوندو جيئن جو هي ۾ آڱريون ڪڏا آهن -

محمد بن شريف - ان مالهو ۾ تي مبارڪون جن جيڪو رات
 جو حاجي ٿي موٽي ٿو ۾ مڃ جو غاري ٿي اٿي ٿو ٿي اهو ماڻهو آهي
 جنهن جو مال ماڻهن کان گهڻو آهي، عيال راري ۾ پري ٿي ٿو آهي
 دنيا جي ٿوري شئي تي قناعت ڪري ٿو جنهن ۾ ٻارن ۾ ڏن
 ڪڏا ٿي اچي ٿو ۾ ڪڏا ٿي نڪري وڃي ٿو

محمد بن شريف - مون تي ان ذات اقدس جو قسم آهي

جھڻ جي ڦهڻ ڦڙت ۾ منهن ۾ي جان آهي ته مٿيون شخص حاجي
ٻه آهي ۽ غاڙهي به آهي -

ذڪريجي - فقيراد ۾ ديني يا نون جي خدمت کان
پاڻ کي آڇو نه ڇڏي ۽ حق الامڪان دل و جان سان خدمت ڪندو رهي
حضرت جعفر خالدي رحمۃ اللہ عليہ فرمايو آهي ته جوان
سڙ ۽ آزاد ماڻهن جي ڪوشش پنهنجن پاڻن (لاڳ) هوندي آهي ۽ پنهنجن
جي نفس لاءِ نه هوندي آهي .

حضرت ابو عبد الله خفيف رحمۃ اللہ عليہ چوي ٿو ته منهنجي
دوستن مان هڪڙو ست اڳي مڪان تي اتفاقاً ان کي پٺ تي ٽڪ لڏي
ڏي پئي ۽ مون ان جي خدمت پاڻ تي مڙي ۽ ٻه گھوڙا ڪڍڻ رهيس ماري پاڻ
ڪونڊي اندر آئي سر ڪڍڻ هوس ۽ وري کڻي ويڙو هوس هڪڙي سيري
مون کي جهڙو آهي ويو ٿو هن تي هن ڪاٺ جي مون کي چيو ته توڻي لغت
جي ڇا سمجهي رهيو آهين؟ مون کان ماڻهن ۽ چيو ته اڏت ٿو ٿو جي
نفس جي ڪهڙي حالت هئي مون چيو ته الحمد لله مون کي ڇڏيو آهي ته
الله تبارڪي ٿو ٿي رحمت ٿي -

ذڪريجي - جھڻ حال يا درجي تي ماڻهو نه هٿو هڻي
سو بنا ڪنهن لاڳاپي ان جي متعلق ڪهڙو ڪجهه -

ابو عمر بن عاصم رحمۃ اللہ عليہ فرمايو آهي
ته جيڪو شخص اهڙي حال جو احوال ڪري رهيو آهي جو ان تي هٿو
نه آهي ته پوءِ ته نه ٿو لاءِ ان جو ڪلام نٿو آهي ۽ خود ان جي دل ۾
ان جي ڪهڙي دعوو جو جزو ٻڌا ٿيندو جھڻ جي ڪري ان درجي ۽ حال
کي پاڻ وري نه پهچي سگهندو -

انصافيت - بزرگن جو سونجڻ جي خدمت تمام ارب سان ڪباي
 ۽ انهن جي فيض و برڪت جو حصو ملي چوڻا آهن ته الطرائق
 ڪلهي ارب طريقت سموري آداب آهي - هي به اوهان ڏٺو هوندو
 ته ڪوبه بي ادب الله تعاليٰ کي نه هڻو آهي دل ڀري هي چيڻا آهي ته هن
 جماعت عاليه جا آداب ٻئي فصل ۾ جدا ڪلجن -

ادمان جي خدمت قدمنا استسره الا قدس (امام ترمذي رحمہ اللہ)

هن ٻاري ۾ هڪڙو رسالو لکيو آهي جنهن ۾ ٻين ۾ سرشت جي
 مروجي آداب جو بيان ڪيو اٿس اهو رسالو ملي ته ان جو مطالعي
 حاصل هي آهي ته بالڪل پاڻ تي مٿي ۾ ٺاهو ڪري

بزرگن جي خدمت ۾ جامنر شجي جيڪڏهن نه ته پوءِ انهن بزرگن
 جي صحبت جي سنڌ ٻنهن جي دل مان ڪڍي ڇڏي ٿي ته ان
 صور ۾ فائدو نه بچاءِ خود رهيو نقصان پهچي جو ان ۾ ٿيڻو زياده آهي

خدمت ابو دڪر بن سعدان رهنه هن ايو آهي ته جيڪو
 شخص سونجڻ جي صحبت ۾ رهڻ چاهي تنهن کي گهرجي ته ٻنهن جي
 لافن ۽ ٻنهن جي دل ۽ ٻنهن جي ملا جو چيڻا ۽ ساڳو لافي پوءِ
 انهن جي صحبت ۾ رهڻي ايتري قدر جو ٻنهن جي ملا جي شين
 تي جيڪڏهن نظر وڃي ٿي ته گهڻو ڪري اها به مقصود ٿي پهچي
 کان پهتو وڃي ٿي -

تمت كلام بالخير والسلام

وكان الفراغ من هذه الكلام باليد الحكيم حافظ حاجي بشير احمد ابرو

میل سان درجہ کري معائنات جو مقام آسمان تي پهچان
 اٿن هڪڙي حديث ۽ دعويٰ اسم اعظم ظاهر ڪيو اٿن جيڪو ۹۳
 تي درج آهي عوام توڙي خواص انهي نالي پٺيان سرگردان آهن
 ليڪن حضرت صاحبن ته سهل الوصول ليکي ڇڏيو آهي فقط عامل جي
 عمل جي ضرورت آهي ۲۴ ڪلاڪن جي بسر اوقات جا قانون
 شريعت پاڪ جي پابندي ۽ سنت رسول صلي الله عليه وسلم جي تابعداري
 تي جيڪو حضرت جن زور ڏنو آهي اهو حق ۽ باطل کي اظهار من
 الشمس ڪري ٻيٺو آهي -

ڪليو اٿن ته صوفي - بزمگ - ولي الله پنهنجي ڪرامات ۽ خوارق
 عادات ظاهر ڪري پير فقير هجڻ جي دعويٰ ڪري پر جيڪڏهن
 شريعت جو پابندي ۽ سنت جو تابعدار نه آهي ته اهو ڪوڙو آهي
 ان جون اهي سڀ ڪرامتون - جوڳين ۽ پرهيزگارن جي رياضات مد نظر
 مترادف آهن - ولايت ۽ معرفت فقط مراد ماڻهيا صلي الله عليه
 وسلم جي هر قول ۽ فعل اخلاق ۽ اعمال جي تابعداري ۽ آهي
 بس سڀروهي وئي ڪوئي ظاهر ٿي ٿئي اچي ته هزار پيرن
 دشمن جيڪي نانءُ وڌو ۽ ويڙهي ويران ٻيا ڀانئجن -

سنت جا تابعدار ۽ عاشق مهربان و توڻو هيد جيڪي مون ڏٺا سي
 هي حضرت خواجہ محمد مصوم ساڄي جي اولاد مان حضرت خواجہ محمد حسن علي
 ۽ انهيءَ جا ٽي فرزند جن پر ٽوڪوڙهه اڳ حافظ محمد هاشم جان بهيو
 جيڪو هن ڪتاب جو مترجم آهي باقي ٻيا سڀ اجايار عوڀار هون
 جو حال اهي ڪتاب مٿين جي کان آهي ڪنهن کي موقع ملي
 ته عمل جي ڪوچا سان هٿ ڪري مڃائي بهوليون پري ڇڏي -

حق مآل

م. ۱۱۹ تي حضرت عروة الوثقى خواجہ محمد محمود سائين
قيوم ثاني قوس سرڪ جي تصنيف شدہ رسالہ جو ترجمو سا پر
حافظ جان صاحب جو ڪٽيل پورو ٿيو هائي آڳاٽي آئون پنهنجي
طرفان هڪ فارسي ڪتاب جو سنڌي ترجمو داخل ڪيان ٿو جنهن
جو تعارف هي آهي -

حضرت ابر بركات اعليٰ حضرت سائين شاه آغا صاحب
سرخدي قوس سرڪ سال ۱۳۸۱ هجريءَ ۾ رادو ۽ لائبرڪاريءَ
طرف سفر مبارڪ تي ڏکڻاها ذوالقعد مهيني ۾ تعلقہ سيوهڻ جي
ڳوٺ ٽنڊو شهبازيءَ ۾ مولوي صاحب ميان محمد علي سيال وٽ
سندن منزل تي اتي هڪ ڪتاب ”بنام جواهر غيب“ جو مصنف
سيد مدد علي شاه سنہ ۱۸۹۸ء ۾ پڇيل کين مطالعہ لاءِ مليو
سفر ۾ معتقد ملج مطالعہ ڪيائون پوري طرح پڙهڻ لاءِ دولت خان
تي کڻي ويا جو حياڻ هين منزلون ڪندي ڪندي اسان جي عرضنامه
تي تاريخ ۲۴ ذوالقعد سال ۱۳۸۱ هجري رونق اخروءَ ڏيڻا هيا ليڪن
ڪنهن ضروري سبب ڪري رڌڻ اسٽيشن کان سفر اڌ وري رهائي
واپس درگاه ٽنڊو سائين واپس ويا هي ڪتاب حضرت قبله
بابا سائين جن جي هيو هڪو ٻئي سامان سان گڏ درگاه تي پهچائون
هيو - الوقت تاريخ ۷ ذوالحجہ ۱۳۸۱ هيو بابا سائين جن ڪتاب ۾ سامان
درگاه شريف تي کڻي وڃي رهيا هيا رن هڪ ڏينهن وچمان ڪتاب
کوهي مطالعہ ڪيو ته آيات قرآني جا وظيفہ ڏسڻ ۾ آيا ۶۲ - ۶۴ سالن
جو هونو ڪتاب هيو ته ڪري ڪجهه مختصر نقل ڪري ائين فارسيءَ ۾
واٽس ڪم جنهن جوام سنڌي ۾ ترجمو ڪئي هئي داخل ڪري رهيو آهي

جيڪي جوهر نقل ڪيل آهن ٻهونئن ته سڀا نور علي نور رهن
 پر پنهي بهانن جي سعادت لاءِ هڪ صرخا هڪ جوهر تي عمل
 ڪبي ته به ڪافي آهي -
 منهن جي زندگي ته شوق و مجبور ۾ گذري وئي پر ڪو نئون
 مرد مولا جو هنن جوهرن تي عمل ڪري ته هن دعائ جي ڪا
 هن عاجز آهي نه وساري -

والسلام علي من اتبع الهدى

ان قلم حافظ بشير الدين

اڳين تاريخ نقل ڪئي ۱۱ مئي ۱۹۶۲ء مطابق ۶ ذوالحج

سن ۱۳۸۱ هجري بروز جمع

۽ اڄ تاريخ ۱۹۸۲-۵-۱۳